

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 13. APRILA 1978

ŠTEVILKA: 14. LETO: XXVII

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

SKUPNA PROIZVODNJA V MARCU NAD, BLAGOVNA POD PLANOM

V mesecu marcu je bila skupna proizvodnja, v odnosu na družbeni plan dosežena s 101,6 %, blagovna proizvodnja pa s 96,5 %, predvsem zaradi težav v TOZD Valjarna žice in profilov ter v TOZD Hladna valjarna Bela. Sicer pa je bilo stanje po posameznih TOZD naslednje:

TOZD PLAVŽ - družbenim planom predvidena proizvodnja dosežena. Poraba vsipnega koksja je bila 681 kg na tono grodlja,

kar je za 11 kg na tono več, kot je predvideval plan in za 3,3 kg na tono manj, kot je bila dosežena poraba v februarju. Poraba koksja je bila višja zaradi manjše vsebnosti železa v aglomeratu.

TOZD JEKLARNA

Martinarna je ves mesec marec obratovala s petimi SM peči. Delala je dobro in je zato tudi z družbenim planom predvideno proizvodnjo močno presežala.

Elektro jeklarne planirane proizvodnje v marcu ni dosegla. Glavni vzrok je bil daljši remont na Lectromelt peči, ki je trajal v marcu dva dni in je bil izveden zaradi zamenjave dna.

Izpolnjevanje kvalitete asortimenta je bilo v marcu slabše, kot v februarju. Od skupno 739 sarž je bilo 199 ali 27 % menjav, zgrešenih in rezervnih. V februarju je bilo teh sarž 26 %. Sarž kvalitete »dinamo« je bilo naročenih v marcu 112 (v feb-

(Nadaljevanje na 3. strani)

KLJUB ŠTEVILNIM SPREMENBAM OSEBNI DOHODEK USTALJEN

Mesec marec je bil s stališča delitve osebnega dohodka brez dvoma eden izmed najbolj razgibanih, saj smo uspeli po več kot triletnih pripravah uveljaviti tako imenovano oceno delovnega prispevka. Ker je istočasno nastalo tudi več drugih sprememb, smo več ali manj z določeno skrbjo pričakovali rezultat obračuna, ki je sedaj že pred nami.

Ne smemo namreč misliti, da so spremembe v osebnem dohodku samo takrat, ko se spreminja višina, večkrat so pomembnejše tiste, ki spreminjajo obstoječe odnose. Prav to pa smo pričakovali od sprememb, ki smo jih uveljavili v mesecu marcu. Tolikokrat kritizirani stimulacijski dodatki, kakor tudi osebna ocena v službah je prenehala obstajati, uveden pa je sistem ugotavljanja delovnega prispevka za vse delavce v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih. Ne

kot nadomestilo merjenja delovnega učinka, pač pa kot dopolnilo tega sistema. Zavedati se namreč moramo, da se pri našem, v bistvu zelo povezanem delu, učinek največkrat meri

(Nadaljevanje na 2. strani)

PLANIRANA USTAVITEV VALJARNE BLUMING - ŠTEKEL

Po začetku obratovanja naprav v TOZD Hladna valjarna Bela se je bistveno spremenil kvalitetni in dimenzijski asortiment proizvodov, ki jih je potrebno prevajati prek valjarskih ogradij bluminga in štekla. Približno 25 % potrebni obratovalni čas štekla se je povečal na preko 50 %.

Spremenjeni ciklusi dela so vplivali tudi na vzdrževalno problematiko, ki se je odražala v povečanem deležu zastojev zaradi vzdrževalnih del, do izraza pa so prišle tudi razne nepravilnosti na napravah, ki imajo velik vpliv na kvaliteto valjanca in izplen.

Da bi dvignili tehnični nivo naprav, smo kljub ozkemu grlu, ki ga predstavlja valjarna bluming-štekla, skupaj z vodstvom TOZD, planirali ustavitev naprav, da bo možno izvesti nekatera večja popravila.

Za planiran remont, ki bo od 17. do 21. aprila na napravah bluminga in dva dni daljši na šteklu, tečejo obsežna pripravljala dela že več mesecev in predstavljajo veliko angažiranost vodstvenega kadra. Na remontnih delih, ki bodo tekla neprekinjeno, bo sodelovalo okoli 700 delavcev iz vseh treh vzdrževalnih TOZD, iz TOZD Valjarna bluminga štekla, TOZD Vatrostalna in TOZD Gradbinec. Na popravilu ogradij

(Nadaljevanje na 2. strani)

ANALIZA UVEDBE METODE DELOVNIH CILJEV

V današnjem sestavku zaključujemo vrsto člankov o delovnih ciljih. Namen sestavkov objavljenih v Železarju, je bil seznaniti širši krog bralcev o tem vprašanju, da bi v letošnjem letu povečali število delavcev, ki bodo sprejeli metodo za stalen način dela.

UVAJANJE METODE POTEKA OD LETA 1975

V prvem letu smo večino vodstvenih delavcev seznanili z metodo in skušali doseči postavljanje merljivih in oprijemljivih nalog - ciljev. Doseženi so bili dobri rezultati.

V naslednjem letu smo si za cilj zastavili nalogo, da z delovnimi cilji povečamo učinkovitost pri doseganju planskih obveznosti. Čeprav je bila tovrstna obveza sestavni del sprejete poslovne politike, je bila le deloma uresničena. Do polletja nam je uspelo zbrati le del prispevkov,

preostali del pa je bil dopolnjen s širšo družbeno akcijo za stabilizacijo gospodarskega položaja.

V februarju 1977 je odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne zadolžil oddelek za ekonomske analize in planiranje, da koordinira, zasleduje in poroča o izpolnjevanju delovnih ciljev za doseg planskih obveznosti. Tudi tokrat nam je šele do maja uspelo zbrati večino prispevkov. Ugotovili smo, da nekateri samoupravni organi (pred-

(Nadaljevanje na 2. strani)

LETNA KONFERENCA DRUŠTVA VZDRŽEVALCEV SRS NA JESENICAH

Društvo vzdrževalcev SR Slovenije, ki združuje vse delavce temeljnih in drugih organizacij, ki se ukvarjajo z vzdrževanjem sredstev za proizvodnjo in je član jugoslovanskega združenja YUMO (yugoslav maintenance organisation), bo imelo jutri, 14. aprila, svojo letno konferenco na Jesenicah.

Potreba za združevanje vzdrževalcev kot specifičnih delavcev v proizvodnem procesu je posebno prisotna v zadnjem desetletju. Sredstva za delo, ki jih uporabljamo v gospodarstvu, so vse bolj komplicirana in dražja. Z uvajanjem avtomatizacije in v zadnjem času vse bolj računalniškega vodenja procesov, se zmanj-

šuje vloga posluževanja strojev, raste pa pomen in obseg vzdrževanja. Prisotna je kot nujnost potreba po sistematični skrbi za stanje proizvodnih naprav. V moderni terotehnologiji skrb za naprave prične že s

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sodelavec pri modeliranju kalupa v livarni

JUTRIŠNJI REFERENDUM PRVI KORAK K DELITVI OSEBNIH DOHODKOV PO REZULTATIH DELA

Delavski sveti temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti v delovni organizaciji Železarna, so za jutri, 14. aprila razpisali referendum za sprejem pravilnikov o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe, ki bo združen tudi z volitvami delegatov v zbor interne banke SOZD Slovenske železarne, delegata v odbor samoupravne delavske kontrole SOZD Slovenske železarne in v nekaterih TOZD in DS tudi z nadomestnimi volitvami v samoupravne organe. Referendum bo v običajnih prostorih.

Vsekakor jutrišnji referendum pomeni nov korak pri urejanju dohodkovnih odnosov v TOZD in delovnih skupnostih ter konkretizacijo osnov in meril za delitev osebnega dohodka, ki izhajajo iz samoupravnega sporazuma o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji železarna Jesenice, ki smo ga sprejeli na referendumu 31. januarja letos.

Že dejstvo, da je bilo izrečenih v javni razpravi izredno veliko pripomb, predlogov in sugestij kaže, da je to šele prvi korak k urejanju delitve osebnih dohodkov po delu in da bo pravilnik potrebno po sprejemu nenehno dopolnjevati in izpopolnjevati, da bo imel resnično ekonomsko motivacijsko moč za slehernega delavca. Če bodo delavci in vsi organizirani subjektivni dejavniki tako tvorno in zavzeto sodelovali pri njegovem nadaljnjem izpopolnjevanju in dopolnjevanju kot v teh zadnjih desetih dneh, lahko optimistično pričakujemo, da bomo zgradili take osnove in merila, s katerimi bomo vsi zadovoljni in ki bodo imeli resnično ekonomsko motivacijsko moč. Seveda pa je za to potrebno imeti osnovo, ki jo bomo sprejeli jutri in na kateri bomo nadalje gradili nove kvalitete za delitev osebnega dohodka.

Prvi korak, ki ga bomo naredili v to smer jutri v referendumu je trajal dalj časa, vsi nadaljnji pa morajo biti hitrejši in še bolj uspešni.

RAZPRAVE NAŠIH DELEGATOV NA VIII. KONGRESU ZKS

V preteklem tednu, od 3. do vključno 5. aprila, je bil v Ljubljani osmi kongres Zveze komunistov Slovenije, na katerem so sodelovali tudi delegati iz naše občine, in sicer iz Železarne: MUJAGA HASKIČ, VALENTIN KLINAR in ALBINA TUŠAR ter iz občine: JOŽE BENEDIČIČ, FRANC KOBENTAR, FRANJO KRAGOLNIK, TEODORA KRČ SLAVKO OSREDKAR in MILKA RADIČ, poleg Marije ZUPANČIČ VIČAR, ki je kongresu prisostvovala kot članica centralnega komiteja. V nadaljevanju posredujemo razprave naših delegatov, ki so jih imeli v kongresnih komisijah.

FRANC KOBENTAR

DOHODKOVNI ODNOSI IN SVOBODNA MENJAVA DELA

Menim, da mora ta kongres dati čim več konstruktivnih mnenj in primernih napotil za naše prihodnje delo, ki bo vsaj še nekaj časa z vso intenzivnostjo vezano na uveljavljanje, oziroma uresničevanje zakonov o združenem delu. V svojem prispevku k današnji razpravi ne mislim izhajati iz nekih teoretičnih hodišč, ki so dovolj jasno opredeljena, ampak bi rad nakazal nekatere značilnosti, uspehe in slabosti na področju uveljavljanja zakona o združenem delu v jeseški občini. Če bi hotel zajeti celotno področje, bi moral imeti na razpolago precej

več časa, zato bi se omejil na področje dohodkovnih odnosov in svobodne menjave dela.

Ni dvoma, da je celoten kompleks dohodkovnih odnosov - od ugotavljanja celotnega prihodka do delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo - eden najpomembnejših elementov kvalitete dograjevanja družbenoekonomskih odnosov znotraj našega socialističnega sistema. Čeprav so to dokaj zapleteni odnosi, ki pogosto terjajo sodelovanje ustreznih strokovnih kadrov, pomenijo za vsakega delavca.

(Nadaljevanje na 2. strani)

KLJUB ŠTEVILNIM SPREMENBAM OSEBNI DOHODEK USTALJEN

(Nadaljevanje s 1. strani)

skupno, z oceno delovnega prispevka pa bomo skušali ugotoviti, koliko je posameznik pri skupno doseženih rezultatih sodeloval. Razen že navedenih sprememb, pa se mesec marec razlikuje tudi po drugih vplivih, na

primer, v obračunu se pojavlja kar 6% več ur, razlika v sobotnih dopustih znaša — 115 din na zaposlenega, da ne govorimo o vplivu dodatka, ki je bil v februarju izjemoma uveden v obračun. Kaj nam prinaša obračun, pa je razvidno iz spodnje primerjave:

Obdobje	ur/os	din/h	din/os	povpr. učinka	indeks OD 100	indeks življ. strošk.
leto 1977	189,6	25,86	4.904	32,98	100,00	100,0
jan. 1978	192,2	26,29	5.052	35,26	103,02	101,5
febr.	179,7	27,90	5.013	35,11	102,22	103,1
marec	190,7	26,88	5.127	34,07	104,55	103,9
I—III 1978	187,3	27,01	5.058	34,85	103,14	102,8

Torej gibanje osebnih dohodkov, tudi v močno spremenjenem marcu, je na prvi pogled kar v redu. Če vzamemo iz časopisnih poročil izračunano gibanje življenjskih stroškov, je realni osebni dohodek v rahlem porastu (0,33%). Verjetno nas vpliv

izvršenih sprememb v marcu zanima bolj podrobno, zato navajamo podatke, vzete iz obračuna osebnih dohodkov po kvalifikacijskih skupinah, kjer je povečanje v marcu nekoliko difrencirano:

	NK	PK	KV	VK	Delov.	NS	SS	VŠ	VS	Sk.
febr.	3079	3838	4657	5442	6751	3863	5010	6557	7781	5013
marec	3128	3896	4737	5689	6936	3980	5209	6581	7852	5127
v%	1,64	1,53	1,72	4,53	2,74	3,06	3,97	0,38	0,91	2,27

Tretji podatek, ki ga lahko smatramo kot karakterističnega, je podatek po kategorijah, kjer znaša po-

večanje pri vseh kategorijah od 1—18 od najmanj 0,40% do 4,51%, 19. kategorija izkazuje 1,65% nižji

ANALIZA UVEDBE METODE DELOVNIH CILJEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

vsem gospodarski odbori) mesečno obravnavajo izpolnjevanje delovnih ciljev, drugi pa občasno, odvisno od narave nalog. Pri osebnih zadolžitvah smo pri posameznikih opazili določeno negotovost zaradi organizacijskih sprememb, vendar je bil končni učinek mnogo večji kot v preteklem letu. 116 avtorjev je poslalo svoje prispevke, ki so obravnavali 180 problemov in večina od teh je bilo rešenih ali so se pričeli reševati.

Dosegli smo torej drugo stopnjo pri uvajanju metode s tem, da se je krog uporabnikov razširil.

Z uveljavljanjem zakona o združenem delu in uveljavljanjem nagrajevanja po delovnem prispevku, so podane osnove za nadaljnjo stopnjo uvajanja metode, ki se odraža v ustvarjanju sistema usklajenih delovnih ciljev.

Za povezanost ciljev ali nalog je pomembno, da poznamo širše okvire, ki so za nas že postavljeni s planom dohodka po TOZD in delovnih skupnostih. Planirani dohodek je namreč rezultat usklajevalne dejavnosti med TOZD, upošteva realne možnosti in ovrednotenje vseh delnih planov.

Če bomo postavili delovne cilje za doseganje planiranega dohodka, se bomo izognili dodatnemu delu pri ostalih širših družbenih akcijah za stabilizacijo, varčevanje in večanje.

PLANIRANA USTAVITEV...

(Nadaljevanje s 1. strani)

bluminga pa bo s posebnim montažnim obdelovalnim strojem sodelovala tudi nemška firma Wolf.

Med remontom bodo izvedena tudi naslednja večja dela:

- popravilo transmisij in predelava sistema mazanja na transportnih valjčnicah;
- obdelava okna v ogrodju bluminga;
- obdelava izvrtin za uleženje feed roll v ogrodju bluminga;
- zamenjava iztrošenih delov na slab škarijah in odmični mizi;
- ureditev ogrodja štetila in delovnih valjčnic ter mehanizmov med pečema;
- 100% prezidava peči, vročih navijačev;
- vzgraditev novega hladnega navijača;
- zamenjava bobna hladnega navijača;
- popravilo in obdelava nosilne konstrukcije bobna;
- zamenjava komandnih pultov in dela električne opreme v kabini štetila;
- večja popravila na motorgeneratorskih grupah.

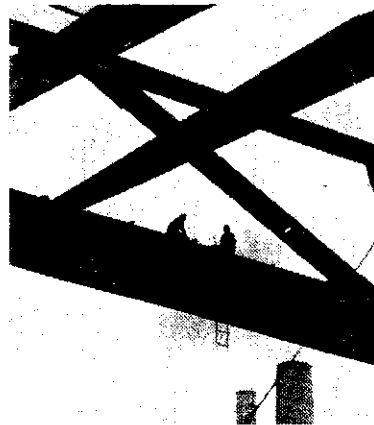
Terminska, količinska in kvalitna izpolnitev nalog po planu, remonta bo odvisna od prizadevnosti vseh sodelujočih. Po zaključku remonta pa pričakujemo boljše proizvodne rezultate, zaradi delnih rekonstrukcij, pa tudi boljše delovne pogoje proizvodnih delavcev in vzdrževalcev.

VODSTVO VZDRŽEVANJA

osebni dohodek od februarjskega, do čim kategorije od 20 do 28 izkazuje celo 5,73% minus, kjer odpade 3,5% znižanje na račun manjšega števila ur (Železarna 190,7 — kategorije 20 do 28 po 184 ur). okrog 2,2% pa lahko pripisujemo spremembi med prejšnjimi stimulacijskimi dodatki in novo oceno delovnega prispevka.

Če ob zaključku navedemo še podatek iz tabele, v kateri primerjamo posamezne TOZD in delovne skupnosti, vidimo, da je pri plusu 114 din na osebo za Železarno, kar 19 enot, ki izkazujejo v marcu višji osebni dohodek. Plusi znašajo od skromnih 13 din do 499 din, medtem ko štiri enote izkazujejo nižji osebni dohodek in to od 41 do 235 din na zaposlenega. Pri podrobnejši analizi smo ugotovili, da pri enoti, ki izkazuje 235 din nižji osebni dohodek, odpade na račun sobotnih dopustov, ki so bili v februarju korišćeni v mnogo večjem obsegu kot običajno.

Brez dvoma bo v cilju pojasnjevanja posameznih pojavov v mesecu marcu potrebno izdelati še nekaj analiz, vendar lahko trdimo, da so bila predvidevanja dosti realna in nas obračun ni presenetil. Izvršene spremembe in doseženi rezultati v mesecu marcu, pa nam nudijo solidno osnovo za nadaljnje ukrepe, posebno če bomo po prvem periodičnem obračunu ugotovili pozitivne ekonomske rezultate. SM

Montaža strešne konstrukcije za halo konti-liva

LETNA KONFERENCA...

(Nadaljevanje s 1. strani)

projektiranjem. Z namenom, da bi pospešili široko uporabo spoznanj o najekonomičnejših pristopih vzdrževanja, je bila leta 1972 osnovana zveza jugoslovanskih vzdrževalcev.

Leta 1975 je bilo ustanovljeno društvo slovenskih vzdrževalcev na strokovnem posvetovanju v Škofji Loki. Glavne naloge in smotri društva so:

- medsebojna izmenjava izkušenj in znanja,
- pospeševanje sprejema novega znanja o organizaciji, metodah dela in tehnologiji vzdrževanja iz domačih in tujih virov,
- doseči ustrezen status vzdrževalcev in vzdrževanja delovnih sredstev v združenem delu,
- sodelovanje na projektih za izboljšanje vzdrževanja na nivoju delovne organizacije, Slovenije, Jugoslavije in Evrope (preko YUMO in EFNMS),
- sodelovanje pri razvoju samoupravnih odnosov v združenem delu,

ALBINA TUŠAR

POMEN INFORMIRANJA V DELEGATSKEM SISTEMU

V svojem prispevku želim opozoriti na dva izredno pomembna elementa našega političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ki sta neločljivo povezana in se tudi pogojata: delegatski sistem in informiranje. Brez celovitega, pravočasnega in kvalitetnega obveščanja si ne moremo predstavljati učinkovitega delegatskega sistema, sama delegatska razmerja pa so hkrati pot za seznanjanje delavcev oziroma vse delegatske baze z najpomembnejšimi vprašanji, ki oblikujejo njihov družbenoekonomski položaj. To poglavlja znanje in širi možnosti delavcev, da resnično sami odločajo o vseh teh vprašanjih.

Uspešno delo delegacij in s tem delovanje celotnega delegatskega sistema je odvisno tudi od pogojev, v katerih so se v posameznih organizacijah združenega dela znašli delegati. Med temi pogoji ima, vsaj po naših izkušnjah, izredno pomembno vlogo organizirana informativna

služba še posebej v delovnih organizacijah, ki so sorazmerno precej strukturirane — torej sestavljene iz večjega števila temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Kljub dokazni dohodkovni samostojnosti posameznih sestavnih delov, obstaja še cela vrsta skupnih interesov in potreb, ki jih delavci temeljne organizacije in delovnih skupnosti lahko uresničujejo le v okviru delovne organizacije. Prav pri teh vprašanjih je delavcem in njihovim delegatom informativni center (ali kakor koli že imenujemo to službo) v veliko strokovno pomoč, saj oskrbuje primarno gradivo zunanjih organizacij in skupnosti z dodatnimi podatki in informacijami poslovnih organov in strokovnih služb in s tem zaokroža gradivo k njihovi celovitosti.

Delovanje centrov v tej smeri pa seveda predpostavlja dokaj pravočasno in usklajeno prihajanje gradiv, s čimer se kljub izrednemu po-

udarjanju tega problema še vedno srečujemo.

V železarni Jesenice se posebej komunisti že dolgo zavedamo, da je za razvoj delegatskega sistema veliko pomembnejša temeljita priprava informacij, kot samo dejanje njihovega sprejemanja, čeprav tudi povratni informaciji priznamo pomembno mesto pri izgradnji delegatskih odnosov. Povezovanje interesov temeljnih organizacij ter njihovo usklajevanje s širšimi skupnimi in splošnimi interesi, prihaja do izraza že na konferencah delegacij, še bolj pa v samih skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti.

Tu bi se morala še pogostejše pokazati avantgardna vloga komunistov in njihovih osnovnih organizacij, saj nam izkušnje govore, da je proces usklajevanja stališč potekal neprimerno ugodneje in učinkoviteje tedaj, če se je zveza komunistov pravočasno opredelila do vprašanj v javni razpravi ter jo spremljala in usmerjala. Resnično ne bi smeli več dopustiti, da se osnovne organizacije vključijo v sprejem odločitev šele na koncu, ko lahko samo ugotovijo, da so se morda posamezniki še ponašali kot komunisti, nikakor pa akcija ni bila organizirana. Popravljati napake je veliko težje, kot s pravilno metodo dela neposredno sodelovati s samoupravnimi organi, delegacijami, drugimi družbenopolitičnimi organizacijami ter z izoblikovanimi stališči in smernicami nakazovati v danem trenutku najboljše rešitve.

Pri tem bi morali biti še posebej pozorni na pojav, ki v zadnjem obdobju ni več redek — informacije se namreč količinsko širijo, ob tem pa zanemarjamo kvaliteto. »Papirnata vojna« potegne za seboj še številne druge negativne posledice, ki se odražajo tudi v sestankovanju, kot pravimo neučinkovit, prepogostim in predolgim sejam. Zato se mi zdi prav, da odklonilno stališče do

teh pojavov poudarimo tudi v resoluciji.

Neredko se delavci pritožujejo, da jih z dolgimi in nerazumljivimi informacijami, sporazumi in drugimi akti kar zasujemo, vendar moramo take pojave ovrednotiti in se do njih opredeliti. Če sprejemamo samoupravne akte, ki so napisani tako, da šele v praksi spoznamo, da smo se s sprejemom napačno odločili, če na zboru delavcev pošiljamo gradiva, do katerih bi lahko zavzeli stališče samoupravni organi, delegacije ali celo poslovodni organi, če še na najrazličnejše druge načine oviramo delovanje in razvoj delegatskega sistema, potem moramo biti prav komunisti tisti, ki se bomo borili proti tem pojavom.

Vendar pa moramo biti ob takih ocenah izredno previdni, da se ne bi približevali drugi skrajnosti in v imenu večje izkorišćenosti delovnega časa in naprav prav najpomembnejše odločitve odtujevali delavcem in jih prepuščali morda celo strokovnim službam. Prepričana sem, da bi spet isti delavci zelo hitro zahtevali pojasnila za tako ravnanje in vrnitev čeprav neustrezno napisanih in preobsežnih gradiv.

Pri tem še vedno trdim, da večino navedenih napak dokaj učinkovito lahko odpravimo. Tukaj se spet vrnem na centre za informiranje in samoupravljanje v organizacijah združenega dela, ki imajo tudi najboljše pregled nad vsemi gradivi najrazličnejših organizacij in skupnosti, čeprav je ta dejavnost v zadnjem obdobju uresničevanja zakona o združenem delu izredno široka. Prav subjektivne sile pa so tiste, ki morajo najti tem centrom s pomočjo družbenih svetov ustrezno mesto — da se ne bi razvili v centre odtujene moči, ampak v resnično pomoč delavcem, njihovim samoupravnim organom in delegacijam pri sprejemanju kar najbolj kvalitetnih odločitev.

DOHODKOVNI ODNOSI IN SVOBODNA MENJAVA DELA

(Nadaljevanje s 1. strani)

smo vendarle stremeli za tem, da v čim večji meri urejanje teh odnosov približamo delavcu — neposrednemu proizvajalcu in tako uresničimo delavčev elementarni cilj, ki pa je v naši družbi pravica in dolžnost, da razpolaga z rezultati svojega dela.

Ugotovitev, da imajo vse temeljne in druge organizacije združenega dela sprejete vse potrebne samoupravne splošne akte s tega področja, je sicer spodbudna, vendarle pa si ob tem nihče ne dela utvar, da akcija združenega dela in tudi vseh delavnikov, ki spremljajo zakon o združenem delu, sedaj lahko popusti. Ravno nasprotno, saj smo v naši občini enotnega mnenja, da bo v letošnjem letu treba še precej naporov, da bomo dohodkovne odnose uredili dosledno v skladu z zakonom, kar pa bo seveda imelo za posledico kvalitetno dogajanje ustreznih samoupravnih splošnih aktov. Posledica temu so nekateri objektivni in drugi razlogi. Treba je vedeti, da je to izredno zahtevno področje, ki ga pri nas v takšni obliki uvajamo na novo, to pa pomeni, da je nujno prihajalo do različnih iskanj in poti, od katerih pa vse le niso bile najbolj primerne. To v nekaterih organizacijah združenega dela že ugotavljajo in so delavci že tudi sprejeli sklepe, da se prične postopek za spremembe in dopolnitve samoupravnih splošnih aktov. Tudi komisija skupščine občine Jesenice za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu in družbeni pravobranilec samoupravljanja sta pri obravnavanju nekaterih samoupravnih splošnih aktov ugotovila, da ti v celoti ne ustrezajo zakonu in je bila zato dana pobuda za spremembe in dopolnitve.

Katere so najbolj pogoste pomanjkljivosti, ki jih ugotavljamo? Predvsem ugotavljamo, da je v teh aktih preveč abstraktnih, splošnih določb, kar je še posebej napačno, če se te pojavljajo v izvedbenih aktih, na primer, v pravilnikih za delitev sredstev za osebne dohodke. Če smo pri pregledu aktov ugotavljali mnogo izvirnih rešitev kot rezultate spoznanj posameznih organizacij združenega dela, je tudi jasno razvidno, da so nekatere organizacije združenega dela svoje odnose opredeljevale na podlagi neklih vzorcev, večkrat pa so jim bili edina osnova ustrezni panožni sporazumi.

Pri tistih delovnih organizacijah, ki združujejo več TOZD, pa se v posameznih primerih ugotavlja, da TOZD ne upoštevajo aktov, ki so jih sprejeli v okviru delovne organizacije in v svoje akte vgrajujejo zgolj izhodišča iz panožnih sporazumov, ker so za njih ugodnejši. Prepričana sem, da se takšne in podobne nepravilnosti, ali boljše pomanjkljivosti, pojavljajo tudi drugje, vendar pa

niso takšne narave, da jih združeno delo ne bi moglo rešiti.

Pravzaprav smo se v naši občini le pri eni delovni organizaciji soočili z večjimi odstopanji od zakonskih določb. Kljub tem ugotovitvam pa nismo sprožili postopka za uvedbo kakršnih koli sankcij. Smatrali smo, da je bolje nuditi pomoč ter opozoriti na napake in tako doseči preko samoupravnih organov, da se do dogovorjenega roka samoupravni splošni akti uskladijo.

Na predhodne misli se tesno veže tudi vprašanje svobodne menjave dela, predvsem odnosa temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti skupnih služb. Pet gospodarskih delovnih organizacij materialne proizvodnje in ena družbenih dejavnosti so razmerja med TOZD in delovnimi skupnostmi skupnih služb uredile v samoupravnih splošnih aktih, bodisi v posebnem aktu ali pa v samoupravnem sporazumu o združevanju TOZD v delovno organizacijo. Zakon od 92. do 98. člena jasno določa, kaj je to svobodna menjava dela, način, kako jo je potrebno opredeliti v samoupravnih splošnih aktih in kako v praksi izvajati. Menim, da smo prav to področje zelo zanemarili in da nismo dosegli pričakovanih rezultatov. Še vedno izhajamo iz neklih statističnih ekonomskih izhodišč, ki imajo največkrat za posledico pravi proračunski odnos med TOZD in delovnimi skupnostmi skupnih služb v okviru delovne organizacije. Pridobivanje dohodka v organizacijah združenega dela družbenih dejavnosti, bodisi neposredno ali preko ustrezne samoupravne interesne skupnosti, je prav tako še daleč od idealne rešitve. Ugotavljamo, da se daje v razpravah še vedno glavni poudarek temu, da se dobesedno izsili čim večja stopnja prispevka, medtem ko programi kot osnova dogovarjanja ostajajo drugotnega pomena. To miselnost bo treba spremeniti tako, da bo glavno težišče na pripravi in obravnavanju programov ter da bo dan večji pomen dogovarjanju med organizacijami združenega dela družbenih dejavnosti in organizacijami združenega dela gospodarskih dejavnosti.

To so torej nekatere izmed značilnosti, slabosti pa tudi uspehov, ki jih ugotavljamo v naši občini. Vemo, da proces, ki se bo nadaljeval z vso intenzivnostjo, ne sme biti časovno omejen in zato tudi ne končan. Močan argument, ki nam daje moči za naprej, je prav spoznanje in pripravljenost delovnih ljudi, da se z novimi, bolj humanimi in demokratičnimi odnosi uresničijo določbe ustave in zakona o združenem delu in s tem zagotovijo osnovne pravice in dolžnosti delovnih ljudi, da razpolagajo z delovnimi sredstvi, kot tudi z rezultati dela.

(Nadaljevanje na 7. strani)

IZVRŠITEV PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME V MARCU

Temeljna organizacija	Skupna proizvodnja			Got. proizv. za prodajo			Odprema
	progr.	izvršitev	%	progr.	izvršitev	%	
1	2	3	3/2	4	5	5/4	6
Plavž	13.600	13.933,6	102,5				
Jeklarne	43.440	45.393,8	104,5				
— SM jekl.	27.400	30.226,5	110,3				
— El jekl.	16.040	15.167,3	94,6				
Livarne	105	118,6	113,0	50	64,4	128,8	64,4
Valj. bluming-štel	39.800	41.514,8	104,3	5.570	6.224,6	111,8	6.481,9
— bluming	23.800	27.993,4	117,6	200	187,5	93,8	220,0
— štel — razr.	13.300	10.527,8	79,2	2.670	3.163,3	118,5	3.217,9
— štel term. obdelava	2.700	2.993,6	110,9	2.700	2.873,8	106,4	3.044,0
Valj. žice in pr.	12.500	11.695,3	93,6	3.760	3.328,0	88,5	3.140,8
— žice	10.300	9.346,3	90,7	3.760	3.307,6	87,9	3.120,4
— profilov	2.200	2.349,0	106,8		20,4		20,4
Valj. deb. ploč.	8.710	9.187,5	105,5	8.610	8.997,1	104,5	9.145,8
Hl. valj. Bela	7.800	5.510,3	70,6	7.800	5.485,0	70,3	6.230,1
Hl. valj. Jes.	2.690	2.709,3	100,7	2.480	2.502,1	100,9	2.528,8
Žičarna	6.150	6.154,0	100,1	4.665	4.475,3	95,9	4.388,5
Profilarna	2.000	2.307,6	115,4	1.890	2.062,3	109,1	2.052,2
Skladišče 38	190	299,4	157,6	190	299,4	157,6	417,6
Vratni podboji	80	84,7	105,9	80	84,7	105,9	84,2
Jeklovlek	1.690	1.726,5	102,2	1.690	1.724,8	102,1	1.799,1
Elektrode	2.080	2.374,6	114,2	1.890	2.157,1	114,1	2.148,8
— elektr., var. ž.	1.520	1.574,5	103,6	1.510	1.571,1	104,0	1.576,7
— prašek	80	66,2	82,8	80	65,9	82,4	52,0
— suha masa	100	136,8	136,8	100	136,8	136,8	136,8
— ognjevd. material	380	597,1	157,1	200	383,3	191,7	383,3
Željalna	1.020	1.051,2	103,1	1.020	1.051,2	103,1	1.072,1
Skupaj	141.855	144.061,2	101,6	39.695	38.456,0	96,9	39.554,3
Elektr. Zagreb				275	110,4		110,4
Skupaj	141.855	144.061,2	101,6	39.970	38.566,4	96,5	39.664,7

SKUPNA PROIZVODNJA V MARCU NAD, BLAGOVNA POD PLANOM

(Nadaljevanje s 1. strani)

ruarju tudi 112), izdelanih je bilo 106 ali 94,6 % (v februarju 90 ali 80,4 %). Podatki kažejo, da se je situacija pri izpolnjevanju programa izdelave »dinamo« kvalitete v obeh jeklarinah, v primerjavi s februarjem, znatno izboljšala.

TOZD LIVARNA

Zaradi drobnega asortimenta odlitkov je bil v marcu postavljen operativni program skupne proizvodnje jeklovarne nižje, kot je predvideval družbeni plan in je bil presežen. Zunanji naročnikom je bilo odpremljeno 64 ton jeklenih odlitkov, oziroma 14 ton več, kot je predvideval družbeni plan.

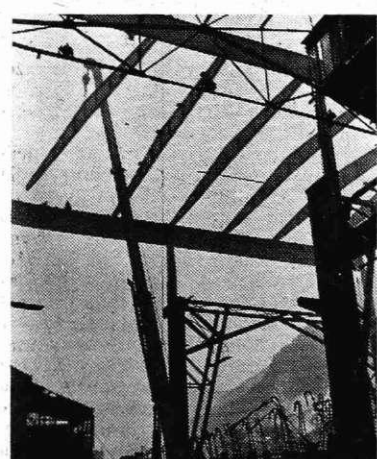
TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Valjarna bluming je ob 32,65 % zastojev na obratovalni čas, kar je za 0,51 % manj, kot v februarju, močno presežila z operativnim programom predvideno skupno proizvodnjo, ki je bil celo višji kot družbeni plan. K temu proizvodnemu rezultatu je pripomogla tudi obratovalna kampanja potisne peči, ki pa ni bila tako uspešna, kot v januarju in februarju. Vzrok je bil v dveh večjih okvarah ležajev in na merilcu debeline valjavskega ogrinja. V času od 5. do 15. marca, ko je obratovala potisna peč, je bilo prevajanih 6.453 ton domačih in tujih slabov. To je za 1.406 ton manj, kot je bilo prav tako v enajstih dneh prevajanih slabov v februarju. Med obratovanjem potisne peči je bilo izvaljenih 299 kosov toplo valjanih trakov dinamno kvalitete, kar je bilo za 157 manj, kot smo planirali in 17 manj, kot v obratovalni kampanji meseca februarja.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

V valjni žice je bilo v marcu 42,39 % zastojev na obratovalni čas. To je znatno previsoka številka in zato planirana skupna ter gotova proizvodnja nista bili doseženi. Predvsem je bilo preveč mehanskih in elektro zastojev z 9,53 %, oziroma 6,99 %.

Valjarna profilov je z dobrim delom planirano skupno proizvodnjo precej presežila.

Montaža prečnih nosilcev za halo konti-liva

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Ta valjarna je v marcu delala dobro in je skupno ter gotovo proizvodnjo, s količino preko 9.000 ton, močno presežila. Kvalitetni asortiment je bil izpolnjen v okviru naročil.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Doseženi proizvodni rezultat v marcu je bil slabši, kot v februarju. Vzrok je bil več. Zaradi okvar na Štelki ogrinju ni bilo izvaljanega dovolj vložka kvalitete dinamno in zato žarilna linija ni obratovala ves mesec nepretrgoma. Preveč je bilo tudi zastojev na Sendzimir ogrinju. Razen tega še ni pričela obratovati naprava za varjenje dinamno kvalitete na liniji za pripravo trakov, čeprav je bila že predvidena v pričetku letošnjega leta. Zato je teža toplo valjanih trakov te kvalitete v proizvodnem procesu manjša, kar ima tudi vpliv na proizvodnjo. V marcu je bilo proizvedenih 1.951 ton dinamno kvalitete, kar je za 799 ton manj, kot je predvideval plan in za 750 ton manj, kot v februarju. Predvidena je bila tudi 101 tona nerjavnih kvalitete.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Z družbenim planom predvidena skupna proizvodnja je bila v marcu dosežena. Pri kvalitetnem asortimentu je bilo proizvedenih 459 ton dinamno hladno valjanih trakov (v februarju 367 ton) in 219 ton jekel trdnih kvalitete (v februarju 244 ton).

AKTIV ZB NOV ŽELEZARNE SE JE REORGANIZIRAL IN SPREJEL PROGRAM DELA

V četrtek, 4. aprila, se je sestal aktiv ZB NOV železarne Jesenice z namenom, da se opredeli za novo organiziranost glede na sedanje številčno stanje in novo samoupravno organiziranost v Železarni. V zvezi s tem so se dogovorili, da bodo aktiv, ki ima približno 350 članov, razdeljen na štiri področja.

V prvo področje bodo vključene TOZD in DS Jesenice — Sava, poverjenik pa bo Bogo Malej, drugo bodo sestavljale predelovalne TOZD na Jesenicah, vodil pa ga bo Ivan Sušnik, tretje bodo sestavljali delavci — člani ZB NOV iz TOZD na Javorniku, kjer bo poverjenik Jože Vilman, četrto pa TOZD na Beli, ki ga bo vodil Anton Prešeren.

Po krajši razpravi so udeleženci seje aktiv sprejeli tudi program bodočega dela. V njem so predvideli ustvarjanje aktivnosti in izdelavo poslovnika za delo. Zajema tudi skrb za reševanje zdravstvenih problemov delavcev — borcev NOV in pomoč ter reševanje zdravstvenih in drugih problemov, skladno z že uveljavljenim sistemom socialne zdravstvene in stanovanjske politike.

Dogovarjali se bodo o sestavi skupin za udeležbo na slavnostih, proslavah, pohodih, zborih, komemoracijah in podobno. Nenehno bodo skrbeli za dobro povezavo aktivna z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, zaradi zavzemanja enotnih stališč pri reševanju različnih problemov. Še bolj kot doslej se bodo

TOZD ŽIČARNA

Družbeni plan skupne proizvodnje je žičarna v marcu dosegla medtem ko je pri gotovo proizvodnji nekoliko zaostala.

Pri kvalitetnem asortimentu je bilo proizvedenih 1.120 ton patentirane žice (v februarju 1.232 ton), 401 tona VAC žice (v februarju 384 ton) in 99 ton EPP žice (v februarju 61 ton).

TOZD PROFILARNA

Z dobrim delom je Profilarna v marcu znatno presežila z družbenim planom predvideno skupno in gotovo proizvodnjo. Preskrba z vložkom je bila v tem mesecu dobra.

TOZD VRATNI PODBOJI

Čeprav družbeni plan ni bil izpolnjen, je bil v marcu dosežen eden izmed doslej najvišjih dosežkov pri skupni proizvodnji. Tudi preskrba z vložkom iz Profilarne je bila dobra. So pa še vedno težave zaradi pomanjkanja in razdrobljenosti naročil.

TOZD JEKLOVLEK

V skladu s predvideno dobavo vložka je bil postavljen operativni plan nekoliko nižje, kot družbeni plan in je bil tudi dosežen.

TOZD ELEKTRODE

Družbeni plan skupne in gotove proizvodnje je bil presežen. V določeni meri je k temu rezultatu pripomoglo tudi delo ob prostih sobotah.

TOZD ŽELJARNA

Kljub precejšnji odsotnosti delavcev, je željalna dosegla družbeni plan skupne in gotove proizvodnje. Delno tudi z dodatnim delom ob prostih sobotah. A. Karba

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 17. 4.	SVETINA BOGOMIR	ZUPAN ALOJZ
TOREK — 18. 4.	SLIVNIK ALOJZ	PINTAR MARJAN
SREDA — 19. 4.	NEČIMER FRANC	ROTAR VINKO
ČETRTEK — 20. 4.	TRONTELJ MARJAN	MOLAN IVAN
PETEK — 21. 4.	ERŽEN STANE	STARE BRANKO
SOBOTA — 22. 4.	KAVČIČ IVAN	VEHAR JANEZ
NEDELJA — 23. 4.	CUZNAR ALOJZ	KOVAČ JANEZ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni: od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa: od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni: od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa: od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 17. do 22. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:
Dopoldan: I. obratna ambulanta — dr. med. Lidija Nakovska in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.
Popoldan: III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta — dr. med. Lidija Nakovska.

V soboto, 22. aprila, samo dopoldan III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta — dr. med. Lidija Nakovska.

V ZOBNI AMBULANTI:

Dopoldan: I. zobna ambulanta — v. dentist Viktor Stražišar.
Popoldan: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.
V soboto, 22. aprila, samo dopoldan — II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

VABILO NA PREDAVANJE

Društvo rudarskih in metalurških inženirjev in tehnikov vabi v četrtek, 13. aprila, ob 18. uri v spodnje prostore Kazine na Jesenicah na predavanje:

PROBLEMATIKA IZDELAVE IN PREDELAVE DINAMO IN NERJAVNIH JEKEL

Predavali bodo sodelavci: Aleksander Jezeršek, Vladimir Senčar, Joža Arh, Bogdan Stocca, Oskar Kurner in Karel Ravnik.

TRIBOLOŠKI PROBLEMI V STROJNIŠTVU

Društvo strojnih inženirjev in tehnikov vas vabi v torek, 18. februarja ob 18. uri v predavalnico v Kazino na predavanje

TRIBOLOŠKI PROBLEMI V STROJNIŠTVU

o čemer bo govoril prof. dr. Jože HLEBANJA.

PRILOŽNOSTNA PRODAJA

Za člane delovnega kolektiva organizira LIO DOMITEKS OSIJEK priložnostno prodajo posteljnega perila, enojne in dvojne širine, enojne in dvojne deke ter iz LIO programa blazine in prešite odeje. Prodajamo na brezobrestni kredit na tri obroke ter brez pologa. Pri nakupu je potrebno prinesiti s seboj osebno izkaznico in zadnji izplačilni listek. Prodaja bo v ponedeljek, 17. in v torek, 18. aprila, v veliki dvorani Delavskega doma pri Jelenu na Jesenicah, obakrat od 10. do 16. ure.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in novogradnje, dajemo naslednjo

OB J A V O

za delovne naloge in opravila

5143, U-5 analitik planer II. 1 oseba

Pogoji:
Za opravljanje navedenih nalog in opravil se zahteva visokošolska izobrazba ekonomske smeri in najmanj dve leti delovnih izkušenj.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti naj kandidati pošljejo na kadrovske sektor Železarne do 29. 4. 1978.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in novogradnje, dajemo naslednjo

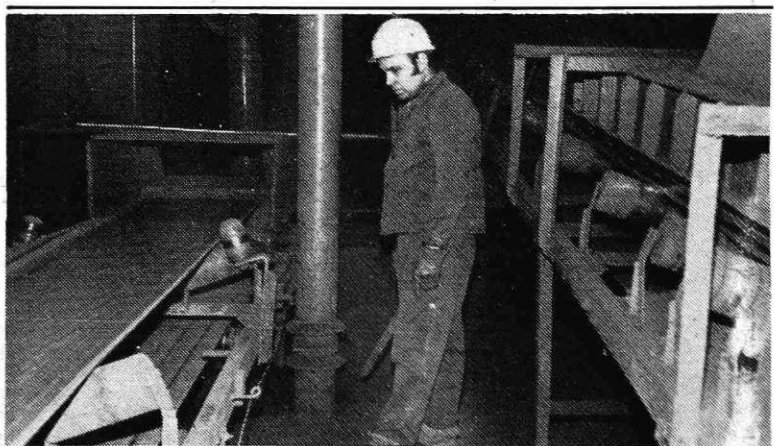
OB J A V O

za prosta delovna opravila in naloge

»Vodja oddelka za študij dela in časa ter nagajevanje«

Pogoji:
Za opravljanje navedenih opravil in nalog se zahteva visokošolska izobrazba in najmanj 5 let delovnih izkušenj na področju industrijskega inženiringa in poznavanje sistema nagajevanja.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti naj kandidati pošljejo na kadrovske sektor železarne Jesenice do 30. 4. 1978.

Sodelavec pri napravah v aglomeraciji

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Vzdrževanje

14. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V četrtek, 23. marca, je predsednik odbora za delovna razmerja TOZD Vzdrževanje sklical 14. redno sejo, na kateri je vodja TOZD najprej podal pregled izvrševanja sklepov zadnje seje. Iz pregleda je odbor ugotovil, da so bili le-ti izvršeni, na treji sklep pa je bila odboru posredovana strokovna in politična ocena za Filipa Kordeža, ki se je prijavil na objavljeno delovno mesto »vodja grupe za TIDN«. Odbor je sprejel sklep, da se imenovanemu podaljša veljavnost začasne odločbe za dobo štirih mesecev. Po preteku tega roka bodo ponovno razpravljali o načinu sedenja delovnega mesta.

Zaradi pogostega negodovanja glede kriterijev, ki jih zavzema odbor pri kadrovanju, so sprejeli naslednje zaključke:

- Ko posameznik pokaže s svojim odnosom do dela in z usposobljenostjo, da je zmožen opravljati tudi delovne naloge, ki presegajo okvir njegove formalne šolske izobrazbe, je v izjemnih primerih možno pripraviti predlog na odbor za delovna razmerja.

- Do naslednje seje odbora morajo področni vodje pripraviti seznam vseh tistih, ki so bili na sejah odbora zavrnjeni, s podrobno obrazložitvijo, zakaj so bili predlagani za napredovanje.

- Priučen delavci bi v izjemnih primerih lahko napredovali do devete kategorije.

- Skladno s tem je treba popraviti, oziroma dopolniti obstoječe kriterije za napredovanje na delovnem mestu in jih objaviti na oglasnih deskah po področjih vzdrževanja.

- Odbor je obravnaval predlog normativna delovnih mest za vzdrževa-

nje konti liva in soglašal s spremembo normativna v vzdrževanju TOZD Jeklarna. Soglašal je tudi z začetkom kadrovanja kadra za konti liv, kakor tudi s povečanjem plana kadra za 12 oseb (4 ključ., 4 elektr. in 4 instalaterjev). Odbor tudi ni imel pripomb na predlog izobraževanja tega kadra in dodatnega usposabljanja prek ZIC.

V nadaljevanju se je odbor razporedil, oziroma premestil delavce na delovna mesta, kakor so predlagali področni vodje in so v skladu s kriteriji o razporeditvi delavcev.

Odbor je ugodno rešil štiri vloge prosilcev za pridobitev lastnosti delavca TOZD Vzdrževanje. Ni pa mogel ugoditi trem prošnjam naših delavcev, ki prosijo za soglasje za prestop v druge TOZD. Ker je slednjih prošelj zadnje čase kar precej,

je odbor sprejel sklep, da se pošlje odborom za delovna razmerja v ostalih storitvenih TOZD dopis, da do nadaljnjega ne bi odobraval prestopov vzdrževalcev v njihove TOZD.

Odobreni sta bili dve vloge za prekinitev lastnosti delavca TOZD Vzdrževanje, ena v skrajšanem odpovednem roku. Odobrena je bila tudi vloga Kati Pavlin, ki je prosila za razporeditev na drugo delovno mesto zaradi zdravstvenega stanja, za kar je predložila ustrezno zdravniško spravevalo.

Jože Dolinar iz vzdrževanja jese-niških obratov je naslovil na odbor pritožbo, ki se nanaša na odlok, katerega je izdal vodja TOZD Vzdrževanje zaradi spremenjenega delovnika v vzdrževanju jese-niških obratov. Izdaja odloka je bila potrebna zaradi nujnih del na remontu elek-trodne linije II. Odbor je smatral, da je odlok vodje TOZD v skladu z zakonom in pritožba tov. Dolinarja neutemeljena.

Na zaključku seje je bila obravnavana informacija kadrovskega sek-torja o delavcih, ki niso izpolnili študij-skih obveznosti, zasedajo pa delovna mesta, za katera so jim bile le-te odobrene. V TOZD Vzdrževa-nje je samo en tak primer in je bilo prizadetemu že poslano obvestilo, da mora zaključiti šolanje, v nasprotnem primeru bo razporejen na drugo nižje delovno mesto. CB

11. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Namestnik predsednika DS TOZD Vzdrževanje Ivan Rabič je 27. marca sklical 11. sejo delavskega sveta. Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da ima TOZD Remontne delavnice že v postopku predlog za novo delovno mesto tehnika, ki bi bil odgovoren za vzdrževanje Wollmerjevih glav. Na oddelek osnovnih sredstev je bil poslan dopis za kontiranje pozicij sredstev AZ in IV za leto 1978. Slednji je že skontiran, medtem ko je kontiranje AZ še v postopku. Vsi ostali sklepi so bili realizirani.

Delavski svet je obravnaval pred-loge dopolnil k samoupravnim spo-razumom za SIS, ki določajo, v kakšnem obsegu in po kakšni pri-spevni stopnji bomo uresničili sred-njeročni plan v letu 1978 in jih spre-jel z večino glasov. Za podpisnika je bil pooblaščen Ivan Rabič.

Delavski svet je soglašal s predlo-gom samoupravnega sporazuma o organiziranosti in nalogah skupnosti

pokojskega in invalidskega zava-rovanja v SRS, ki zajema le organi-zacijske spremembe.

Vodja TOZD je obrazložil pravil-nik o osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe. Na podlagi obravnave in pripomb so sprejeli sklep, da se le-ta da v javno razpravo na zbor delavcev. Delav-ski svet je razpisal referendum za sprejem pravilnika za 14. april. Isto-časno bodo tudi volili delegacijo de-lovne organizacije Železarn v svet interne banke Slovenske železarn.

V nadaljevanju so delegati obra-vnavali predloge ocenjevanja delovne uspešnosti in sprejeli sklep, da se obstoječe ocene vnesejo v izplačilo z veljavnostjo od 1. marca. Potrdili so tudi korekcije dodatkov, katere so izvedli neposredni vodje dela in dele-gati ocenjevalnih grup.

Z večino glasov so sprejeli samo-upravni sporazum za financiranje komunalne dejavnosti na območju občine Jesenice.

Potrdili so spremembo normativ-a v vzdrževanju TOZD Jeklarna za novi obrat v izgradnji - konti liva, iz katerega je razvidno, da se norma-tiv dvigne za štiri delavce. Istočasno so potrdili tudi predlog odbora za delovna razmerja, da se z začetkom kadrovanja kadra za konti liv pove-ča plan kadra za 12 oseb.

V nadaljevanju seje so obravna-vali odpis DS TOZD Plavž, s kate-rih obveščajo TOZD Vzdrževanje, saj se s takim načinom organizacije vzdrževanja ne more strinjati in za-htevajo hitrejši pristop k odpravlja-nju okvar in tudi kvalitetnejše uslu-gue. Ker se dopis ne nanaša na kon-kretno nepravilnost, se smatra kot brezpredmeten, saj se seje kljub vabilu predsednik DS TOZD Plavž ni udeležil.

Ob sklepu je odbor sprejel pritožbo Gorazda Koblarja iz vzdrževanja TOZD Jeklarna, ki ne soglaša z iz-stavljeno odločbo za delovno mesto II. obratni elektrifikator. Sprejeli so sklep, naj odbor za delovna razmerja ponovno preveri pravilnost svoje od-ločitve, ker so se med časom odsot-nosti tov. Koblarja (JLA) spremenili nazivi in opisi delovnih nalog zaradi reorganizacije vzdrževanja. CB

SDS livne jame 2 je razpravljala o varstvu pri delu. Člani skupine predlagajo, da jeklo za železarno Sisak ne bi vlivali, kadar na gradbišču konti-liva delajo tuje firme. Opozarjajo, da žerjavovodja ne vidi ljudi, če hodijo pod podestom. Ingot pri vlečenju lahko pade z voza in se zvali do novega stebra. Takšen ukrep bi bilo po mnenju delovne skupine potrebno sprejeti, da ne bi prišlo ponovno do nesreče.

Tudi SDS kamnolom Trebež je razpravljala o nekaterih izrednih varnostnih ukrepih, ki so v spomladanskem času potrebni, ker kamnolomsko steno razpušča zmrzlina, oziroma jo izpira močno deževje. Pogovarjala pa se je tudi o posebnih pogojih proizvodnje dolomita za poizkuse na plavžih.

Člani SDS instalacije 1 opozarjajo, da že več kot tri leta omenjajo v zapisnikih, kako je potrebno končno urediti problem žaganja pri čiščenju žičnikov. Ne le, da se onesnažuje ozračje, zaradi uhajajočega žaganja se lahko zamaše odtočni kanali, obstoji pa tudi nevarnost požara.

SDS plavž je v okviru razprave o ocenjevanju delovne uspešnosti zavzela stališče, da je različne delovne sposobnosti zdravih delavcev in invalidov (ti so slabo ocenjeni), pri ocenje-vanju potrebno upoštevati, saj so nekateri postali invalidi prav pri opravljanju svoje delovne dolžnosti. Člani te SDS so med

drugim postavili tudi zahtevo, da bi delavci, ki imajo opravka z varilnimi aparati ali avtogenim rezanjem, dobili poleg brisače tudi nogavice.

SDS predelava talilniških odpadkov je razpravljala o preseljevanju v nove prostore, ter o redu in čistoti. Člani so se zavzeli, da bi na delo lahko prihajali in odhajali na nasipu.

SDS samski domovi je obravnavala vprašanje (pre) veli-ke bolezenske odsotnosti. Ta je (na 54 zaposlenih delavcev) v januarju znašala 137 dni, v februarju 196, za celotni prvi kvartal pa 396 dni. V zvezi s tem so razpravljali tudi o pravilni uporabi zaščitnih sredstev, naprav in strojev.

SDS oddelek za ekonomske analize in planiranje in oddelek za sisteme ter SDS OPTIO pa sta razpravljali o reorganizaciji delovne skupnosti SEO, TKR in novogradnje. Člani prve so poudarili, da je reorganizacija oddelka za studij dela in nagajevanje ter ERC resnično nujna. Upravičena pa je, glede na to, da ni bilo organizacijskih sprememb že od leta 1970 ter zaradi obsega sedanjih obdelav ter predvidenega novega komercialnega in procesnega računalnika, razen tega pa tudi zahteve po normativu.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje - Božidar Lakota

Vlivanje jekla

TOZD Žebljarna

12. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Žebljarna je imel 12. redno sejo 29. marca, ki jo je vodila predsednica Julka Mlakar in predlagala v razpravo in sklepanje: pregled sklepov, dodatek k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov SIS za obdobje 1976-1980 za leto 1978, predlog samoupravnega sporazuma o samoupravni organiziranosti in nalogah skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS, pravilnik o osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe, pravilnik o urejanju stanovanjskih vprašanj v DO Železarn, oblikovanje sklada skupne porabe za leto 1978, potrditev ocenjevanja za stimula-cijo iz delovnega prispevka.

Vsi sklepi prejšnje seje so bili izvršeni, en sklep pa je bil posredo-van pristojnim službam.

Delavski svet je razpravljal o predlogu dodatkov k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov SIS za obdobje 1976-1980 za leto 1978 in ga potrdil z naslednjimi pripom-bami:

- Že ob sprejemanju srednjeročnega programa in planiranih prispevnih stopenj, enako tudi pri sprejemanju prispevnih stopenj za leto 1977 je bilo sklenjeno, da prispevnih stopenj ne smemo dvigati. Zato ni povsem razumljivo, zakaj se ti dogovori za letošnje leto že kršijo. Prispevne stopnje so vezane na osebne dohod-ke in z višanjem osebnih dohodkov je dotok sredstev sorazmerno toliko višji, da zato ni razloga, da bi prispevne stopnje zviševali.

- Delavski svet se ne strinja s spre-membo prispevnih stopenj skupnosti pod 4. 5. in 6., za izobraževalno skupnost pa soglaša s povečano pri-spevno stopnjo, kakršna je predložena.

- Iz bruto osebnih dohodkov je skupna prispevna stopnja dejansko za 0,19 % nižja, kot je bila v letu 1977, vendar je skupni prispevek, če upoštevamo tudi prispevek iz dohod-ka TOZD za 0,43 % višji, kot je bil v letu 1977. Zato delavski svet smatra, da ni opravičila za povečanje prispevne stopnje za nekatere SIS, posebno pa je nerazumljivo poveča-nje za kulturno skupnost, ker že dotečena sredstva v letu 1977 niso bila v celoti porabljena, sprejeti program pa je bil v celoti izvršen.

- K predloženemu dopolnilu samo-upravne skupnosti za telesno kultu-ro zahtevajo, da je potrebno pri do-datnem programu v letu 1978 nave-sti, kateri so nedograjeni objekti v občini, ki naj bi jih financirali iz do-datnih sredstev. Vključiti je potreb-no v dodatni program tudi financira-nje doma TVD Partizan Jesenice in strelskega doma Matije Verdnika. Smatrajo, da so sredstva v višini 9.375 milijonov din za našo občino izredno visoka in da je potrebno s temi sredstvi boljše gospodariti, da bodo tudi rezultati vidni.

- Delegati so bili enotnega mnenja, da je možna rast sredstev za družbeni standard in SIS usklajeva-ti samo z rastjo dohodka v gospo-darstvu in nikakor drugače. Financir-anje je zato možno samo na osnovi ustvarjenega dohodka, ne pa na osnovi želje številnih interesnih skupnosti.

- Delavski svet predloga, kakršen je bil posredovan ne sprejema, strinja pa se s predlogom samo, če bodo upoštevane pripombe, ki so zgoraj navedene.

Predlog samoupravnega sporazu-ma o samoupravni organiziranosti in nalogah skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS je

DS v celoti potrdil.

Ugotovili so, da je bil predlog pravilnika o osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe v javni razpravi na vseh SDS in da so bile vse pripombe SDS po-sredovane prek zapisnikov odgovor-nim službam v usklajevanje.

Vodja TOZD je v zvezi z odgovori na pripombe komisije za usklaje-vanje predlogov za otežkočene do-datke dal ustrezno pojasnilo. Pred-log TOZD Žebljarna ni bil v celoti sprejet, ampak po predloženem seznamu samo prvih šest predlogov, ki jih lahko smatrajo kot občasna dela.

Za neodobrene predloge, ki se na-našajo na dela v adjustaži (prekla-danje 25 kg paketov) je vodja TOZD pojasnil, da je dogovorjeno s službo za analizo dela in zdravstveno službo, da bodo težka dela v adju-staži strokovno premerjena in anali-zirana. Glede na obremenitev delav-cev in na osnovi tega bo pripravljen predlog za dodatna merila za merje-nje delovnih rezultatov.

Potrdili so predlog vodje TOZD, da se člen 22 dopolni z dodatnim be-sedilom in naj se glasi takole: Če delavci Žebljarne zaradi izboljšanja merjenja dela menijo, da je pri-merno, lahko količinska merila dopolnijo z vplivom takšnih do-datnih meril, ki poudarjajo izjemno produktivnost pri višji delovni obre-menitvi delavcev, kvaliteto, varnost pri delu, zmanjšanje stroškov, ali za katerikoli drugi specifični vpliv, ki lahko spodbuja in motivira nepo-sredne izvajalce in organizatorje dela k doseganju čim boljših rezul-tatov.

Člen 40 pa naj se glasi takole: Do stimulacije za preprečevanje nezgod pri delu so v TOZD Žebljarna upravičeni: delovodja žebljarne, delovodja adjustaže in vodja trans-portne skupine.

V primeru, da te pripombe ne bodo upoštevane, DS TOZD Žeb-ljarna ne bo potrdil pravilnika o osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe.

V nadaljevanju so potrdili pravil-nik o urejanju stanovanjskih vprašanj v DO ŽJ brez pripomb.

Ugotovili so, da so vse SDS v TOZD Žebljarna razpravljale o oblikovanju sklada skupne porabe za leto 1978 in sklenili, da so vse pri-pombe SDS tudi sklepi delavskega sveta.

Potrdili so predlog stimulacije za delovni prispevek, predlog razpisa volitev delegatov v zbor interne banke SŽ ob referendumu, in razpis nadomestnih volitev za delegate DS TOZD.

Tihomir Kostić je postavil tri delegatska vprašanja oziroma zahte-ve na katere bo dobil odgovor na vprašanja na prihodnji seji DS TOZD Žebljarna. MT

Železarski globus

VENEZUELA

Slaba konjunktura v svetovni železarski industriji je imela v pre-tekleh letu tudi močan vpliv na zmanjšano prodajo železove rude iz te južnoameriške dežele. Leta 1976 so prodali rudniki v inozemstvo 17,6 milijona ton te železarske surovine in leta 1977 samo še 12,2 milijona ton. Glavni kuper so bile ZDA s 6,4 milj. ton in zahodnoevropske drža-ve 5,4 milijona ton.

TOZD Družbena prehrana

8. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Osmo sejo odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Družbena prehrana je sklical predsednik Ivan Daksosler dne 4. aprila.

Odbor je najprej sprejel predlog dopolnila sklepa 8. seje odbora za kadre in družbeni standard pri DS Železarn pod točko 4.1. in sicer:

Od 5. aprila 1978 dalje znaša cena toplega obroka za delavce železarn Jesenice brez kruha 10,- din (1 bon), vse ostalo, to je, solate, delika-tesa in pijače pa po ceniku.

Na osnovi tega predloga se jedilnik v kantinah ne sme spreme-niti, kvaliteta in asortiment morata ostati ista.

Odbor je sklenil, naj računodska služba TOZD tekoče spremlja cene in ob eventualnem povišanju takoj posreduje predlog povišanja, da bi se dobilo zagotovilo, iz katerih sredstev se bo razlika pokrivala.

Odbor je obravnaval in potrdil:

- plan oblikovanja in koriščenja sredstev AZ v letu 1978;

- sredstva amortizacije za drob-ne AZ zamenjave za leto 1978;

- informacijo o pripravah za nove investicijske projekte. Ob tej informaciji so se člani zanimali ali je pod razvodom toplotovodnega ogre-vanja v Železarni mišljen tudi to-plotovod do centralne kuhinje, kjer imajo z obstoječim strojnim parkom ter kadri velike težave.

Na osnovi obravnavane problema-tike kantin so bili sprejeti naslednji sklepi:

- Na znanje se vzame obvestilo o porušenju cevi s plaznim prahom, ki je v kantini martinarna povzročilo uničenje hrane zaradi prahu in monoksida; razen hrane je še nekaj druge škode. Na osnovi zapisnika o povzročenih škodi, se za povzročeno škodo bremeni TOZD Plavž.

- V kantini martinarna je po-trebno odpraviti vrsto pomanjklji-vosti: ventilacija, nova strešna kri-tina, itd.

- V kantini predelovalni obrati naj se stranski prostori ne uporaba-ljajo za skladiščenje predmetov, ki so last TOZD ker so vsi prostori namenjeni samo za potrebe kantine, ki je izdelana po sanitarnih predpi-sih; tudi kantina je zaradi čestih sestankov zaprta in zatemnjena kar moti delo v kantini.

Ob sklepu je odbor sprejel pripombe na predlog za novo cen-tralno kantino, ker članek v Žele-zarju navaja, da bo kantina v II. nad-stropju, kar pa je za kantino povsem nesprejemljivo. Potrebno je pregle-dati načrte in se s projektanti dogo-voriti o spremembi načrta s tem, da bo kantina projektirana v pritličju. D. T.

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuti teden smo prejeli 114 zapisnikov s sej samoupravnih delovnih skupin, iz katerih je razvidno, da so najpogostejše obravnavale pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe, pravilnik o urejanju stanovanjskih vprašanj in uspešnost na delovnem mestu oziroma ocenjevanje delovne uspešnosti. Pripomb (zbrale in analizirale jih bodo službe, ki so pravilnike izdelale), je bilo kar precej.

Nekatere delovne skupine so razpravljale tudi o ciljih akcije »Človek - znanje - produktivnost«, o disciplini v del

VOLILNA IN PROGRAMSKA KONFERENCA KS ZSMS ŽELEZARNE

V četrtek, 6. aprila, je bila volilna in programska konferenca koordinacijskega sveta ZSMS železarne Jesenice. Ob 83-odstotni udeležbi delegatov iz osnovnih organizacij ZSMS temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, so se prisostvovali še predstavniki tovarniške konference ZKS, konference osnovnih organizacij sindikata, predsednik poslovnega odbora Peter Kunc, predsednik republiške konference ZSMS Ljubo Jasnič, predstavniki OK ZSMS Jesenice in predstavniki kolektiva Krušnik iz pobratene občine Valjevo.

Uvodni referat na četrtkovni konferenci je imel predsednik KS ZSMS Železarne Valentin Jekler. Dotaknil se je bistvenih vprašanj, ki so v tem mandatsnem obdobju pozitivno ali negativno vplivali na začrtano akcijsko usmeritev koordinacijskega sveta. Kritičnim in hkrati spodbudnim mislim predsednika Valentina Jeklerja praktično ni potreben še dodaten komentar, ker so z vsemi uspehi in seveda pomanjkljivostmi bralci že seznanjeni iz številnih prispevkov in komentarjev, ki smo jih celotno mandatsno obdobje redno objavljali na straneh naše rubrike.

V nadaljevanju so poročali še predsedniki komisij za idejnopolično delo, informiranje in za kulturo in šport. Iz teh poročil je bilo moč izluščiti, da so imele komisije pripravljene dobre delovne programe, žal pa jih pogosto iz objektivnih in še bolj iz subjektivnih vzrokov niso uspeli uresničevati.

Razpravo, ki je sledila, lahko ocenimo zelo pozitivno. Posamezni razpravljalci, tako predstavniki kot delegati iz posameznih OO ZSMS, so se izražali zelo samokritično, ob tem pa niso pozabili omeniti tudi uspehov, ki jih je koordinacijski svet ZSMS dosegel ta čas. Ob tem je seveda treba poudariti, da vseh problemov ne bo moč rešiti čez noč, novo vodstvo pa resnično prav po izražanih mislih v razpravi, čaka težko in odgovorno delo.

DELO MLADIH V TOZD STROJNE DELAVNICE

Zadnji dan v marcu je bila prva seja novega vodstva osnovne organizacije ZSMS TOZD Strojne delavnice, ki jo je vodil predsednik Boris Dugar.

Najprej so pregledali poročilo o dejavnosti koordinacijskega sveta ZSMS Železarne in osnovnih organizacij Železarne, ki bo predloženo na volilno - programsko konferenco ZSMS Železarne. K poročilu niso imeli pripomb, pač pa so vzeli predvsem na znanje vse kritične misli izrečene v poročilu, ki jih bodo upoštevali pri svojem delu. Soglašali so tudi s predloženimi kandidati novega predsedstva KS ZSMS Železarne in za konferenco izvolili kot delegate Saída Čučuka, Borisa Dugarja in Marjo Justin.

Na seji so pregledali tudi izvršene naloge, oziroma akcije v obdobju februar - marec. Le-te so se nanašale predvsem na evidentiranje možnih kandidatov za delegate, oziroma delegacije, ureditev voliš in udeležbo na sankaskih in smučarskih tekmovanjih. Ugotovili so, da je bilo v TOZD evidentiranih 17 mladih za možne kandidate v delegacijah zbora združenega dela in skupščinah SIS, kar je glede na strukturo zaposlenih dosti ugodno. Tudi ostale naloge so uresnili.

Ko so govorili o programu dela osnovne organizacije so sklenili, da bodo predvsem izhajali iz programa

V nadaljevanju seje so navzoči delegati izvolili novo predsedstvo, predsednika, sekretarja in nadzorni odbor koordinacijskega sveta ZSMS. V novo predsedstvo so bili izvoljeni: Srečko Bremec, Bojan Erjavšek, Marjeta Kosmač, Marja Justin, Jujaga Haskič, Dušan Ogrizovič, Boris Dugar, Vanja Simeonov, Danica Zgorc, Dušan Mirič in Janko Jankovič. Za novega predsednika koordinacijskega sveta ZSMS Železarne so delegati izvolili Ano Marijo Pagon, za sekretarja Tihomirja Kostiča. V tričlanski upravni odbor pa so bili izvoljeni Valentin Jekler, Roman Kosmač in Janko Rabič.

Nova predsednica Ana Marija Pagon je zatem obrazložila nov delovni program koordinacijskega sveta ZSMS. O njem bomo obširneje spregovorili v eni prihodnjih števil.

SEJA PREDSEDSTVA OO ZSMS TOZD KOVINOSERVIS

V torek, 4. aprila, se je tretjič sestalo predsedstvo OO ZSMS TOZD Kovinoservis v novem mandatsnem obdobju. Seje se je poleg članov predsedstva udeležil tudi predsednik sindikata Valentin Mulej, žal pa se iz opravičenih ali neopravičenih vzrokov vabilu niso odzvali tudi ostali vabljeni.

MLADI so najprej pregledali naloge, ki so bile postavljene na prejšnjih sejah in pri tem ugotovili, da vse naloge še niso realizirane. Zato so za vse neizvršene naloge poimensko zadolžili člane predsedstva in natančno določili roke za izvršitev vseh nalog.

Izvolili so tudi nadzorni odbor, ki bo skrbel za pravilno delovanje in poslovanje OO ZSMS. Zadolžili so tudi mlade člane osnovne organizacije zveze komunistov, da poskrbijo za nabavo marksistične literature. Nato se je predsedstvo seznanilo kako napreduje delo pri izdelavi biltena Mladi kovinar, in obravnavali neodgovoren odnos odbora samo-

dela koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, poskušali pa ga bodo dopolniti še z nekaterimi dodatnimi nalogami oziroma akcijami. Tako so sklenili, da se bodo udeležili vseh športnih tekmovanj, ki bodo organizirana v TOZD, v mesecu maju pa bodo izvedli tudi tekmovanje v streljanju. Organizirali bodo predavanje s področja ljudske obrambe in sodelovali v akcijah v mesecu mladosti. Referentu za kulturo so naročili, da spremlja dogajanja na kulturnem področju in da mlade obvešča o pomembnejših prireditvah, skupaj s sindikatom pa bodo poskušali organizirati obisk predstave v mestnem gledališču v Ljubljani, kar bi izkoristili tudi za ogled fakultete za strojništvo.

Ugotovili so, da je v TOZD precejšnje zanimanje za udeležbo na mladinskih delovnih akcijah, saj se je prijavilo kar 13 kandidatov. Odločili so se, da bodo v sodelovanju z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami izbrali dva najboljša mlada delavca, ki jima bo udeležba na mladinski delovni akciji nagrada za dosedanje dobro delo in spodbuda drugim.

Ob sklepu seje so obravnavali tudi vprašanje ocenjevanja delovne uspešnosti in ugotovili, da imajo precejšen vpliv na oceno leta zaposlitve, kar menijo da ni prav.

JM

Na četrtkovni volilni in programski konferenci pa so podelili tudi priznanja najbolj aktivnim mladim družbenopolitičnim delavcem in mentorjem v Železarni. Priznanja so prejeli: Ivan Fekonja, Miro Ražman, Zvone Lango, Marjeta Kosmač, Lovro Jurc, Dušan Ogrizovič, Roman Kosmač, Valentin Jekler, Janko Rabič, Nada Dejak, Meho Hasančević, Ivan Kočet, Ana Marija Pagon, Tihomir Kostič, Mujaga Haskič, Marjana Stojan, Damjana Kavalar, Branko Banko, Ljuta Nazif in Drago Finžgar (za mentorsko delo) Janez Jenko (za pomoč pri delu na športnem področju) ter osnovna organizacija sindikata TOZD Remontne delavnice. Podelili pa so tudi tri priznanja najboljšim mladincem v TOZD Jeklarna v akciji za najboljšega ponvičarskega zidarja. Priznanja so prejeli: Marjan Polanc, Maks Humar in Mirsad Fajkovič.

JR

upravne delavske kontrole do OO ZSMS, saj se vedno ni dal odgovora na poslani dopis.

V nadaljevanju so pregledali operativni in akcijski program koordinacijskega sveta ZSMS železarne Jesenice. Predsedstvo je ugotovilo, da je program dobro in široko zasnovan, ravno tako pa tudi programi vseh internih področij. Predsedstvo na predloženi program ni imelo pripomb in je z njim v celoti soglašal.

Predsedstvo je vzelo na znanje zahvalo OO ZSMS Žirovnica - aktiv Rodine za podarjeni prehodni pokal za sankaske tekme.

Predsedstvo je obravnavalo tudi vlogo splošne bolnice Jesenice, v kateri prosijo za pomoč pri adaptaciji otroškega oddelka. Predsedstvo je sprejel sklep, da bo po svojih zmognostih in močeh pristopilo k tej humani akciji.

Predsednik OO ZSMS Kovinoservis je sprožil tudi vprašanje glede nekaterih nepravilnosti, ki se pojavljajo pri delu na terenu. Po krajši burni razpravi se je predsedstvo odločilo, da bo potrebno razpravo razširiti tudi na ostale družbenopolitične organizacije v TOZD Kovinoservis.

Ob sklepu seje so se ustavili še pri pravilniku o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka, ki ga bo potrebno kmalu sprejeti z referendumom, vendar ga OO ZSMS še ni dobila v razpravo. To kaže na neodgovoren odnos »odgovornih delavcev« do temeljnih organizacij, ki so združene v delovni organizaciji železarna Jesenice.

R. Miro

Železarski globus

GANA

Ta zahodnoafriška dežela je ena izmed pomembnih svetovnih dobavitelj manganove rude. Ta služi kot osnovna surovina za proizvodnjo železove zlitine feromangan, brez katere proizvodnja surovega jekla praktično ni mogoča. Letno izvozi Gana okoli 500.000 ton te rude s povprečno vsebnostjo mangana 33%. Vendar se zaloge rude v obstoječih nahajališčih naglo zmanjšujejo. Zato zelo intenzivno raziskujejo nova možna nahajališča, ki bodo omogočila povečanje izvoza manganove rude že v bližnji prihodnosti.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

OSEBNA DOZIMETRIJA

Tako si nekatere države, ki se oborožujejo s kemičnim orožjem, že šestdeset let prizadevajo iznajti in izdelati vojne strupe visokih strupenih in taktilnih lastnosti, da bi s tem sredstvom dosegle presenečenje.

Razen tega se v svetu budno spremlja razvoj kemičnega orožja, proučujejo se načini za zaščito in razvijajo nova zaščitna sredstva in postopki za učinkovito zaščito žive sile in prebivalstva.

Tudi naša dežela si zelo prizadeva v tem smislu. ABK zaščita, ki jo gradimo v naši civilni zaščiti, ima nalogo, da v primeru uporabe vojnih strupov med napadom na našo državo poskrbi, da bi imeli čim manj izgub.

KLASIČNI IN SODOBNI VOJNI STRUPI

Vojne strupe, ki so znani iz prve svetovne vojne, kakor tudi neposredno po njej, imenujemo klasični vojni strupi. Po drugi svetovni vojni pa je bilo ugotovljeno, da je imela fašistična Nemčija na voljo tudi nove vojne strupe, ki so bili stokrat bolj strupeni in nevarnejši kot klasični vojni strupi. To so bili živčni vojni strupi - tabun, sarin in soman, zapletene organske fosforne spojine. Nemčija je imela namreč v skladiščih okrog 20.000 do 30.000 ton tabuna z organizirano proizvodnjo okrog 12.000 ton na leto.

Razen tega je bil odkrit tudi živčni vojni strup, imenovan F-vojni strup, ki je desetkrat bolj strupen kot sarin.

Se bolj strupeni vojni strupi so danes znani pod imenom živčni strupi V ali VX strupi, ki so okrog tisočkrat bolj strupeni kot klasični vojni strupi.

Med vojnimi strupi, ki so jih oborožene sile ZDA uporabljale v Vietnamu, so bili psihokemični vojni strupi, dalje nekateri novi solzivci in kemične substance herbicidi in defolianti.

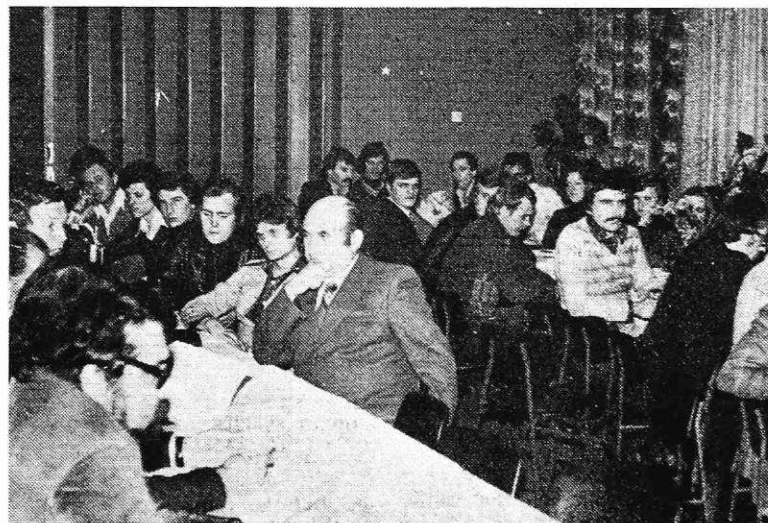
Ob vdihavanju par in aerosolov živčnih vojnih strupov se takoj pojavijo simptomi zastrupitve. Pri večjih koncentracijah zastrupljene atmosfere je dovolj nekaj vdihljajev, da v eni do dveh minutah nastopi smrt. Če v obliki drobnih kapljic ta živčni strup pada na kožo človeka, je zelo nevaren. Ta vojni strup namreč prodira skozi kožo neopazno, tako da se simptomi zastrupitve pojavijo zelo hitro.

Ena do dve kapljici tega živčnega vojnega strupa torej lahko povzroči smrt človeka, če se pravočasno ne odkrije na koži, t. j. če se v prvi minuti ne odstrani s kože.

Med psihokemičnimi vojnimi strupi so znani LSD-25, nekakšna organska spojina velike molekularne teže, in vojni strup, ki se imenuje BZ. To so v glavnem trdne substance, ki se uporabljajo z razprševanjem v aerosole. Ti vojni strupi povzročajo telesne in duševne motnje, kot so težave v zvezi z vidom, izguba orientacije, nastanek nezavestnega stanja in konfuzije, zato se za določen čas izgubi in oslabi pripravljenost in sposobnost za obrambo in boj.

Novi solzivci, ki so bili uporabljeni v Vietnamu, so trdne substance z oznabo CS, CR ali CS2, ki se v trenutku uporabe razpršijo v dim. Povzročijo neznosno solzenje že pri koncentraciji okrog 1 mg/m³, smrtna doza pa je okrog 25 mg/m³ na minuto.

Vojni strupi, ki so sicer pod navadnimi pogoji v tekočem ali trdnem stanju, izzemski fosgen in cianovodikovo kislino, ki sta v plinastem stanju, se ob uporabi v vojni spremenijo v pare, aerosole, kapljice ali drobce, in sicer tako, da se ustvari zastrupljena atmosfera ali kemično kontaminirano zemljišče (KonZ).

Del udeležencev volilne in programske seje konference koordinacijskega sveta ZSMS Železarne (Foto J. Rabič)

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

PRIPRAVA RABLJENIH KONZERVNIH ŠKATELJ ZA VLOŽEK V JEKLARNAH

V državah zahodnega sveta porabijo ogromne količine konzerv, ki so embalarane v škatle iz jeklene pločevine prevlečene s kositrom (bela pločevina). Samo v Veliki Britaniji porabijo letno okoli milijon ton bele pločevine v industriji konzerv. In 80% te količine se ob koncu svoje poti potrošnika znajde v gospodinjstvih odpadkih. Čeprav se največji del teh 800.000 ton konzervnih škatelj najde na odlagališčih odpadkov, skušajo najti način, ki bi omogočil njihovo ponovno predelavo. Pri tem je treba najprej odstraniti kositer in jih potem predelati v manjše pakete, ki so primerni za nadaljno predelavo.

Predhodno odstranjevanje kositra je nujno iz dveh razlogov. Prvič kositer je draga kovina in jo je možno ponovno koristno uporabiti. In drugič, je kositer v surovem jeklu nezaželen in škodljiv, ker poslabša določene lastnosti končnih izdelkov. Zato je možno rabljene škatle iz bele pločevine brez predhodne odstranitve kositra uporabiti samo kot jekleni odpadki slabše vrste.

V Veliki Britaniji obratuje naprava za pripravo rabljenih konzervnih škatel iz bele pločevine, ki je pričela obratovati leta 1976. Njena letna proizvodna zmogljivost je iz 100.000 ton odpadkov pripraviti za ponovno predelavo 6.000 ton jeklenega odpadka iz konzervnih škatel.

V začetku je bilo nekaj težav, da so dobili za predelavo potrebno količino odpadkov. Danes pa naprava že obratuje s polno proizvodno zmogljivostjo. Izplen kovinskega materiala iz odpadkov je 90% in v proizvedenih paketih je največ 10% ostalega materiala. Z obratovanjem naprave so tudi znižali transportne stroške za ostali odpadni material do odlagališč, ker se je z odstranitvijo železne frakcije zmanjšala njegova prostornina za 17%.

Odpadke pripeljejo kamioni in jih stresejo na zakladalno ploščad. Od tam jih žerjavi z grablcem prenesejo do elevatorja in žerjavovodja pri tem pazi, da odstrani tiste kose, ki so preveliki za normalen potek procesa. Elevator transportira odpadke do tresočega žlebu, ki izravna material tako, da lahko pride skozi kvadratno odprtino z dolžino stranice 75 mm do magnetnega separatorja. Tu je železna frakcija odstranjena in ostali odpadki odpeljejo prek nakladalne postaje s kamioni na odlagališče. Železno frakcijo transportirajo s pomočjo travok do stiskalnice, kjer izdelajo pakete težke okoli 50 kg. Vsak paket vsebuje v povprečju 700 konzervnih škatel.

Te pakete je možno prodati železarnam kot jekleni odpadki. Iz prej navedenih razlogov pa bi ga rajši predhodno predali v postopek za odstranjevanje kositra.

Ta postopek ni nov in so ga razvili že pred leti. Uporabljajo ga tovarne za izdelavo konzervnih škatel, da predelajo lastne odpadke v kvalitetni jekleni odpadki in istočasno ponovno uporabljajo tako pridobljeni kositer.

Sam postopek je kemičnega značaja. Kositer odstranjujejo z jekla z uporabo slabe raztopine natrijevega hidroksida z majhnim dodatkom oksidanta. Prednost tega postopka je, da je kontinuiran. Iz jekla, ki ima manj kot 0,028% kositra ga lahko proizvajajo z 99,95% čistostjo. Izplen kovinskega kositra pri

tem postopku je 65% in nadaljnih 23% je mogoče dobiti iz ostankov, ki jih prodajajo podjetja za predelavo kositra.

Ta postopek je možno brez težav uporabiti pri odpadkih, ki jih imajo proizvajalci konzervnih škatel. Nekaj problemov nastaja pri uporabi rabljenih konzervnih škatel. Zato jih bo treba predhodno pripraviti, kajti uporabljeni material mora imeti naslednje lastnosti:

- nečistoč mora biti manj kot odstotek in aluminija manj kot 0,2%,
- dimenzije posameznih kosov med 2,5 in 15 cm,
- nasipno teža 400 kg/m³,
- celotna površina mora priti v stik s kemično raztopino, ki omogoča potek procesa.

Zaenkrat vseh zgoraj navedenih pogojev še ni mogoče izpolniti in zato so v teku intenzivne raziskave. Ena izmed možnosti, ki bi omogočila ustrezno pripravo rabljenih konzervnih škatel, je kriogeničen postopek.

Pri tem postopku bi prehajale konzervne škatle pri zelo nizki temperaturi skozi utekočinjeni dušik in nato bi jih v posebni napravi s kladivi zdrobili v majhne kose. Ti bi bili potem zelo primerni za postopek odstranjevanja kositra. Slaba stran tega postopka so visoki proizvodni stroški. Zato proučujejo še druge možnosti, ki bi omogočile ustrezno pripravo tovrstnega jeklenega odpadka za odstranjevanje kositra.

Ko bo celotna priprava rabljenih konzervnih škatel za ponovno predelavo v jeklarnah ugodno rešena, bodo le-te lahko postale kvaliteten vložek, kar danes še niso.

TOZD Strojne delavnice

12. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 28. marca, je bila 12. redna seja delavskega sveta TOZD Strojne delavnice, katero je sklical predsednik Anton Marčič.

Pri pregledu sklepov prejšnjih sej je bilo ugotovljeno, da so sklepi v glavnem izvršeni, le nekaj jih je še v reševanju. Izvršen je ni sklep št. 6, ki govori o primerjanju del in opravil priprave dela z ostalimi pripravami dela, to pa zaradi tega, ker vprašanje ni bilo obravnavano na samoupravnih delovnih skupinah. Izvršen ni bil tudi sklep, ki govori o deficitarnosti.

Delavski svet je sprejel dopolnila k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti. Za podpisnika dopolnil so pooblastili Antona Marčiča.

Na seji so sprejeli tudi samoupravni sporazum o samoupravnih organiziranosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS. Za

podpisnika tega sporazuma so pooblastili Edija Fileja.

Delegati so obravnavali pravilnik o osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe v TOZD. Strinjali so se z uvedbo dodatnih meril, ki poudarjajo produktivnost in kvaliteto dela, dodatek za delo na več strojih in obvezno preverjanje znanja v nekaterih strokah.

Delavski svet je dal ugovor na delo komisije, ki je razpravljala o otežkočenem dodatku in zahtevala, da da natančna pojasnila o upravičenosti dodatka v TOZD in da ob razloži merila, katera so sanirala gotove postavke sprejete na vseh SDS.

Sklenili so, da se bo delavski svet ponovno sestel 3. aprila in posebej

obravnaval poročilo komisije, ki je na nivoju Železarne opravila pregled nad upravičenostjo zahtev po dodatku za otežkočena dela (članom DS je treba dostaviti to poročilo).

Delegati so soglašali s ocenami in vsemi popravki delovnega prispevka, ki so bili dani na skupni seji ocenjevalcev, dne 23. marca. Sklenili so, da je ocene treba izobesiti na oglasne deske.

Sprejeli so na znanje pogodbeno dela za leto 1977 ter njihov obračun in ga tudi potrdili.

Osnovni organizaciji ZSMS so priporočili, da iz TOZD ne kraduje brigadirjev v zvezne in republiške delovne akcije zaradi pomanjkanja ustreznih kvalitetnih kadrov za normalno poslovanje TOZD.

13. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V ponedeljek, 3. aprila, je bila 13. redna seja delavskega sveta TOZD Strojne delavnice.

Najprej so delegati sprejeli na znanje obrazložitev komisije, ki je obravnavala in usklajevala seznam otežkočenih del in ga potrdila z nekaterimi pripombami.

Sprejeli so tudi ugotovitveni sklep, s katerim so potrdili, da so vse samoupravne delovne skupine obravnavale predlog delitve dela sklada skupne porabe in se z njim strinjale z dopolnitvijo, da se v delitev vnese tudi postavka za kritje stroškov vsakoletnega tekmovanja kovinarjev, to je orodjarjev, strugarjev in varilec.

Delavski svet je razpisal volitve v skupščino interne banke SZ in nadomestne volitve delegata v delavski svet TOZD Strojne delavnice iz samoupravne delovne skupine orodjarja, ker je en delegat odšel na drugo delovno mesto. Razpisali so tudi referendum za sprejem pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe, ki bo 14. aprila.

Delegati se načelno niso strinjali z ocenami delovnega prispevka za vodje TOZD in vodje sektorjev, ker smatrajo, da ni doseženo povprečje kot je to moralo biti pri vseh ostalih SDS. Predlagali so, da se ocenjevanje ponovi po sistemu, ki je veljal za vse ostale zaposlene v Železarni.

Soglašali so z likvidacijo nekaterih osnovnih sredstev.

Ob sklepu seje so sprejeli sklep, da se na eni prihodnjih sej obsirneje seznanijo delegati s potekom gradnje projekta novih strojnih delavnic na lokaciji Javornik. JM

ocenjeval odhod za gospodarstvo TOZD, skupno s poslovnim odhodkom.

Potrdili so predlog vodstva o pristopu k reorganizaciji organizacijske sheme TOZD HVB, potrdili so izdelavo varnostnega načrta s pripombo, da se dopolni in prilagodi novi organiziranosti HVB.

Soglašali so tudi z nekaterimi spremembami ocene delovnih mest in s spremembo normativov - brusilec valjev iz štirih na osem oseb. S predlagano kategorizacijo za novo delovno mesto skupinovodja brusilcev se delegati DS niso strinjali temveč so predlagali, da se na osnovi čl. 41 od deficitarnosti poklica skupinovodij brusilcev dodeli 12 kategorija.

Delegati delavskega sveta so soglašali s predlogom vodje TOZD, da se odboru za gospodarstvo pri DS ZJ predlaga, da naj se odpadne surovine, ki se zberejo v TOZD (papir, les itd.) prodajo, izkupiček pa se vloži v blagajno sindikata TOZD HVB za solidarnostni sklad.

14. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri delavskem svetu delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje je imel svojo 14. sejo 29. marca. Člani odbora so bili najprej seznanjeni z izvršitvijo sklepov zadnje seje in ugotovili, da so bili realizirani.

V nadaljevanju so obravnavali predlog reorganizacije delovne skupnosti, ki zajema organizacijsko shemo z vsemi normativnimi spremembami, ki naj bi povečali učinkovitost opravljanja zahtevanih del za TOZD. Po daljši razpravi je odbor oblikoval predloge, ki jih bo posredoval delavskemu svetu.

Odbor je obravnaval predlog izjemnih kategorij v sektorju tehnična kontrola in raziskave in z njimi soglašal ter jih posredoval delavskemu svetu v potrditev.

Odboru je bila predložena v razpravo predlagana ocenitev delovnih nalog tajnice predsednika poslovnega odbora, tajnice vodij DSSS in tajnic sektorjev. V razpravi sta bila dva predloga. Prvega je izdelala

strokovna služba, drugega pa poslovni odbor. Odbor je predlagal delavskemu svetu v potrditev drugi predlog.

Za objavljeno opravljanje delovnih nalog in opravil v SEO sta bila prijavljena dva kandidata. Za prijavljena kandidata je odbor zahteval do naslednje seje oceno delovne uspešnosti in moralno političnih kvalitet.

Ugodno so rešili pritožbo sodelavca za namestitev in jo posredovali delavskemu svetu v potrditev. Obravnavali so tudi 16 zahtevkov za premetitve na nova delovna mesta, prošnje za sprejem oziroma prestop v druge službe ali TOZD, podaljšanje zaposlitve in odobritve izredno plačane odsotnosti. Odbor sedmim zahtevkom ni ugodil. K. O.

DS za komercialne in finančne zadeve

V soboto, 1. aprila, je bila tretja seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Seje se je udeležil tudi Emil Kristan, vodja strokovnega računovodstva z namenom, da podrobneje razloži vsebino pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela skupne porabe.

Na seji so soglašali z ugotovitvijo, da je pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela skupne porabe zelo pomanjkljiv, in da bodo potrebna nadaljnja prizadevanja za izpopolnitev.

Na seji je bilo kritično obravnavano trenutno stanje v Železarni zaradi ocenjevanja delovne uspešnosti. Imeli so pripombe, da v velikih primerih ocenjevanje ni bilo dovolj zrelo in objektivno ter da sami ocenjevalci niso bili dovolj poučeni o navodilih ocenjevanja. Tako je bilo, na primer, na eno vprašanje tudi pet različnih odgovorov.

Bili so enotnega mnenja, da je lestvica od 4 do 24 odstotkov preohlapna in predlagajo popravek od 12-24. Najbolj boleča je ugotovitev, da ima delavec z nizko kategorijo, tudi nizko oceno, kar je povsem

nepravilno, saj je lahko na svojem delovnem mestu, ki mu pripada po kategorizaciji sposoben tudi za visoko oceno.

Emilu Kristanu so naročili, da posreduje pomanjkljivosti pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe članom delavskega sveta na prvi seji.

Predsednik osnovne organizacije sindikata Vinko Mežnarc je navzoče obvestil, da je delovna skupina ROD posredovala vlogo za spremembo, oziroma povišanje kategorij. Osnovna organizacija sindikata delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve predlog podpira z utemeljitvijo, da je treba kategorije uskladiti in jih ponovno pregledati za vso delovno skupnost komercialne in finance.

Na pobudo občinskega sindikalnega sveta Jesenice so predlagali pet članov sindikata za podelitev srebrnega znaka. Športnemu referentu tov. Gubancu so naročili, da naj organizira pohod na Stol v okviru delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve. Pohod na Stol naj bi organizirali vsako leto.

TOZD Valjarna debele pločevine

V sredo, 29. marca je bila druga redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. V obravnavi je bil pravilnik o osnovah in merilih delitve osebnega dohodka in dela skupne porabe ter ocena delovnega prispevka na delovnem mestu. Predsednik sindikalne organizacije Franc Justin je IO seznanil s seznamom delovnih mest za dodatek na otežkočeno delo. Člani IO so predlagali, da se prebiralcu pločevine lahko pišejo ure za manjkajoče, če bo kljub odsotnosti pomočnika dosežena norma. To velja tudi za čiščenje globokega jaska kjer se poveča dodatek od 30 na 40 % za otežkočeno delo. Predlog za dodatek pri pokri-

vanju slabov ni bil sprejet, zavrnjen pa je bil tudi predlog za dodatek pri jemanju zabojev pri ravnanem stroju. O predlogu dodatka za zigosanje plošč na progi bodo razpravljali na seji DS. Zavrnjen je tudi predlog za dodatek pri mazanju pod krožno pečjo med reparaturnim delom. To velja tudi za dodatek pri čiščenju okujine na obračalni napravi, prav tako med reparaturnim delom. Predlog za dodatek pri rezanju plošč na sekatorju bo upoštevan le v primeru, ko bodo rezali vroče plošče.

IO osnovne organizacije sindikata je bil seznanjen tudi s kritičnimi delovnimi mesti v TOZD in so jih primerjali s podobnimi delovnimi mesti v drugih TOZD. Člani IO menijo da je treba za takšna delovna mesta izdelati ponovne popise nalog in opravil.

V drugi točki dnevnega reda so obravnavali oceno delovnega prispevka. Največ pripomb je bilo zaradi prevelikega razpona v odstotkih. S takim ocenjevanjem se člani IO niso strinjali. Imeli so tudi pripombe glede ocenjevanja honorarnih delavcev na oceno delovnega mesta.

Na sestanku delovnih skupin je treba obravnavati in se dogovoriti za izvedbo izleta. Upoštevati je treba predloge in jih do prihodnje seje posredovati predsedniku tov. Justinu.

Tov. Gojko Radočaj je predlagal, da bi odpadno strojno železo zaračunali jeklarni, sredstva pa prenesli na TOZD. V TOZD Valjarna debele pločevine imajo precej delavcev, ki so dalj časa zaradi bolezni odsotni. Pripravi je treba predlog IO osnovne organizacije sindikata za dodelitev denarne pomoči.

TOZD Livarna

IO osnovne organizacije sindikata je na zadnji seji, 20. marca obravnaval predlog za izboljšanje delovnih pogojev v livarni. Poudarjeno je, da je TOZD Livarna med najstarejšimi obrati. V kolikor bo se v veljavi dogovor SOZD Slovenske železarne, da bodo v jesenski livarni izdelovali odlitke iz jeklolitine v peči nad 10 ton, bo treba izboljšati delovne pogoje. Livarna se nahaja v sklopu jeklarne v istem prostoru in je zelo zastarela. Delovni prostor se zmanjšuje tudi vzporedno z razvojem drugih obratov (konti liv). Livarji so izpostavljeni velikim nevarnostim (prah, plin, preprih, ropot, vročina poleti in mráz pozimi).

Beneficarna doba naj bo v bodoče upoštevana tudi za delovne naloge in opravila kurjača sušilnih peči in asistentu, ki je več kot šest ur dnevno v proizvodnji. Na vsak način

je treba upoštevati zastarelost naprav.

Pri nagrajevanju so livarji zastopljeni v primerjavi z drugimi poklicji, kajti pri ročnem kaluparjenju je zahtevana velika strokovnost, posebno se pri velikih kosih. Poklic livarja se podcenjuje, saj je učna doba po novem le dve leti, kar pa je odločno premalo za ročno kaluparjenje. Čistilnica je še vedno na prostem, kjer so zelo slabi delovni pogoji, saj so čistilci izpostavljeni vremenu. V čistilnici tudi nimajo potrebne opreme za očiščenje ulitkov, med tem ko kupci zahtevajo lepe ulitke in jim večkrat ne morejo ustreči. Z raznimi otežkočenimi dodatki ali pa z drugimi možnimi oblikami nagrajevanja bo treba stimulirati delavce. Čistilne naprave bo treba namestiti povsod tam, kjer so potrebne in kjer jih še ni.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

ENERGETSKA SITUACIJA ZAHODNE EVROPE

Leta 1973 je imelo deset zahodnoevropskih držav (Avstrija, Belgija, Francija, Italija, Nizozemska, Španija, Švedska, Švica, Velika Britanija, Zvezna republika Nemčija) 305 milijonov prebivalcev. Njihova celotna letna poraba energije je bila enaka porabi 1,065 milijarde ton nafte.

Leta 1976 se je prebivalstvo teh držav povečalo za 1 % medtem, ko je poraba primarne energije padla prav tako za 1 %, to je, na 1,055 milijarde ton nafte. Iz tega je jasno razvidno, da se je naraščanje porabe energije ustavilo. Vendar je pri tem treba vedeti, da se je cena nafte, ki je krila 56 % celotnih energetskih potreb teh držav, povečala za okoli 3,5 krat. Znižanje porabe energije je bilo ob tako močni podražitvi pravzaprav premajhno.

Dolgoročno prilagajanje porabe energije njeni ceni so proučevali v posebni študiji, ki je upoštevala situacijo v ZDA in v nekaterih zahodnoevropskih državah. Rezultati študije so pokazali, da se na 10 odstotkov povišanja cene energije, zmanjša poraba za osem odstotkov. Pri tem je bilo opazno večje znižanje pri stanovanjski in gospodinski porabi, manjše pa v transportu. Zato je zanimivo vprašanje, zakaj zahodnoevropske

države niso v zadnjih letih bolj učinkovito reagirale na tako veliko povečanje cene nafte?

Glavni vzrok je bil v tem, da so se prodajne cene naftnih derivatov povečale precej manj kot cena surove nafte. Brez upoštevanja inflacije je plačal avtomobilist v Zvezni republiki Nemčiji ob koncu leta 1977 za bencin 2,7 % in v Italiji 32 % več kot leta 1973. To pomeni, da so bili državni davki v maloprodajni ceni bencina v posameznih državah različni, vendar se niso nikjer tako povečali kot cena surove nafte.

Razen nižjih davkov sta na takšno situacijo vplivala še dva vzroka. Vrednost nekaterih zahodnoevropskih valut se je v primerjavi z dolarjem, ki služi kot osnova za ceno nafte, v zadnjem času znatno povečala. Razen tega so se stroški prevoza nafte z velikimi tankerji in predelave v rafinerijah zaradi presežka potrebnih zmogljivosti manj povečali kot splošna raven ostalih cen.

Počasno spreminjanje porabe energije pa se odraža tudi na drugem področju.

Energetska industrija se lahko zaradi ogromnih investicijskih vlaganj spreminja le počasi. Kajti glavna značilnost energetskih objektov so predvsem visoke investicije. Za gradnjo nove rafinerije nafte z letno zmogljivostjo predelave 50 milijonov ton, ki so danes običajne v zahodnoevropskih državah, bi bilo potrebno investirati okoli 50 milijard dolarjev. Za podvojitev 1,3 milijonov gigawatt - ur (giga je predpona, ki pomeni milijardo tistega kar pove osnova, torej milijarda watt - ur) električne energije, ki so jo proizvedle leta 1976 te države, bi bilo potrebno zgraditi 163 novih velikih jedrskih elektrarn z investicijskimi stroški 170 milijard dolarjev. Stroški, potrebni za zgraditev ustreznega električnega sistema pa bi bili še večji.

Zato ne preseneča to, da je skoraj vsa proizvodnja energije v državni lasti. Večina družb, ki se ukvarja z energijo je delno ali celo popolnoma v državnih rokah.

Skoraj vsaka država v tej skupini je velik del časa po drugi svetovni vojni vodila določeno energetsko politiko. Posebno velja to za premog, ki je postal velno bolj zanimiv energetski vir, saj je njegov delež v porabi energije teh držav padel s 60 % v letu 1960, na 20 % danes. Vse države so na veliko podražitev nafte v zadnjih letih odgovorile z mnogo govorjenj o energetski politiki. Vendar je bilo precej več govorjenja kot dejanskih ukrepov.

Vendarle pa sta visoka cena in občasne težave z nabavo nafte, počasi le vplivali na določene ukrepe v posameznih državah. In to še posebej v tistih, ki so lahko delno uvožene nafte nadomestile z drugo vrsto energije. Ukrepi so bili naslednji:

- Države s ceneno hidroenergijo so jo začele izkoriščati čim bolj popolno. V nekaterih obravnavanih državah skoraj ni več neizkoriščenih hidroenergetskih virov.

- Države z velikimi zalogami lesa, primernim za kurjenje, so ga pričele izkoriščati v ta namen v velikih količinah. Letno so, na primer, pokurili v Avstriji količino, ki ustreza 400.000 tonam nafte, v Zvezni republiki Nemčiji 840.000 tonam, v Italiji 920.000 tonam, v Švici 200.000 tonam, v Veliki Britaniji 110.000 tonam in v Švedski celo 3,5 milijonam tonam. Celotna količina ustreza porabi šest milijonam tonam nafte letno.

- Ceni zemeljski plin je na Nizozemskem nadomestil premog in nafto; podobno je bilo tudi v Veliki Britaniji. Nekateri druge države so si pomagale z uvozom plina iz Nizozemske, vendar je bil ta uvoz zaradi težav z nafto kmalu nekoliko omejen.

KAKO UVELJAVLJAMO ZAKON O ZDRUŽENEM DELU V NEPOSREDNI PRAKSI V ŽELEZARNI JESENICE

Izhajajoč iz smernic in nalog komiteja občinske konference ZKS Jesenice, lahko ugotovimo, da je bil v predkongresnem obdobju angažiran ves družbenopolitični potencial pri uresničevanju zakona o združenem delu in pri izdelavi vseh samoupravnih aktov in sporazumov, ki urejajo družbeno-ekonomske odnose. V delovni organizaciji, oziroma v temeljnih organizacijah združenega dela gre pri tem v bistvu za dohodkovne odnose, ki tvorijo platformo samoupravnih odnosov tako znotraj delovne organizacije, kakor navzven nasproti širši družbeni skupnosti. V tej prvi fazi, ki je za nami, smo izvedli skoraj vse organizacijsko-tehnično pripravo pri oblikovanju TOZD, združevanju TOZD v delovno organizacijo ter oblikovanje istih na nivoju sestavljene organizacije združenega dela. Izdelani so tudi vsi samoupravni sporazumi, ki zagotavljajo v širši družbi celotni kompleks nadaljnje samoupravne organiziranosti.

V kolikor lahko trdimo, da je ta prva faza za nami in da smo to delo v glavnem uspešno izvršili, smo danes v naslednji fazi, ko uresničujemo samoupravne akte v neposredno prakso. To delo je sedaj veliko, bolj zahtevno in odgovorno, ker gre predvsem za strokovne izvedbe in oddelke, katerih glavno področje so dohodkovni odnosi. To je proces, ki je zelo celovit in mora biti usklajen tako znotraj delovne organizacije, na nivojih TOZD, kakor tudi nazven do širše družbene strukture. Pri tem gre za čim večjo usklajenost, medsebojno povezanost in globoko osveščenost in širino pogleda, ko oblikujemo dohodkovne odnose.

Samoupravni sporazumi o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in dohodka in o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka so bistvena sestavina samoupravne organiziranosti. To je po svoji vsebini in kompleksnosti strokovno izredno zahtevna in doslej najbolj odgovorna naloga, kar zadeva v vse faze materialnih odnosov celotne naše samoupravne družbe. Pri konkretnizaciji teh samoupravnih aktov v neposredno prakso, naletimo na dokajšnje težave, ki so tako subjektivnega kakor tudi objektivnega značaja. Znotraj delovne organizacije se čisto poraja določena zaprtost med TOZD, še prav posebno tam, kjer ni potrebnih meril. Tudi meje med TOZD v ekonomskem pogledu so včasih problematične, posebno v primeru, ko gre za tehnološko zelo prepleten proizvodni cikel, kjer se ena proizvodna faza vključuje v druge kontinuirno. Pri razlagi koncepta celotnega prihodka in dohodka je včasih zelo težko, če ne skoraj nemogoče, razločiti samoupravljalcem v enostavni obliki ta obsežna in zelo strokovna ter specialna področja (računovodstvo — finance) in jih soočiti s problematiko z obstoječih predpisov in zakonov, ki so večkrat tudi časovno zelo v razkoraku.

Naj navedemo še nekatera opažanja, ki naj ne veljajo kot kritika temveč predvsem kot problemi, ki so odprti ko uresničujemo teorijo v praksi in se delovna organizacija znajde v težki situaciji, ko ne najde pravega odgovora na določena vprašanja.

Dejstvo je, da je delovna organizacija v precejšnji meri prepuščena sama sebi, ko išče pravilne rešitve predvsem pri urejanju dohodkovnih

odnosov v TOZD. Rešitve niso vedno pravilne predvsem takrat, ko gre za povezavo v širšo družbeno platformo. Pri iskanju strokovne pomoči in aplikativnih rešitev v neposredni praksi. DO pri strokovnih institucijah ne najdemo dovolj razumevanja. Vsi razgovori se navadno končajo pri načelnih ugotovitvah in pri obdelavi teoretičnih modelov ter časovno tako neopredeljeno, da za delovno organizacijo oziroma TOZD take rešitve niso sprejemljive.

Občutimo, da je v tem obdobju, ko se organizacije združenega dela intenzivno ukvarjajo s to problematiko, premalo povezovanja in stro-

MUJAGA HASKIĆ
DELOVANJE MLADIH ČLANOV ZK
V DRUŽBENOPOLITIČNIH
ORGANIZACIJAH IN DELEGACIJAH

Najprej bi spregovoril nekaj o sprejemanju v zvezo komunistov, predvsem o vključevanju mladih v članstvo ZK. Če se povrnem nekaj let nazaj, se je pri sprejemu dogajala vrsta nepravilnosti, predvsem mislim na kampanjski način sprejemanja, pa tudi prisotnost simpatije in antipatije ter privilegjev.

Sedaj se je to bistveno spremenilo, ker se mladi predlagajo iz vrste zveze socialistične mladine, kar je edino pravilno, saj se morajo mladi že v svoji organizaciji vključevati v delo ZSM in pokazati vse svoje sposobnosti in vrline.

Vendar ugotavljamo, da so v nekaterih osnovnih organizacijah zveze komunistov mladi še vedno odmaknjeni od dela osnovnih organizacij, ker nimajo konkretnih zahtev, pa tudi ustrezne pomoči od ostalih starejših članov ni bilo zadosti. Pojavljajo se problemi glede aktivnosti. Dosti članov zveze komunistov prihaja samo na sestanek, na njem pa se ne vključuje v razpravo in večkrat ne pove svojega mnenja o določeni problematiki. Sestankovanje je še vedno pogostokrat precej neuspešna oblika razgo-

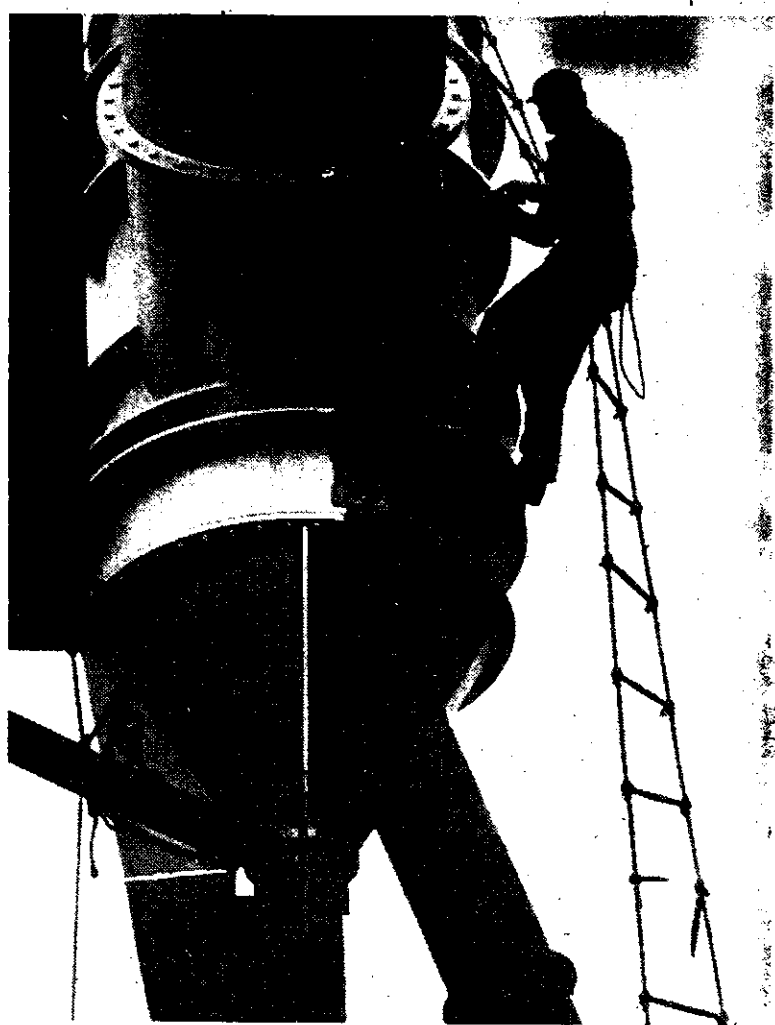
Sodelavec varilec pri popravilu žerjav

kovnega sodelovanja, kjer bi se dogovorili za enotna izhodišča, predvsem v primerih, ko gre za to, kako izpeljati usklajevanje z obstoječimi predpisi (žiro račun, bilance ipd).

V prehodnem obdobju uvajanja zakona o združenem delu bi bile verjetno nujne nekatere prehodne določbe, ker gre dejansko za proces, ki spreminja družbeno-ekonomske odnose, na katere pa vpliva tudi neseštevo zunanjih faktorjev, ki niso v moči samih TOZD oziroma delovnih organizacij.

Niso redki primeri, ko je mehanografska obdelava podatkov nujno potrebna, ker vemo, da je nemogoče izvajati to delo ročno, vendar je uvozni režim običajno enak, kakor za vso ostalo uvozno opremo.

Želim samo, da bi vnaprej dosegli širšo in večjo angažiranost vseh, ki so družbenopolitično in strokovno poklicani, da pomagajo prenesti v konkretno prakso vse tisto, kar je napisano v samoupravnih aktih.

Pleskanje novega plinovoda na plavžu

tetnejšemu delu mladinske organizacije. Metode delovanja in program ZSM pa še verjetno niso dobra oblika za mlade intelektualce, da bi se uspešno vključevali v delo ZSM.

Se nekaj bi rad spregovoril o povežavi med TOZD in krajevnimi skupnostmi o uveljavljanju delegatskega sistema.

Opazamo, da povezuje med TOZD in krajevni skupnosti dostikrat ni uspešna, ker so TOZD preveč zaprte vase in ne pokažejo interesa za sodelovanje in reševanje vseh problemov v krajevni skupnosti. Vse družbenopolitične organizacije v TOZD bi morale usklajevati svoj program dela s programom dela družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnostih.

Na tem področju pa je premalo narejenega in večkrat delovni ljudje nimajo možnosti organiziranega korištenja prostega časa. To pa zaradi tega, ker ZK in ostale DPO delajo le v okviru samo svoje TOZD, oziroma delovne organizacije na terenu pa ne prihaja do povezave. Najbolj je pri tem prizadet delavec v neposredni proizvodnji, ki po svojem delu v TOZD pogostokrat ne ve kaj bi delal v KS. Upam da bodo novoizvoljene delegacije skupščin družbenopolitičnih skupnosti SIS med TOZD in KS bolj uspešno sodelovale in naloga komunistov v teh delegacijah je, da tudi v tej smeri delajo, kar je tudi v interesu vseh delavcev in krajanov na določenem območju.

V vseh TOZD in KS smo uspešno izvedli volitve v skupščine družbenopolitičnih skupnosti in SIS.

V Železarni je od skupnega števila delegatov 26 % mladih, od tega pa 50 % članov ZK ali vsak drugi delegat.

Sedaj je treba te delegate tudi ustrezno usposablјati in jim nuditi vso potrebno pomoč, da bi mladi v teh delegacijah tudi uspešno delali in imeli stalno povezavo z delovnimi ljudmi.

Sodelavec varilec pri popravilu žerjavne proge na plavžu

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

— Porizvodnja nafte z dna Ševernega morja ima močan vpliv na britansko plačilno bilanco in narodni dohodek. Manj vpliva pa bo imela na preskrbo ostalih zahodnoevropskih držav z nafto. Največja proizvodnja nafte z britanskih in norveških nahajališč v Severnem morju bo predvidoma dosežena leta 1980 z 210 milijoni ton. To pa predstavlja le okoli 40 % porabe nafte v teh državah leta 1976. Izkoriščanje teh nahajališč pa bo znižalo transportne stroške v zahodnoevropske države in pomagalo držati svetovno ceno nafte na nižji ravni.

— Jedrska energija je šele v zadnjem obdobju postala tehnično in komercialno zanimiva. Velika Britanija in Francija sta prvi pričeli poslovno delovati na področju jedrske energije. Sledile so Švedska, Zvezna republika Nemčija, Belgija in Nizozemska. Zanimivo pa je, da je najmanjša država — Švica — tista, ki krije največji delež svojih potreb z jedrsko energijo. Leta 1976 je proizvajala ta država 22 % električne energije v jedrskih elektrarnah, Belgija 21 %, Švedska 19 %, Velika Britanija in Francija 13 % in Zvezna republika Nemčija samo 7 %. Glavni razlog za to je seveda v tem, da pomeni v majhni državi ena sama jedrska elektrarna z močjo 1300 MW velik delež v proizvedeni in potrebni električni energiji. Za enak delež je treba v veliki državi in industrijsko močno razviti državi zgraditi več takšnih elektrarn, ki pa zahtevajo velika investicijska sredstva in dolgotrajno gradnjo.

Zanimive so tudi nekatere posebnosti pri porabi energije, značilne za posamezne države. Te so razvidne iz studije, ki jo je izdelal britanski center za raziskavo energetske politike in obravnava porabo energije v različne namene v zahodnoevropskih državah. Studija ima sicer za osnovo podatke iz leta 1972,

to je pred naftno krizo, vendar pa glavne značilnosti, razvidne iz te študije veljajo tudi danes in so sledeče:

— Francija je porabila znatno manj energije za ogrevanje stanovanj kot ostale industrijsko visoko razvite zahodnoevropske države. Stroški za to vrsto porabe energije so bili višji kot kjerkoli drugod in so morda imeli za posledico počasnejše uvajanje centralne kurjave. Velika Britanija je imela leta 1972 tudi sorazmerno malo centralnega ogrevanja in so bili stroški za ogrevanje visoki. Je pa »nadomestila« to varčnost z negospodarno uporabo goriva v neučinkovitih domačih kaminih. Na Nizozemskem je bila zaradi domačih zalog zemeljskega plina njegova cena precej nižja in je nilo za ogrevanje stanovanj porabljene precej več energije.

— V Veliki Britaniji so porabili nesorazmerno velik delež energije gospodinjstva v druge namene kot za ogrevanje. Verjetno zaradi visoke ravni uporabe gospodinskih strojev.

— Večina držav je porabila približno enak delež energije v celotnem transportu na en prevožen kilometer. Toda v Franciji so porabili več goriva na en prevožen kilometer osebnega avtomobila kar gre verjetno na račun manjše naseljenosti. V Zvezni republiki Nemčiji in Veliki Britaniji je šlo več goriva na en prevožen kilometer vlakov kar je najbrž povezano z uporabo Diesel lokomotiv.

Sam energetskegi sektor je tudi velik porabnik energije. Dežele z veliko proizvodnjo energije in velikimi rafinerijami nafte jo porabijo precejšnje količine za lastne potrebe. Leta 1972 so v Veliki Britaniji porabili premogovniki, rafinerije nafte, izkoriščanje zemeljskega plina in elektrarne ~ 7,2 % celotne energije. Na Švedskem, kjer je manj teh naprav in energetskih virov je bila ta poraba samo 3,1 %.

— Če ne upoštevamo energetskih lastnih potreb porabi največ energije industrija v Zvezni republiki Nemčiji in najmanj v Franciji. Če pa upoštevamo specifično porabo energije z ozirom na ustvarjeno industrijsko proizvodnjo, potem sta na vrhu lestvice Švedska in Velika Britanija, nato sledita Nizozemska in Italija ter potem šele Zvezna republika Nemčija in Francija. Poraba energije v Zvezni republiki Nemčiji je tudi močno povezana z izvozom industrijskih proizvodov, kajti proizvodnja težke industrije je energetsko zelo intenzivna.

Iz razpredelnice je razvidna poraba raznih vrst energije leta 1976 v obravnavanih zahodnoevropskih državah v odstotkih in skupaj v milijonih ton ekvivalenta nafte.

Država	Vrsta energije (%)					Skupaj milij. ton
	Hidro	Jednaka	Zem. plin	Trda goriva	Nafta	
Avstrija	19	—	17	16	48	24,4
Belgija	—	5	20	22	53	44,7
Francija	6	2	10	18	64	177,7
Italija	7	1	17	7	68	136,0
Nizozemska	—	1	51	5	43	65,3
Španija	8	3	2	15	72	66,5
Švedska	25	8	—	11	56	50,4
Švica	28	8	2	2	60	22,2
Velika Britanija	2	4	16	34	44	206,9
ZRN	2	2	14	29	53	261,0

PROCESI ZDRUŽEVANJA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V OBČINI

S procesi združevanja v vzgoji in izobraževanju smo bili med prvimi, saj se je 1974. leta sedem TOZD osnovne šole, TOZD vzgojno varstvene organizacije, TOZD delavska univerza in TOZD glasbena šola, povežalo v delovno organizacijo Vzgojno izobraževalni zavod Jesenice.

Največ pozornosti smo v tem obdobju namenili iskanju smotne družbeno-ekonomske povezanosti TOZD s področja materialne proizvodnje in medsebojne odvisnosti in povezanosti TOZD v delovni organizaciji vzgojno izobraževalni zavod Jesenice.

Moramo pa poudariti, da ravno pri tej pomembni nalogi nismo v celoti uspeli, saj je pri urejanju dohodkovnih odnosov med TOZD vrsta slabosti, medsebojno nezaupanje, postavljanje nekaterih TOZD v poseben položaj, neizdelan sistem solidarnosti in podobno.

Ocenjujemo, da so se v razreševanje teh kot tudi drugih nalog s področja izobraževanja, vse premalo vključevali sveti šol in delovne organizacije kot družbeni organi. So primeri, ko člani organov ne poznajo te problematike in ne iščejo rešitev, kot tudi tendence, da o dohodkovnih in nasploh medsebojnih odnosih razpravljajo le zaposleni v izobraževanju.

V zadnjem obdobju pa so ta vprašanja vse čedalje v dnevnih redih samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij v TOZD, kjer je še posebej potrebna prisotnost komunistov, da se ta vprašanja hitreje razrešujejo. Eden od vzrokov za tako počasno razreševanje je bila v preteklosti neustrezna organiziranost ZK na nivoju delovne organizacije VIZ. Z organizacijo sedmih osnovnih organizacij ZK po TOZD, pa so se stvari pričele premikati, saj delavci in še posebej komunisti vse čedalje razmišljajo o svojem položaju v TOZD in položaju TOZD v delovni organizaciji in iščejo poti za preseganje slabosti.

Kljub tem slabostim, ki pa jih bomo, v to sem prepričan, uspeli premagati, pa je združevanje prineslo tudi pozitivne izkušnje kot so: napredek na področju pedagoškega dela z uveljavljanjem pedagoških aktivov.

S prevzemom dela strokovnih opravil na nivoju delovne organizacije, so razbremenjeni ravnatelji, ki s tem lahko več časa posvečajo vodenju pedagoškega dela, odpiranju šole v KS in TOZD. V delovni organizaciji je izdelan dolgoročen načrt kadrov, ki se že izvaja. Izenačili smo pogoje prehrane v šoli in uspeli v tem, da osebni dohodek učiteljev v občini ne zaostaja za gospodarstvom več toliko kot v preteklosti.

Ko smo sprejemali v občini srednjeročni program smo ob upoštevanju doseženega, vzgoji in izobraževanju namenili posebno mesto z jasno usmeritvijo, da moramo v tem obdobju ustvariti pogoje za prehod čimvečjega števila učencev na celodnevno šolo, v kateri s primerno vsebino in metodami dela lahko dosežemo vsestranski razvoj učenca in to, da postane šola središče vsega življenja v krajevni skupnosti.

V tem šolskem letu imamo v celodnevno osnovno šolo vključenih 22% učencev, ker pa smo ob izdelavi programa prehoda na COŠ upoštevali poleg vsebinskih priprav tudi zagotavljanje materialnih osnov, bo z izgradnjo šolskega centra, ki ga gradimo s samoprispevkom občanov, vključenih v COŠ že 72% učencev (2200).

Ob teh podatkih pa se zavedamo, da moramo vsebino spremeniti, zato je pomembna ocena, da tako šoli, ki že uveljavlja vsebino COŠ kot tudi vse ostale šole, uveljavljajo nekatere elemente COŠ: marksistična naravnost pouka, širjenje interesnih dejavnosti z vključevanjem zunanjih sodelavcev, kjer pa še močno pogrešamo proizvodno tehnično delo. Šola se ob organizaciji posameznih aktivnosti vse bolj povezuje navzven (obrambni dnevi), čeprav se še vedno tudi ob vsebinsko bogatih aktivnostih vse preveč zapira vase.

Obe šoli sta tako že pred prehodom na celodnevno osnovno šolo imeli razvite oblike dela, ki jih sedaj dograjujeta. Zanju ne moremo in ne smemo trditi, da uveljavljata COŠ v idealnih pogojih (prostorskih, kadrovskih, materialnih), zato nam je nerazumljivo, da v nekaterih sredinah tako počasi pristopajo k uveljavljanju COŠ in čakajo na vzpostavitev pogojev za prehod od zunaj, niti ne trdimo, da sta že dosegli vse tiste cilje, ki smo jih zastavili s COŠ.

Rezultati dosedanjega dela so pa naslednji: v obeh sredinah je bilo veliko prizadevanj, razmišljanj in iskanj novih vsebin in oblik v COŠ, ki so bile še kako pomembne na začetku, ko še ni bilo vseh potrebnih programov. Vzporedno s tem je prisotna precejšnja bogatitev in širje-

nje interesnih dejavnosti, v izvajanje katerih so vključeni zunanji sodelavci iz združenega dela in družbenih organizacij ter društev, brez katerih si teh aktivnosti ne moremo zamišljati. Učni uspehi so boljši, šoli sta veliko bolj vključeni v delo in življenje krajevnih skupnosti, pri zagotavljanju pogojev za prehod v COŠ pa smo že uveljavili elemente svobodne menjave dela med šolo in TOZD, ki so bile zainteresirane za razvoj šole.

Se posebej je pomembno, da so pri prehodu na COŠ odigrali pomembno nalogo koordinacijski odbori, ki so v obdobju priprav pomembno vplivali na razumevanje vsebine COŠ pri občanah, oblikovali programe in zagotavljali tudi ostale pogoje za prehod na COŠ. Kasneje so ocenjevali rezultate dela v COŠ, v zadnjem obdobju pa je njihova aktivnost zamrla.

Ob tem se bomo morali zamisliti ob vprašanju kako organizirati in napolniti z vsebino enote SIS za

SLAVKO OSREDKAR

POSTOPNO PODRUŽBLJANJE PODROČJA MEDNARODNIH ODNOSOV

Ob še tako kritični oceni ali in koliko delovni ljudje danes že sprejemajo mednarodna vprašanja — vprašanja zunanje politike v najširšem pomenu besede, za del svojih samoupravnih pravic in dolžnosti, pa tudi odgovornosti za mednarodne odnose, lahko ugotovimo, da delovni ljudje možnosti za uveljavljanje teh pravic in dolžnosti že osvajajo — niso pa jih še v celoti osvojili. Časi ko se je zunanja politika smatrala za izključno vprašanje zato določenega državnega organa, strokovnjakov — diplomatov, najvišjih organov oziroma forumov družbenopolitičnih organizacij in njihovih specializiranih organov — to je komisij ali odborov, so že za nami. Delovni ljudje danes niso več samo pasivni opazovalci, le bralci časopisnih vesti o mednarodnih dogodkih in o naših tako imenovanih uradnih stališčih do mednarodnih pojavov in vprašanj, ampak so pod vplivom razvoja in utrjevanja samoupravljanja na sploh že postali, čeprav še nekeje bolj druge manj skromni — morda tudi preskromni — pa vendarle že soustvarjalci naše politike do mednarodnih vprašanj in odnosov. Poizkusi nekaterih izven meja naše domovine, da bi o posameznem konkretnem problemu kot npr. o vprašanju položaja naše slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji, dokazali razkorak med uradno politiko na eni strani in stališči, mišljenji, razpoloženji delovnih ljudi na drugi strani, so ostali brez uspeha.

V predlogu resolucije našega kongresa je poudarjena vloga obmejne sodelovanja pri krepitvi dobrih sosedskih odnosov in zblizevanju sosednjih narodov. Pri tem imajo gotovo specifično in ne pomembno vlogo tako imenovane obmejne občine. Prebivalci teh — to je obmejnih občin, med katere spada tudi občina Jesenice saj meji na dve državi — Avstrijo in Italijo, gotovo bolj kot v drugih občinah vstopajo v stike s prebivalci obmejnih krajev sosednjih držav. Ti stiki so najrazličnejši, so organizirani prek kulturnih in športnih organizacij, društev, prek organizacij združenega dela itd., o čemer so nekateri delegati že podrobneje govorili in opisali oblike organiziranega sodelovanja. So pa tudi spontano oblikovani stiki.

vzgojo in izobraževanje. Pogoje za to imamo, saj smo v vseh večjih krajevnih skupnostih in TOZD oblikovali posebne delegacije za področje vzgoje in izobraževanje, ki so osnova za uspešno delovanje delegatskega sistema.

Komunisti v vzgoji in izobraževanju, kot sem že poudaril, so se pričeli bolj vključevati v razreševanje nalog s tega področja, ista zahteva pa se postavlja tudi pred vse ostale delovne ljudi in občane v občini.

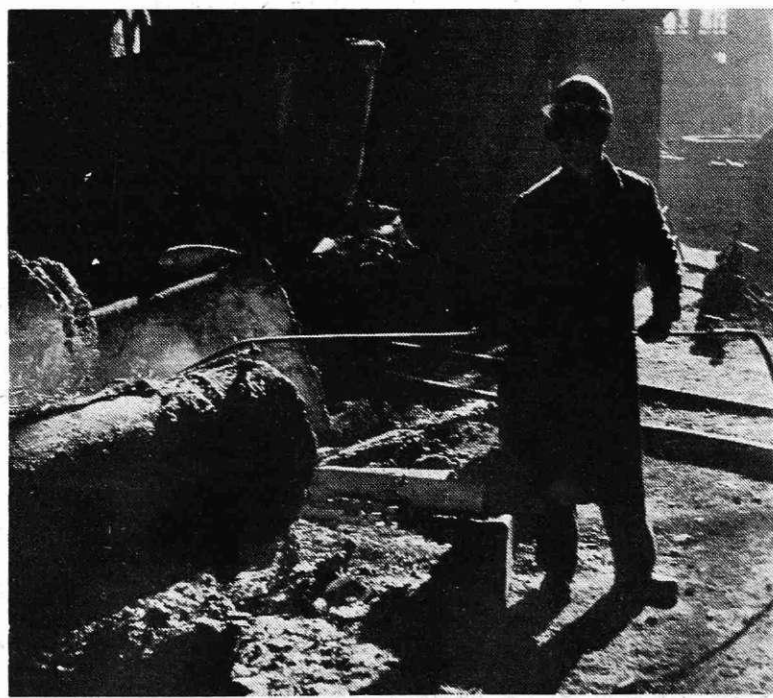
Oboroženi s stališči in sklepi VII. in VIII. kongresa ZKS in drugimi političnimi dokumenti, bomo hitreje razreševali vse morebitne slabosti.

Kljub očitkom, da na Jesenicah preveč hitimo z uveljavljanjem celodnevne osnovne šole, je za nas komuniste temeljna naloga, da dosežemo tisto vsebino vzgojnega in izobraževalnega dela kot smo se dogovorili in da čim širši krog učencev vključimo v COŠ, saj so očitne prednosti takega dela. V vseh ostalih šolah pa se poskušamo čim bolj približati vsebini COŠ. Zavedamo se, da je COŠ potreba in ne eksperiment, čeprav morajo biti pri delu COŠ prisotna iskanja in razmišljanja o vsebinah in metodah dela, saj mora vsaka šola živeti in delati v konkretnem okolju.

Prebivalci obmejnih občin praktično vsakodnevno prestopajo državno mejo iz najrazličnejših razlogov, na primer, zaradi nakupa, zaradi izletov in turizma in podobno. Mimogrede naj omenim, da ima v občini Jesenice, katera ima manj kot 29.000 prebivalcev, kar 16.000 občanov potni list in 1100 občanov maloobmejno propustnico. Če pri tem upoštevamo še to, da ocenjujemo, da se okoli 10% potnih listov nanaša na več oseb — družinskih članov, potem to pomeni, da velika večina jeseniških občanov lahko vsak čas, kadar koli žele, prestopi državno mejo v Avstrijo ali v Italijo. To ni samo izraz odprtosti naših meja, ampak hkrati kaže na možnost, da ljudje dejansko lahko vzpostavljajo odnose s prebivalci drugih dežel, ter tako hote ali nehoti, zavedajoč se ali ne, na svojstven način vzpostavljajo ali vsaj vplivajo na mednarodne odnose.

Ali bodo ti vplivi dobri ali ne, glede interesov delavskega razreda pozitivni ali ne, pa je v veliki meri odvisno od stopnje osveščenosti prebivalstva v teh obmejnih občinah. Zaradi tega so vredni pozornosti in vse podpore zadnji stavki 66. točke predlagane resolucije, ki opozarjajo in spodbujajo komuniste v pogledu obmejne sodelovanja prav v obmejnih občinah. V teh občinah se bomo morali komunisti prizadevati za uveljavljanje vseh že danih možnosti, poiskati pa tudi nove oblike, nove možnosti v okviru družbenopolitičnih organizacij, v okviru občinske skupščine, pa tudi v krajevnih skupnostih in v TOZD, da bodo delovni ljudje, občani lahko na organiziran način uveljavljali svoje pravice in dolžnosti ter prevzemali odgovornosti do mednarodnih odnosov, do obmejne sodelovanja.

Razprave o vprašanjih odnosov mednarodnega sodelovanja morajo postati normalni, stalni predmet razprav tako v občinski skupščini, v družbenopolitičnih organizacijah kot v krajevnih skupnostih in v organizacijah združenega dela. Te razprave naj ne bodo več le kot nekaj izrednega, ki včasih prav zaradi te izrednosti dobivajo tudi prizvok senzacije.

Čiščenje kokil v martinarni

FRANCETU SIRCU V SLOVO

V prejšnjem tednu so na pokopališču Blejska Dobrava pokopali Franceta Sirca s Koroške Bele.

France Sirc je bil rojen 26. 1. 1896 v polproletarski družini na Koroški Beli. Po končani prvi svetovni vojni je dobil leta 1919 zaposlitev v valjarni debele pločevine (Javornik II). Postal je marksist in sodeloval pri ustanavljanju prve partijske celice na Koroški Beli, ko je bil sekretar Jože Čuden. 23. junija 1922 se je udeležil ustanovnega občnega zbora javniške Svo-bode in bil njen član ter pozneje DPD Enakost vse do razpusta. Leta 1936 je bil

na občinskih volitvah izvoljen v občinski odbor Koroške Bele, ki mu je predsedoval župan Vencelj Perko. Zaradi naprednih socialističnih idej so ga prestavili na delo na plano, sicer pa je bil delavski zaupnik SMRJ v valjarnah na Javorniku.

Ker je vseskozi zagovarjal napredne socialistične ideje je bil tik pred drugo svetovno vojno aretiran in odpeljan v koncentracijsko taborišče Ivanjica. Leta 1941 je postal aktivist OF in bil zaprt v Begunjah, 2. 4. 1944 se je pridružil borcem NOV. Bil je v okrajnem odboru OF, sektor I.

Med delavci v Železarni je bil zelo priljubljen, upokojen pa je bil leta 1951. Kljub rahlemu zdravju je tudi pozneje spremljal nadaljnji razvoj dogodkov. Za svoje dolgoletno požrtvovalno delo je bil odlikovan z ordenom zasluže za narod.

Na pokopališču Blejska Dobrava sta o njegovem življenju spregovorila Jaka Svetina in France Treven ter se od njega poslovila v imenu družbenopolitičnih organizacij in prebivalcev Javornika in Koroške Bele.

MISLI IN UGOTOVITVE OB 40-LETNICI NACISTIČNE ZASEDBE AVSTRIJE

Te dni se vsepovsod spominjamo usodnih dni pred štiridesetimi leti, ko je v Avstriji vkorakala nacistična vojska in je prenehala samostojnost prve republike.

Javni mediji in številne politične osebnosti zavzemajo do tega pogubonosnega dogodka svoje stališče in ga poskušajo tolmačiti v smislu svojega političnega naziranja. Dogodki pred štiridesetimi leti so v teh dneh tudi predmet različnih seminarjev in znanstvenih simpozijev — vse s ciljem, da bi dokazali, da so ti dogodki v resnici preteklost in zgolj preteklost in da so se družbene sile v Avstriji iz te zgodovine učile.

Bistvo vseh zaključkov tako znanstvenih analiz kot izjav odgovornih političnih dejavnikov je, da je priključitev misel v Avstriji dokončno umrla; da zavest o samostojni avstrijski naciji raste; da so nazorji med različnimi političnimi strujami, kakršni so vladali pred hitlerjansko zasedbo, dandanes nemogoči; da so tozadevne emocije premagane in da zato danes baje tudi ni osnov za obnovu fašizma in njegove miselnosti niti ne pogojev za podobne pojave, katerim smo bili priče pred štiridesetimi leti, ko so tudi ugledni, demokratično nastrojeni politiki in državniki ter najvišji cerkveni dostojanstveniki pozdravljali priključitev kot izpolnitev »fašističnega snu« avstrijskega prebivalstva in se klanjali »firerju« Hitlerju.

Ni naš namen odpirati rane niti nočemo kritično osvetliti dejanske vesele pijanosti velikega dela avstrijskega ljudstva, ker mu ob stoletni nacionalistični in antisemitski vzgoji ter ob žalostnih zgledih njegovih predstavnikov ni zameriti emocionalne histerije in začasne zablude.

Spričo vse do danes neprekinjene in nespremenjene sovražne narodnostne politike do koroških Slovencev pa ne moremo mimo tega, da ob spominu na usodne dni pred štiridesetimi leti ne bi opozorili na svojstveni koroški pojav, kjer vsaj glede na odnose do naše narodne skupnosti in glede odmiranja nemško nacionalistične in velikonemške miselnosti gornji zaključki raznih simpozijev in trditve posameznih politikov in državnikov o spremenjeni situaciji tedaj in danes ne držijo. Čudimo se predvsem ugotovitvam zveznega predsednika dr. Kirchschlägerja neposredno po obisku predstavnikov NSKS, češ, da se je Avstrija iz zgodovine učila, da do takih političnih nasprotij kot pred štiridesetimi leti ne more več priti in da demokracija pri nas funkcionira zlasti v težkih časih. Za koroške razmere spričo tudi njemu poznanih programov proti naši narodni skupnosti v času »Tafelsturma« in spričo policijskih izgre-dov v Škocjanu ter ukrepov od drugih demonstracij take ugotovitve vsekakor ne držijo. Če jih kljub temu postavljamo, je sklepati, da na dejansko situacijo v odnosih do manjšine na Koroškem, ki je sila podobna oni pred štiridesetimi leti, ali ni bil opozorjen ali pa je proti svojemu boljšemu znanju to žalost-

no koroško dejstvo namenoma zamlčal.

Ni mogoče namreč prezreti žalostnega dejstva, da na Koroškem politiko do koroških Slovencev usmerjajo in izvajajo deloma še isti ljudje kot pred štiridesetimi leti, na vsak način pa organizacije, ki v nasprotju k določilom petega odstavka člena 7 državne pogodbe po svoji miselnosti in dejavnosti predstavljajo nasledstvo tistih nemško nacionalističnih sil, ki so pred štiridesetimi leti izrekle smrtno obsodbo nad našim ljudstvom.

Ali ni več kot slučaj, da — kakor pred štiridesetimi leti, ko so odpirali skoraj vse aktivnejše koroške Slovence v zapore in kacele in pozneje pregnali številne zavezne slovenske družine iz domače zemlje v nacistična taborišča — danes čaka nad 30 naših ljudi na procese samo zaradi tega, ker so se odločno zavzemali za enakopravnost slovenske narodne skupnosti, kakor je zajamčeno v mednarodni pogodbi.

Ali ni napovedana kazenska prijava »Kärntner Heimatdiensta« zoper predsednika obeh osrednjih organizacij državnemu tožilstvu zaradi suma hujskanja, ker sta predala Beograjski konferenciji petico z informacijami o nezadovoljivi situaciji slovenske manjšine, izživalen primer, da le-ta organizacija poskuša izvajati enak pritisk na slovenske predstavnike, kakor ga je izvajal pred štiridesetimi leti vojni zločinec Mainer Kaibitsch, ki je vso slovensko manjšino obtožil iredente samo zaradi tega, ker se že tudi tedaj kakor danes ni hotela ukloniti diktatu nemških nacionalističnih sil.

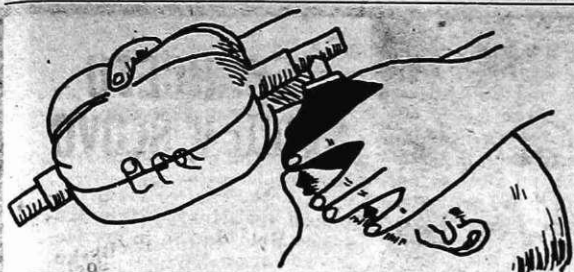
Na koroškem se glede obravnave manjšine in ravnanja z njo ni nič spremenilo: kakor pred štiridesetimi leti slovenski narodni skupnosti streejo po življenju nemške nacionalistične sile ob toleranci, če že ne asistenci merodajnih činiteljev v deželi in državi!

Koroški Slovenci pa umreti nočemo in zato ne moremo sprejeti ureditve naših življenjskih vprašanj, ki so jo vladni diktirale organizacije in sile, katerih dejavnost meri na to, da bi slovenskemu prebivalstvu vzela pravice in značaj kot manjšine.

Kam taka politika konec konca vodi, vemo iz komaj pretekle dobe. Zato samo lahko ugotavljamo, da se vsaj na Koroškem niso preveč naučili iz zgodovine z njeno osvojevalno nemško nacionalistično politiko, ki je dovela do usodnih dni pred štiridesetimi leti in njim sledeče katastrofe ne le za slovensko narodno skupnost, marveč tudi za vse avstrijsko ljudstvo.

Nauk iz zgodovine dogodkov pred štiridesetimi leti pa je, da je sporna vprašanja in nesoglasja mogoče reševati samo v duhu strpnosti v razgovorih na enakopravni osnovi.

dr. Franci Zwitter
(Slovenski vestnik,
Celovec, 10. marca 1978)

NUDENJE PRVE POMOČI PRI ZASTRUPITVAH Z OGLJIKOVIM MONOKSIDOM

UVODNA BESEDA

Zastrupitev z ogljikovim monoksidom CO je pogost pojav v vsakdanjem življenju, posebno pa so vplivu ogljikovega monoksida izpostavljeni delavci v industriji, konkretno v železarni Jesenice. Zastrupitev z ogljikovim monoksidom poznajo, odkar na Gorenjskem obstajajo plavži. Zadnji dve desetletji so imeli deset smrtnih primerov in več sto lažjih in hujših zastrupitev. Nekatere hujše zastrupitve so zapustile tudi trajne duševne okvare.

Ogljikov monoksid v naravi redko najdemo in še to v izredno majhnih količinah. Zasedimo ga v žrelnih plinih vulkanov, okludiranega pa najdemo v premogih, predvsem črnih in meteoritih. Prisoten pa je vedno pri nepopolnem zgorevanju, t. j. tekočih in plinastih goriv, ki vsebujejo ogljik.

Največ ogljikovega monoksida pridobivajo tehnično v plinskih ge-

neratorjih pri proizvodnji vodnega in generatorskega plina.

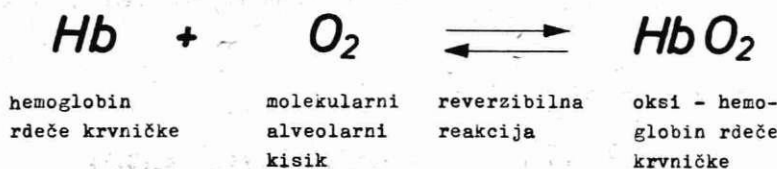
VPLIV OGLJIKOVEGA MONOKSIDA NA ČLOVEŠKI ORGANIZEM

Ogljikov monoksid je kemični strup krvi, konkretno rdečih krvnih teles, pri čemer je blokiran sistem za prenašanje kisika in ogljikovega dioksida. Normalno so rdeča krvna telesa v krvni plazmi zato, da preko krvne plazme oddajajo kisik preko stene kapilare. Kapilarni kisik dospe preko medcelične tekočine do žive celice organizma, kjer se preko sestavnih delcev, t. j. mitohondrijev izvrši oksidacija. Pri oksidaciji se tvorijo oksidacijski produkti in toplota. Važen oksidacijski produkt je ogljikov dioksid CO₂, ki difundira tako kot kisik, vendar v nasprotni smeri do rdeče krvničke, ki ga vodi do alveolarnih kapilar v pljučih.

vinskega in nebeljakovinskega dela z molekularno težo 68.000. Beljakovinski del je globin in nebeljakovinski del je hem.

Hemoglobin je sestavljen iz protoporfirna, dvovalentnega železa in globina, ki nastane na naslednji način, ki je razviden iz sheme. Pripomniti je treba, da vseh faz sinteze hemoglobina še niso poznane.

4 pirolni obroči + 4 metilni mostiči porfirin
+ določene stranske verige
- protoporin
+

Ljudje s CO zastrupitvijo ne kažejo povečanega dihanja, to si razlagamo takole: afiniteta hemoglobina napram ogljikovemu monoksidu v primerjavi s kisikom je 210:1. Če je v vdihanem zraku samo 1/210 koncentracije O₂, ne preostane nobene hemoglobina za vezavo z njim.

Če dodamo vdihanemu zraku (O₂ - 20,93 %) 0,1 % CO, nastopi ekvili-

Zaradi ogromne afinitete Hb napram CO nizke koncentracije in blokade krvnega pigmenta so uvedli pri mednarodni komisiji pojem MDK. MDK je maksimalno dovoljena koncentracija CO, ki znaša 50 ppm brez škode za zdravje. To pomeni, da sme biti 50 delov CO v milijonih delih zraka. To so preventivne mere, ki jih moramo upoštevati tam, kjer živi in dela človek.

1. Prva pomoč pri zastrupitvah z ogljikovim monoksidom

Pri zastrupitvi z ogljikovim monoksidom postopamo ob principu treh načel:

- odstranitev zastrupljenca z delovnega okolja;
- postaviti v stranski ležeči položaj (NATO) in mu napraviti prosta dihalna pota in
- klicati na pomoč reševalce.

Pomoč pri zastrupitvah z ogljikovim monoksidom naj bi v železarni nudili sodelavci, gasilci - reševalci, nato pa zdravstveni delavec rešilne postaje ob pomoči tovarniškega zdravnika.

2. Znaki zastrupitve z ogljikovim monoksidom in zdravljenje

V primerih, kjer pride do zastrupitve s CO, pa se moramo seznaniti s simptomi in prvo pomočjo.

Strupi, ki delujejo z latenco, so še posebno nevarni, to velja za CO. Pri akutni zastrupitvi s CO je glavobol zastopan v prvi vrsti. Pri povečani koncentraciji CO nastopi vrtoglavica, spremembe vida, povečan puls, motnje govora, nepravilno dihanje in mišična slabost. Zastrupljenec je nemočen, ne more si pomagati, čeprav je preračunljiv, oziroma se zaveda nevarnosti, ki mu preti. V poznejših stadijih nastopa močnejša somnolenca in brezvolje, končno pa nastopi koma in konvulzija s prenehanjem dihanja.

V praksi so znatna odstopanja, zato naj spodaj omenjena tabela simptomov služi bolj kot shema:

% HbCO z ustreznimi simptomi:

- 0 - 10 brez simptomov;
- 10 - 20 glavobol, močna pulzacija v temporalnem predelu;
- 30 - 40 močan glavobol, slabost, bruhanje, vrtoglavica, zamagljenost vida, slabo počutje, kolaps;
- 40 - 50 isto kot pri 30 - 40 % HbCO, samo z razliko, da je večja možnost kolapsa in sinkope; respiracija in puls sta povprečna;
- 50 - 60 sinkopa, respiracija in puls sta pospešena, koma z intermitentnimi krči. Cheyne-Stokesovo dihanje;
- 60 - 70 koma z intermitentnimi krči, okvara srca in dihanja; eventualno lahko nastopi smrt;
- 70 - 80 slab puls in oslajeno dihanje, paraliza dihanja in smrt.

Fe⁺⁺
- protohem
+ = Hb
globin

sinteza hemoglobina

Računamo, da je v celotni človekovi krvi 14 - 16 % hemoglobina in da 1 g hemoglobina veže 1,3 mmol kisika. Hemoglobin se sestoji iz 96 % globina in 4 % hema. V hemu se nahaja 0,333 % železa. Hem se veže s kisikom v reakcijskem času t. j. mili sekundah, vendar tu ne moremo govoriti o oksidaciji, ampak o oksigenaciji, ker gre le za posredništvo v prenosu kisika. Abnormalnost glede prejema in oddaje kisika pa nastopi v prisotnosti ogljikovega monoksida. Če mala količina CO v zraku povzroča hude hipoksije, ker je motena normalna reakcija med hemoglobinom in kisikom ob istočasni oddaji ogljikovega dioksida.

Ogljikov monoksid se namreč z znatno večjo afiniteto veže na hemoglobin, pri čemer nastane trdna (stabilna) spojina karboksihemoglobin HbCO po naslednji formuli:

bracija krvi, kjer bo 50 % karboksihemoglobina in 50 % oksihemoglobina. Pri tej nizki hipoksiji vsebuje vdihani zrak še vedno 20,91 % kisika. Zaradi CO zastrupitve pride do velike redukcije kisika v arterijski krvi, ker pa človeški organizem nima nobenih kisikovih rezerv, obstoji nevarnost, da pride do notranje zadušitve, oziroma prekinitve celičnega dihanja.

Drägerjeva reagenčna cevka za ugotavljanje CO v izdihanem pljučnem zraku

Pričakovali bi obratne rezultate, saj velja splošno mnenje, da je tobak, cigara ali pipa »težji« od tobaka cigaret. Rezultati, ki jih dobimo, so posledica različne stopnje inhaliranja pri različnih tobačnih izdelkih; najbolj inhalirajo kadilci cigaret, medtem ko pri kajenju cigare in pipe dim ostane bolj v ustni votlini.

Pri kajenju cigaret se 20 % CO veže s Hb in ker nastopi pri takšni množini HbCO že slabost, glavobol in včasih tudi bruhanje, ni čudno, da so take posledice vidne pri otroku, ki pokadi prvo cigareto. Pozneje se organizem na to zastrupljanje s CO privadi in rutiniran kadilec teh nevarnosti ne pozna več, čeprav je množina v krvi ista.

Dolgotrajno delovanje ogljikovega monoksida ima za posledico okvaro na celicah centralnega živčnega sistema. Možno so trajne posledice v obliki psihoz, oziroma paraliz in božjasti. Vzrok je hipoksija, posledica pa degeneracijske spremembe centralnega živčnega sistema. Prizadeti so predvsem tisti centri centralnega živčnega sistema, kjer vsebujejo celice največ železa.

Hipoksija ima za posledico uničenje možganskih kapilar. Verjetno pride do nastanka edema in povečanega intrakranialnega pritiska, kar se odraža z močnim glavobolom. Poznane so tudi sekundarne vaskularne-organske okvare in krvavitve.

Zastrupljeni, ki so se popravili od težje akutne zastrupitve, trpijo za mentalnimi motnjami, pomanjkanjem presoje, amnezijo, so dezorientirani s konfuzno psihozo. Poznane so tudi posledice na perifernem živčnem sistemu.

Pozne okvare se odražajo tudi na srčni mišici, možne so tudi trajne motnje v smislu sladkorne bolezni.

Osnovno načelo pri prvi pomoči je odstraniti zastrupljenca iz CO atmosfere. Če ne diha, izvajamo umetno dihanje »usta na nos«. Najboljša terapija je preprečitev hipoksije, kar dosežemo z vdihavanjem mešanice 95 % O₂ in 5 % CO₂.

Najboljša in najuspešnejša pa je terapija s kisikom pod pritiskom pet atmosfer v posebnih hermetično zaprtih komorah. Pri peti atmosferi kisika se doseže hiter razpad, karboksihemoglobina in zmanjšanje deficita kisika v tkivih.

Zanimivo je ugotavljati CO zastrupitve pri kadilcih tobaka. Pri kajenju tobaka se razvije ogljikov monoksid, ki ga lahko dokažemo z Drägerjevimi reagenčnimi cevkami. Z njimi je možno dokazati odstotek hemoglobina, ki je vezan z ogljikovim monoksidom (do 35 % HbCO). S temi cevkami je mogoče ugotoviti, da je pri večini kadilcev 5 % hemoglobina vezanega na CO tudi, kadar ne kadijo. Tudi pri nekadičih, ki se dalj časa zadržujejo v družbi kadilcev v zaprtih prostorih, ki so slabo zračeni, lahko ugotovimo do 1 % karboksihemoglobina v krvi. Pri poskusu z Drägerjevimi reagenčnimi cevkami »Atem CO 2a« se da pri kajenju različnih vrst tobačnih izdelkov in pri različnem načinu kajenja ugotoviti tole:

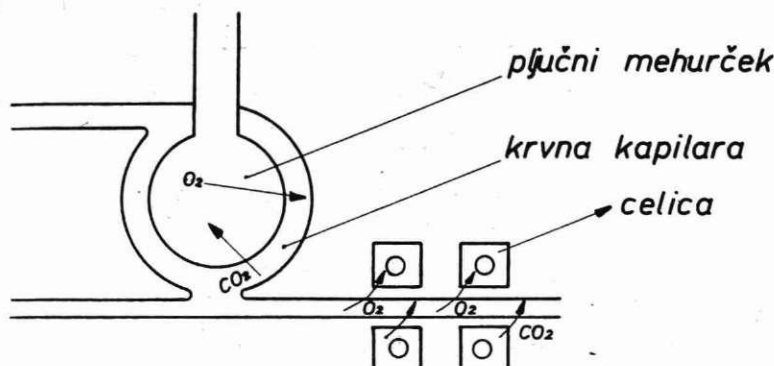
Množina CO vezanega na Hb med kajenjem:

Cigarete	
Admiral - Jugosl.	20 % HbCO
Cigara	
Kavalir - Avstrija	12 % HbCO
Pipa	
tobak Clan Holand.	5 % HbCO

ZAKLJUČEK

Nudenje pravilne prve pomoči pri zastrupitvah z ogljikovim monoksidom ima prognozično dobre uspehe, slaba prva pomoč pa vodi k sekundarnim poškodbam srca in centralnega živčnega sistema. Pri ogljikovem monoksidu moramo vedno misliti na to, da ta strup deluje z latenco, kar ni zanemarljivo. Povračanje hrane pri zastrupljenцу ne smemo smatrati za intoksikacijo s hrano, to bi nas zavedlo v slepi tir. V vseh primerih je odločilna važnost, če nam gasilci - reševalci povedo ob nezgodi koncentracijo ogljikovega monoksida ali pa, če ga sami določimo v krvi ali alveolarnem izdihanem zraku.

dr. Aleksander Rjazancev

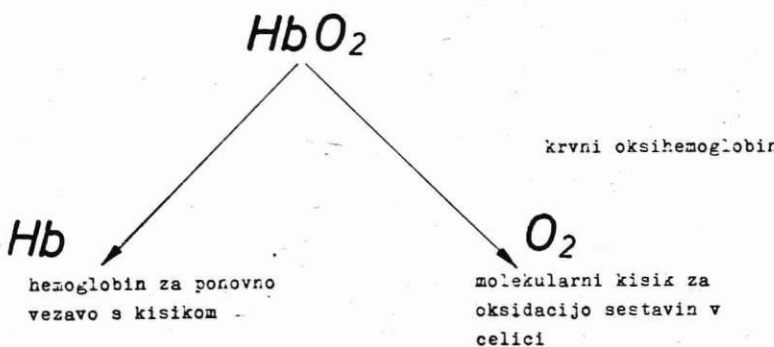
Za sprejem kisika in oddajo ogljikovega dioksida je odgovoren eritrocit, ki vsebuje dihalni pigment - hemoglobin Hb. Hemoglobin je sestavljen iz globina in hema. Hem vsebuje dvovalentno kompleksno vezano železo. Osnovna spojina hema je porfin. Porfinova molekula je sestavljena iz štirih pirolnih obročev, vezanih med seboj po metinskih CH

skupinah. Hem ima kompleksno vezano dvovalentno železo. Lastnosti hema so, da veže razne pline kot so: kisik O₂, ogljikov monoksid CO in cianovodik HCN, ne da bi se valenčna stopnja železa spremenila. Enako adira pline tudi hemoglobin kot zaključena celota dihalnega krvnega pigmenta na naslednji način:

V pljučih sprejme alveolarna kri t. j. hemoglobin, kisik in se pretvori v oksihemoglobin, pri čemer nastane kri svetlordeča t. j. arterijska kri. V telesu t. j. v širšem pomenu bese-

de, kri - kisik odda in oksihemoglobin se ponovno pretvori nazaj v hemoglobin, kri postane temnejša in jo imenujemo venozna kri.

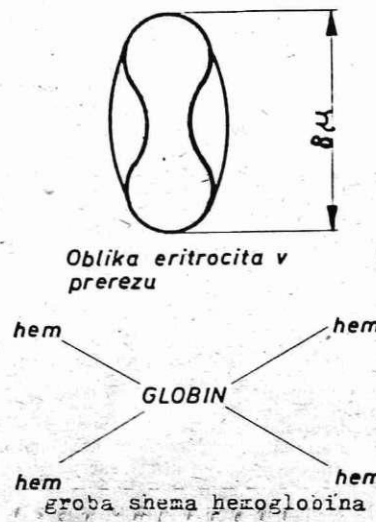
Razpad oksihemoglobina v kapilarah

Torej za normalno oksigenacijo je odgovorna rdeča krvnička - eritrocit, ki vsebuje rdeč pigment hemoglobin.

Kri, ki je sestavljena iz 42 do 45 % krvnih elementov, to so eritrociti, levkociti in trombociti, ter 55 do 58 % krvne plazme. Električno negativni eritrociti v krvni plazmi tvorijo stabilno suspenzijo. Kot že preje omenjeno so namenjeni eritrociti za prenašanje plinov. Velikost zrelega eritrocita znaša v dolžino 8 mikronov in debelino 2 mikrona. Povprečni volumen eritrocita znaša 87 (+ - 5 mikronov) kubičnega mikrona in vsebuje 32 % hemoglobina. V enem kubičnem mm je 5,400.000 (+ - 600.000) eritrocitov pri moških in 4,600.000 (+ - 500.000) pri ženah. Mlada oblika eritrocita t. j. eritroblast ima še celično jedro, medtem ko ga zreli eritrocit nima. Celično jedro izrine hemoglobin iz čisto praktičnega razloga. Dokler ima eritrocit še jedro, porablja sam zase del kisika, ki naj ga prenaša - to pa pomeni »pošiljati kozla po zelje«. Z izpadom celičnega jedra eritrocit dobi bikonkavno obliko, pri čemer se poveča relativna celična površina za

adicio kisika. Z druge strani je eritrocit brez jedra skoraj ne diha, kar pomeni veliko racionalizacijo glede prenosa kisika.

Glavna spojina eritrocita je hemoglobin, ki je sestavljena iz beljako-

2 IZ KRONIKE KOKRŠKEGA ODREDA

SEKTOR PRVEGA IN
TRETJEGA BATALJONA
KOKRŠKEGA ODREDA S
TITOVO VASJO POD STOLOM

Torej, prej nismo neupravičeno rekli, da je bila »Titova vasa« izraz drznosti in iznajdljivosti, posrečeno zlitje poznavanja razmer, izkušnje in znanja. Izkušnje so temeljile na prehojenih poti prvih tukajšnjih partizanov. Razen tega je treji bataljon Gorenjskega odreda pred njim pa četa, ki je bil ustanovljena marca 1944, skupaj s terezskimi organizacijami v glavnem očistili teren od izdajalcev in nemurjev. Zaradi tega se je v dolini naglo razmahnilo in okreplilo tudi politično delo. Vasi vse od Potokov, Most, Žirovnice, Sela, Zabravnice, Breznice, Hraš, Vrbe, Smokuča, Rodin, Polje in Begunj, pa še Studenec in Hlebe, so bile povezane v OF in v mladinski organizaciji.

Se posebno ogromno razliko in napredek glede uspešnosti partizanstva in delovanja ter pripadnosti ljudi v dolini, so čutili partizani, ki so bili v gozdovih poldrugo leto ali dve in so to morali prebiti prej, sime. Kdor je vzporejal razmere te zime s prejšnjimi, je bilo vse videti obrnjeno na glavo. Med njimi pa so bili številni mladi borci, ki so se priključili odredu v glavnem v tekočem letu.

V zvezi s tem tudi ni nepomembno, da so bili borci prvega bataljona večinoma doma iz teh krajev pod Stolum. Zato so poznali tudi vsak korak, povezani so bili s svojimi sorodniki in tako v vseh krajih pomagali spreminjati razmere v prid narodnoosvobodilnega gibanja. Ti kraji so bili tedaj s stotimi nitmi vezani s svojimi partizani, in obratno.

Tako je »Titova vasa« postala ena izmed pravih vasi pod vzhodnim Stola. In še več: v njej so živeli borci iz vseh vasi naokoli in zato je bila srce naselij pod Stolum. Zaradi tega je bila tudi obveščevalna služba vse bolj razpredena, hrano so pripravljale gospodarske komisije. Tudi živino so nakazovali odbori NOO in OF. Marsikateri tovor je bil včasih skozi vse nemške nevarnosti tudi legalno prepeljan prek ali od Save do Rodin, Smokuča ali kam drugam, obveščevalci in zlasti mineri pa so bili tudi kot doma.

V Titovi vasi je vedno dosti gostov: radi so prihajali politični delavci, kar drugod ni bilo tako pogosto — obiskovali so jo kurirji, prihajali so obveščevalci. Zelo pogosto tudi vodja pomožnega obveščevalnega centra KO Triglav Tine Nadižar-Edi, njegov pomočnik Jože Košenina, ki je bil poprej komandant tega bataljona, pa vodja OT Žirovnica Franc Dolar-Miško, ali vodja OT Stol Ivan Sakšida-Peter in drugi. Ti so se imeli dosti pomeniti s štabom, pred vsem pa s svojimi kolegi — obveščevalci bataljona: Francem Mulejem-Lipo, Mirkom Prešernom, Zdravkom Lukanom in Ivanom Pogačarjem. Z obvestili so bili na tekočem in prav do vseh sovražnikovih postojank je segala njihova mreža.

Osebo sem bil še posebno vesel srečanja po več letih, ko je prišel tja tudi član OZNA Ivan Zupan-Nestor, in drugi s katerim smo se tudi fotografirali. Sploh je v zasneženi Titovi vasi nastalo veliko različnih fotografij.

Seveda so v dolino veliko zahajali tudi borci in vzdrževalci ter krepili z domačini osebne in politične zveze, kar pa je vse služilo enemu samemu cilju: čim boljšemu sodelovanju v naporih za čim prejšnji konec vojne in krepitev ciljev OF. Tema o koncu vojne in o svobodi je bila tedaj prisotna največkrat in povsod. Vojna je bila že dolga.

Razumljivo, da je vse to komuniciranje imelo tudi slabe strani. Predvsem so ljudje prehitrili in preveč zvedeli o Titovi vasi, kar je olajšalo delo sovražnikov obveščevalni mreži. Prav tako so bili borci vse bolj vezani na domače kraje. Že tako so bili preveč obteženi s škodljivim lokalpatriotizmom, ki je pokopal že marsikatero borca ali voditelja. Ta trenutno speča bolezen se je ob mirnem uživanju dobrin Titove vasi še vedno držala enote, kar sprično razmer ni bilo niti čudno, toda pri političnem delu z borci je bilo to dejstvo stalno prisotno, zato, tudi pogost predmet političnih ur. Toda — trenutno je tudi ta domačnost prej koristila kot škodovala.

Tudi nov štab, posebno komandanta Alojza Beleta-Tička, katerega prihod je vezan na začetek nastajanja Titove vasi, so tako borci kot prebivalci, hitro vzeli za svojega. To kljub dejstvu, da je prišel z Dolenjske, in kljub običaju, da so bili ljudje pod Stolum do neznanca običajno zaprti. V tem primeru to ni bilo nič čudnega, kajti Tičko je bil odličen vojak, hraber borec, razen tega pa še priklonen fant, ki je za vsakega znal najti primerno besedo. V borci prvega bataljona je neumorno in sistematično vsajal vojaški duh, ki ga je prinesel s seboj iz dolenjskih brigad. Komandant Tičko je postal sinonim imenitne Titove vasi.

Alojz Beleta-Tičko je bil za kokrški odred izjemo zanimiva oseba, ki je že širom Slovenije deloval v številnih partizanskih odredih in brigadah NOV in PO. Ob presojanju njegove prehojene partizanske poti je izjavil, da tako natančno, na široko, smiselno, s tolikimi ustanovami tako odlično organiziranega odreda, oziroma enote kot je bil kokrški odred, ni videl nikjer. Ker je bil nekakšna živa vez med dolenjskimi in gorenjskimi borci tistega časa, se bomo ob tem zanimivem tovarišu in Branku Raduloviću, pomudili malo več. Zanimivo, da je bil prvi po poklicu mizar, drugi pa sodar. Ob njima bomo spoznali marsikaj poučnega.

Zakaj je donedavni kapetan Alojz Beleta-Tičko sploh prišel z Dolenjske na Gorenjsko, odkod mu izkušnje, da se je tako hitro tudi tu izkazal kot sposoben poveljnik? Hitro je tudi ugotovil, kako je kokrški odred po eni strani homogen, iz enega središča vodena celota s številnimi odseki in ustanovami, po drugi strani pa, da so bili posamezni bataljoni pri svojih odločitvah in delovanju dosti samostojni. To je bila ena njegovih prvih ugotovitev. Zakaj je prišel z njimi tudi predvojni komunist Branko Radulović?

Vzrok je bil v nesrečnih dogodkih, ki sta jih 14. avgusta 1944 pri železniškem predoru na sektorju Smarje-Sap-Skofljica doživeli 8. in 9. SNOB. Prav deveta brigada, katere

komandant je bil hrabri in perspektivni kapetan Alojz Beleta-Tičko, Branko Radulović pa pomočnik brigadnega politkomisarija, je tedaj zaradi raznih neprijetnih okoliščin in presenečenj utrpela večje izgube. Napad na ta predor je bila velika akcija 18. divizije, ki ji je tedaj poveljeval polkovnik in narodni heroj Stane Semčič-Daki, divizija pa je bila pod poveljstvom štaba sedmega korpusa. Korpusni komandant je bil tedaj polkovnik Pero Popivoda, ki je že dotedaj zagrešil marsikatero nepremišljenost, če ne še kaj hujšega (le nekaj let kasneje je bil informbraš).

Alojz Beleta-Tičko je bil pred višje vojaško sodišče — senat pri glavnem štabu NOV in POS. Zaradi neuspeha in izgub borcev, opreme in orožja, je nekdo pač moral odgovarjati in polagati račune. Na procesu 23. septembra 1944, ki mu je predsedoval generalmajor Jaka Avčič, namestnik komandanta glavnega štaba Slovenije, sta bila imenovana spoznana za kriva. Sodba: odvzem čina in odvzem naziva. Se pravi: spet sta bila navadna borca. A ne le to: tudi brez orožja. Priborila si ga bosta pač kot borca. Izid sodbe bi bil lahko še hujši, kajti bila je vojna in sploh so dogajanju botrovali posebne okoliščine. Vendar je sodišče pri izbiri kazni upoštevalo:

«... Olajševalne okoliščine, in sicer dejstvo, da sta obtožena, zlasti prvoobtoženi kapetan Beleta-Tičko, bila do sleh hrabra partizana, predana narodnoosvobodilni borbi, da je njuna preteklost doslej neoporečna.»

Kaj vse Beleta-Tičko in Radulović prestajala od 14. avgusta pa do razsodbe in po njej, vesta le sama, in njuni dotedanji najbližji soborci. Znano je veliko tega, toda omenimo le eno. Ko so Nemci in domobranci enkrat v septembru napadli kraj pri Ribnici, kjer je bil razoroženi Beleta-Tičko, skupno s komandantom osme brigade, v nekakšnem zaporu, je šlo že za nohte. Sovražnik je prodril med hiše. Tedaj sta oba dotedanja brigadna komandanta nekako prišla do pušk in zaustavila prodiranje sovražnika na tem predelu. Pri tem sta varovala svoje lastne stražarje, ki so bili seveda še mladi in neizkušeni borci. V tem boju je padel tudi komandant osme brigade, Tičku pa ni bilo nič.

Z Dolenjske sta bila Beleta-Tičko in Radulović dodeljena na razpored štabu četrte operativne cone, kajti njeno ozemlje — Štajerska, Koroška in levi breg Save na Gorenjskem, je bilo najtežavnejše. Štab cone pa ju je poslal v kokrški odred. Njuna pot z Dolenjske ni bila le dolga, temveč tudi nevarna. Skupno s kapetanom Marjanom Jagrom-Risom sta konec oktobra prišla v odred, z njima pa je v pojasnilo prišla tudi razsodba, s katero so bili »konspirativno seznanjeni samo člani štaba«, kot pravi spremeni dopis, datiran z 19. 10. 1944.

Borci so seveda vprašujoče ogledovali nova tovariša, ki sta bila že na prvi pogled videti stara funkcionarja, vendar navadna borca, razporejena mednje. Posebno še, ker so bili na Beletovi bluzi vidni sledovi kapetanskih oznak. Toda obnašala sta se kot enaka med enakimi, hodila na stražo, v patrulje.

Oba sta v štabih bataljonov na kratko povedala, kaj se je zgodilo z njima in da sta se sama javila v take kraje, kot je bila Gorenjska.

Alojz Beleta-Tičko je bil dodeljen v drugi bataljon, kjer sem bil tedaj avtor kronike — politkomisar. Zaradi avtentičnosti moram seznanjanje z njim in z njegovim življenjem opisati v prvi osebi, kajti že prvi stik je zadostoval, da je naša zveza ostala trajna.

NADALJEVANJE

Po obrazu se ji je razlivala spokojnost. Nežno modrikaste veke so zapirale pogled njenih velikih kostanjevih oči. Mirno, globoko je dihala in obilne prsi so se enakomerno dvigale in upadale. Čuk je ni hotel buditi. Čeprav ga je nekolikaj skrbelo zaradi Gobca, je vendar sklenil počakati, da se sama zdravi.

Predal se je uživanju: prava reč, da je bil prebil noč z žensko, toda urednikova žena je! Bolj se mu ne bi mogel maščevati, bolj ga v svojih očeh ne bi mogel ponižati!

Po vrsti se je poskušal vsega spomniti. Najprej je šel z Gobcem in njegovo soprogo k Dalmatincu na sardinice. Spraznili so liter plavca. Gobec se je šalil, da morajo plavati ribe v vodi, potem v olju in nazadnje v vinu. Gospa Amalija je bila kakor gobca. Soprog ji je v majhni razdalji sledil, Čuk pa se je zadrževal. Hotel je ostati trezen in bistrega duha, kajti zaupal ni nikomur, še sebi komaj. Sklenil je bil, da Gobcu ne pove vsega o Potrebinu. Zakaj naj bi prodajal zaupne novice prekupčevalcu, če jih lahko sam ponese direktorju!

Gobec je napeljeval vse bolj prijateljske pogovore in klical Čuka »Hanzio« ter mu slednjič dovolil, da tudi on kliče urednika kar »Zmagos«. Čuk je slutil spletko. In res je ob devetih Gobec vstal ter se opravičil, da mora še v tiskarno in naj ga ne čakata. Žena ni nasprotovala. Čuku se je zazdelo, da se je celo zveselila. Gobec se je ob slovesu premeteno postrani nasmehnil. Čuk se je tedaj spomnil poštarice in pogrelo ga je. Pa kaj je mogel!

Kaj pa, če mu je urednik namenoma prepustil ženo? Čuk se je spomnil, kako mu je Gobec priporočal »zrelo, izkušeno žensko«. Mogoče v zameno za poštarico? Potem bi imel Čuk komaj vzrok za zmagoslavje. Gobec bi se mu lahko celo posmehoval.

Ko je bil Gobec odšel, je naročil Čuk še pol litra plačca. Čutil je, kako se mu zgreva kri. Kot slučajno se je dotaknil z meči gospenje noge. Ni odmaknila. Sprva se je delala, ko da ne opazi, kmalu pa je še sama iskala njegovih nog. Razživila se je in sama

naročila še pol litra. Ko jo je spremil Čuk do hiše, ga je povabila na turško kavo. Medtem ko je kuhala, mu je natakala slivovko. Čuk se je brzdal, toda Malči je bila brezskrbna. Slednjič se je opogumil in objeta sta se zavlekla v spalnico. Ko je hotel sredi noči oditi, ga ni pustila. Kmalu potem sta zaslišala Gobčevo ropotanje. Hotel je v stanovanje, pa ključ ni šel v ključavnico. Sprva je trkal rahlo, potem vse krepkeje, dokler se mu ni oglasila.

— Kjer si bil doslej, bodi še naprej!
Rtil jo je, skoro jokala.
— Ne drami me, ga je grčo zavračala in se ni hotela pogajati.
— Sploh pa nocoj ne moreš k meni. Jutri, če boš priden.

Čuk je zadrževal dihanje in srce mu je utripalo kot pred izpitom. Malči mu je stiskala roko in ga šepetaje bodrila: »Saj ne bo prvič prenočeval v uredništvu.« Čuk se je spomnil usnjenega kavča v Gobčevi pisarni. Bojda mu ga je direktor odobril za nočno delo.

Potem ko je Gobec vendarle odšel izpred vrat, je Malči pri prič spet zaspala in šele ob dnevu leno odprla veke. Zaščemela jo je svetloba.

Z golo, polno desnico si je otrla oči. Razgledala se je in uzrla ob sebi novinarja. Zadovoljno, hudomušno se je nasmehnila. Tudi Čuk se je nasmehnil, čeprav malo po sili. Potem je Malči ljubčka božala ter mu pripovedovala o soprogu različne storije.

— Nič ne skrbi, ga je tolažila. — Kadar staremu ni sile, je še vesel, da me ne vidi. Saj pogosto ne spi doma. Kaj češ, umetnik! Miru potrebuje in navdihov. Jaz resda nisem umetnica, vendar imam tudi neke take navade. In tako se kar ujemava.

Slednjič je le odvrгла odejo in Čuk se je zastrmel v žensko, ki ji oblik še niso načele nosečnost, dojenje ali leta.

— Pridi, pokažem ti nekaj!
Urednikova delovna soba je bila prostorna in svetla. Pohištvo hrastovo: kavč, bife, majhna pisalna miza s košenim pisalnim priborom, lahke prozorne zavese do tal, orientalska preproga, nekaj pokrajinskih oljnih podob, pa Prešeren in Cankar... V knjižni omari so v vrstah bahavo kazale knjige svoje pisane hrbe.

— To je pa nekaj vredno! je menil Čuk.
— Vse dobiva kot kulturni urednik zastoj, v recenzijo. Tudi slike, ko tako lepo poroča o razstavah... — Te so pa njegove, je pokazala Malči na vrsto drobnih knjig. Potegnila je prvo, »Liriko«. Odprla je in brala:

Ko si blizu, si le ženska,
ah, le ženska!
Ko si daleč, sanja svetla si,
kristalna,
ah, tako v daljini si mi bližja
in v bližini daljna, daljna... ah!

enosmerne in ne prideš nikamor, ker se avto zaradi vrveža mora večkrat ustaviti. Tam je blago z vsega sveta, poleg domačih izdelkov. Ženske nosijo na sebi vse vrste nakita, nešteto obroče, prstanov in uhanov. Včasih nosijo na sebi premoženje vse družine. Ker pa vse to ne more biti iz pravega zlata in srebra, izdelujejo te okraske tudi iz različnih drugih materialov. Ljudje živijo v nemogočih higienskih razmerah, sredi strašnega ropota, bučanja, zavijanja siren in tuljenja radioaparatorov, ki so nameščeni vsepovsod.

Sredi Pettaha stojita stara mošeja in lep hinduistični hram. Življenje, nepopisen vrvež, slikovit hindujski hram, se ti vtisnejo tako v spomin, da jih zlepa ne pozabiš. Večina ljudi je bosih. Tudi moški so oblečeni v ženska krila, podobna belim sarangam. Ženske pa nosijo v večini preproste živopisne sarije. Skoraj vsi so majhne rasti, zelo gibčni in zagoreti v vseh niansah rjave barve.

Temperatura je bila 32 stopinj Celzija. K sreči, da smo lahko vso našo zimsko garderobo na lastno odgovornost pustili v avionu.

V starem veku je bil otok znan pod imenom Taprobane, pozneje pa Serendip. Prvi naseljenci so bili indijski kolonialisti iz doline reke Gangesa. Naselili so se v petem stoletju pred našim štetjem. V začetku 16. stoletja so zahodno obalo zasedli Portugalci. Dobrih 100 let pozneje so prišli Nizozemci, ki so zavzeli večji del obalnega območja, edino kraljevina Kandy v sredini otoka je ostala neodvisna. Nizozemci so se umaknili pred Britanci, katerim se je leta 1815 predala tudi kraljevina Kandy.

Cetrtega februarja 1948 je otok postal neodvisna republika. 22. maja 1972 pa so proglasili republiko Sri Lanka — po naše plemenito Lanko.

Prebivalci otoka so Singalci, to so potomci arijskih plemen s severa Indije.

(se nadaljuje)

ANICA
AŽMAN
V NAJVEČJEM
SNEŽNEM METEŽU
NA VELIKO
POTOVANJE V DEŽELE
OB EKVATORJU 3

Pod nami zopet sama puščava. Po treh urah in 20 minut vožnje, nam napove stuardesa, da bomo pristali v Karachiju, glavnem mestu Pakistana, kjer bomo izstopili. Opozorijo nas, da moramo vse vrednosti vzeti s seboj, v avionih lahko pustimo le na lastno odgovornost. Povedali so nam tudi, da je slikanje prepovedano. Straža na letališču je bila oborožena s puškami. Ročne ure smo morali prestaviti že za štiri ure naprej.

Čakali smo v prostori čakalnici, kjer so mirno sedeli muslimani, v dolgih belih oblačilih in z živopisnimi turbanami na glavi. Čudovit, za naše pojme zanimiv pogled. Bilo jih je toliko in tako tesno skupaj kot na bazarju. Mi pa kot ponavadi smo se zatekli po trgovinice; nekateri so segali po razglednicah in

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na zadnji seji preteklega mandata vseh treh zborov OS Radovljica, 29. in 30. marca, so na ločenih sejah delegati obravnavali poročila o sprejemanju samoupravnih sporazumov in dopolnil srednjeročnih programov za leto 1978 vseh SIS družbenih dejavnosti, ljudsko obrambo, krajevnih skupnosti ter protipožarne in komunalne skupnosti. Sprejeli so odlok o proračunu občine, odlok o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve, odlok o davkih občanov, odlok o financiranju SIS za varstvo pred požari, odlok o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem na območju občine, odlok o potrditvi zazidalnega načrta Begunje – Predobrava, odlok o določitvi obveznega prispevka za financiranje vzdrževanja in obnavljanja komunalnih objektov in naprav skupne rabe ter odlok o dopolnitvah in spremembah odloka o komunalnih taksah v občini Radovljica.

V preteklem mandatnem obdobju, ki je bilo sklenjeno marca 1978, sta imela zbor združenega dela in družbenopolitični zbor občinske skupščine Radovljica vsak po 22 rednih sej, zbor krajevnih skupnosti pa 25 sej. Delegatske skupščine občinskih SIS družbenih dejavnosti pa so v tem mandatnem obdobju zasedale 12, oziroma 13 krat.

Na 8. kongresu ZKS so zastopali komuniste radovljiške občine delegati: Anica Eržen iz Lesc, Ivan Fabjan z Bleda, Miha Glušič iz Verige Lesce, Polona Košnik iz zdravstvenega doma Bled, Esad Mehmedinović iz osnovne šole Stane Žagar Lipnica, Elza Osterman z Bleda, Miha Rozman iz Vezenine Bled in Pavel Triplat iz Elana Begunje. Kot delegata organov CK ZKS sta bila na kongresu tudi sekretarka komiteja OK ZK Radovljica Vlasta Vidic in član statutarne komisije Matija Marklejš.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 22. seji, 5. aprila, obravnavalo predloge za člane izvršnega sveta OS, predstojnike upravnih organov, ki niso člani izvršnega sveta, predloge za člane sveta za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozasčito, za člane komisij in drugih organov pri skupščini občine ter predlog za skupno delegatov za deležiranje delegatov v zbor občin in zbor združenega dela skupščine SR Slovenije.

Na marčevskih volitvah v delegacije za vse zore občinske skupščine in za skupščine SIS v radovljiški občini je bilo od 2.737 delegatov izvoljeno 748 komunistov, kar predstavlja 27,33 % vseh izvoljenih delegatov. Od skupnega števila članstva ZK jih je bilo izvoljeno kar 49,31 %, kar pomeni, da je bil izvoljen za delegata vsak drugi član ZK.

Po programu pododbora za knjigo pri OK ZK Radovljica so v okviru akcije Komunisti od 29. marca do 3. aprila pripravili v salonu tovarne Vezenine Bled lepo urejeno razstavo nad 140 različnih izvodov strokovnih in družboslovnih knjig, ki so jih prispevale razen Vezenine tudi Almiria Radovljica in Sukno Zapuže. Pobudnik za to akcijo v tekstilni industriji je bil vodja TOZD Vezenine na Bledu Franc Sirc, ki je s svojimi sodelavci uredil razstavo. Z Bleda je bila razstava prenešana še v Almiro in Sukno.

V okviru kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini so v soboto, 1. aprila gostovali v Bohinjski Bistrici igralci jeseniškega gledališča Tone Čufar s komedijo Hvarčanka, v nedeljo pa so bili v gostih tudi v Bohinjski Češnjici. Prvič v letošnji sezoni se je v festivalni dvorani na Bledu 5. aprila predstavilo tudi Mestno gledališče iz Ljubljane z delom Dušana Jovanovića Generacije.

27. marca je bila vsakoletna spominska slovesnost v počastitev spomina na junaško smrt narodnega heroja in revolucionarja Staneta Žagarija. Prireditev se je pričela ob njegovem spomeniku pri osnovni šoli, ki nosi njegovo ime v Lipnici, nadaljevala pa na pokopališču na Srednji Dobravi, kjer je pred vojno učiteljeval Stane Žagar. O liku padlega heroja je v Lipnici govoril ravnatelj osnovne šole Dušan Poljanšek, na Dobravi pa predsednik KO ZB NOV Filip Sitar in Marija Debeljakova. V kulturnem programu so nastopili recitatorji in pevci osnovnih šol Stane Žagar iz Lipnice in Kranja, komorni zbor Stane Žagar iz Kroke in vojaki iz Kranja.

Problem dejavnosti SIS za varstvo pred požari v radovljiški občini je pred kratkim razčlenil tudi izvršni svet OS Radovljica, ki je zahteval, da skupnost za varstvo pred požarom oceni delovanje vseh gasilskih društev in pripravi akcijo za razširitev članstva, ki je v opaznem upadanju, zlasti v večjih naseljih. Potrebna je tesnejša povezava organov skupnosti z občinskim štabom za civilno zaščito zlasti pri usklajevanju programov opremljanja in usposabljanja gasilskih enot. S komunalno interesno skupnostjo pa se je potrebno dogovoriti o gradnji in financiranju protipožarnih naprav v naseljih, predvsem hidrantne mreže in požarnih bazenov. Požarnemu inšpektorju je naloženo, da pripravi poročilo in predloge za dimnikarsko službo v občini, ki je vsepreveč šibka in pomanjkljiva.

Strokovnjaki GG Bled so izdelali, doslej edini v Sloveniji, izvirno gozdnogospodarsko karto, ki služi za pripomoček v pripravi dela. Karta omogoča popolno informacijo o stanju gozdnega sestava in prostora, hkrati pa je uporabna za prostorno planiranje drugih panog izven gozdarstva, predvsem za kmetijstvo, elektro in vodno gospodarstvo, promet in SLO.

Na zboru občanov v KS Koprivnik – Gorjuše so posebno ostro kritizirali nesamoupravne razmere v Gozdarsko kmetijski zadruzi Srednja vas, s katero večina kmetov kooperira zlasti v živinoreji in mlekarstvu. V tej KS dnevno oddajo nad 1700 l mleka, zdaj pa se sliši, da bo zadruga opustila odkup, s čimer bi povzročila nepremostljive težave za večino vaščanov. Že zdaj zadruga izplačuje mleko s trimesečno zamudo, obračun s kooperanti pa kroji mimo njih, ker nikoli ne sklicuje zborov kooperantov. Večina vaščanov meni, da bi bilo potrebno o teh odnosih obvestiti družbenega pravobranilca samoupravljanja.

Udeleženci marčevske kandidacijske konference na Srednji Dobravi so v razpravi o financiranju skupnih potreb v krajevnih skupnostih izrekli pripombe na višino sredstev za svojo KS, ker navzlic velikem lastnem samopriskrbi za asfaltiranje cest, ki je znašal tudi po 5.000 din na posameznika, ne morejo realizirati letnih programov. Vztrajali so tudi na zahtevi, da se čimprej začne z gradbenimi deli na obvoznici Radovljica ter na dodelitvi novih lokacij za gradnjo hiš, sicer preti nevarnost, da se bo večina mladih odselilo v večja središča.

Na 24. razširjeni seji izvršnega odbora KK SZDL Radovljica so spregovorili o organizacijskih in kadrovskih problemih delovanja uličnih in vaških odborov SZDL. Medtem ko so ulični odbori v Gradnikovi, Prešernovi in Žagarjevi ulici ter v Predtrgu še kolikor toliko aktivni, se to ne bi moglo reči tudi za ostale odbore na območju radovljiške KS. Največ kritik je bila deležna slaba povezava s hišnimi sveti, zanemarjanje obveznosti pri organiziranju odborov SLO ter neodgovorno izvajanje sklepov glede sklicevanja uličnih konferenc.

Kot kaže se je tudi v KS Radovljica začelo premikati na boljše s povezovanjem mladih, ki so se v sodelovanju s KK SZDL organizirali v novo OO ZSMS z začasnimi 13 članskim predsedstvom. V marcu je začel dokaj uspešno delovati mladinski klub v lastnih prostorih, kjer prirejajo kulturno zabavne večere in druge oblike izobraževanja. Na predsedstvu so sklenili, da bodo sklicali programsko predvideno konferenco 14. aprila v veliki sejni dvorani občinske skupščine. Do takrat bodo anketirali okoli 300 mladih o njihovih željah za delo v različnih interesnih skupinah, pripravili bodo tudi akcijski program in delovno akcijo.

V plemenu Kropa so se odločili za gradnjo prizidka za sindikalnim domom. Z deli bi pričeli 1. maja, zaključili pa do konca leta. V novem objektu bo 14 garsonjev s po 22 kv. m, 2 enosobni stanovanji s 30 kv. m, 3 dvosobni stanovanja s 57 kv. m in večje stanovanje s 63 kv. m, ki bo namenjeno izključno za samce v tej delovni organizaciji. Celotni predračun za gradnjo znaša 4.212.790 din, naložbo pa si bosta delila Plamen s 40 in samoupravna stanovanjska skupnost s 60 % sredstev. Cena za kv. meter bo predvidoma okoli 7.340 din.

Krajevni odbor Društva prijateljev mladine Radovljica je na zadnji seji sklenil, da bo konec aprila, v slučaju slabega vremena pa v začetku maja, organiziral tako imenovani dan pomladi za vse predšolske otroke v krajevni skupnosti. Prireditev so si zamislili v obliki zabavnega tekmovanja in raznih otroških igr na prostem. Za sodelovanje so se že dogovorili s KK SZDL, OO ZSMS, vodstvom otroškega vrta in osnovne šole. Če bo prireditev uspela, v kar ne dvomijo, bodo to programirali v prihodnje vsako pomlad.

Konec marca so se začela zemeljska dela v dolini Radovne, kjer bodo zavezili reko v bližini Krnice. Pregrado bodo zgradili v skladu s projektom SIS za elektrogospodarstvo in Zveze vodnih skupnosti Slovenije za potrebe jedrske centrale v Krškem do 1983. leta. Pri teh zahtevnih delih sodelujejo tudi delavci SGP Gorenjc iz Radovljice.

V Bohinjski Bistrici so 31. marca pokopali predvojnega komuniste Jakoba Cerkovnika iz Kamenj, zadnjega od devetih komunističnih odbornikov občinskega odbora iz 1920. leta. Poslovljene besede v katerih je orisal življenjsko pot revolucionarja pokojnega Jakoba je imel predsednik KO ZB NOV Ivan Cerkovnik.

Z dopolnilom k samoupravnemu sporazumu za financiranje skupnih potreb v krajevnih skupnostih v radovljiški občini za 1978. leto je predvideno na območju Bohinja sofinanciranje asfaltiranja ceste Brod – Savica, ureditev kanalizacije ob Grajski in Zoizovi ulici v Bohinjski Bistrici, obnova javne razsvetljave v Nomenju, obnova ceste Koprivnik – Gorenjke, asfaltiranje ceste od Rupnika v Zazevniku, začetek gradnje družbenega doma v Stari Fužini ter ureditev kanalizacije po vaseh v zgornji bohinjski dolini.

Muzeji radovljiške občine so te dni dobili nov izredno domiselno oblikovan projekt s prikazom Čebelarkega muzeja, Linhartove spominske sobe in Šivčeve hiše v Radovljici, Muzeja talcev v Begunjah in Kovaškega muzeja v Kropi. Po oblikovni predlogi domačega likovnika Alojza Zormanega ga je v nakladi 30.000 izvodov natisnila Knjigovzvednica in tiskarna Radovljica. V tisku je tudi nov projekt Muzeja talcev v Begunjah, ki ga je oblikoval Miloš Magolič z Jesenic.

Pod režiserskim vodstvom Alenke Bole-Vrabčeve so učenci osnovne šole člani Linhartovega odra mladih pri KUD Radovljica 31. marca zvečer uprizorili premierno predstavo mladinske igrice Kraljevi smetanovi kolački angleške pisateljice Marthe Swintz. Sceno in kostume je zasnovala slikarka Irena Ljeljeva. Prireditev sodi v okvir področnega srečanja gledaliških skupin Gorenjske.

Od 31. marca do 23. aprila razstavlja v Šivčevi hiši v Radovljici akademski slikar in likovni pedagog Boni Čeh. Na ogled so akrilna platna, grafika in mala plastika. Umetnik, ki v zadnjem času vodi tudi slikarsko šolo za člane likovne skupine Likor pri ZKO Radovljica, je doslej samostojno razstavljal na Bledu, Ljubljani in v Radovljici, sodeloval pa je na skupinskih razstavah v Beogradu, Bogojnu, Bledu, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, v Piranu, Radovljici, Reki, San Benettu v Italiji, v Tuzli in v Zagrebu. Dobitnik je III. nagrade Ex tempore v Piranu in posebne nagrade Cooperativa produzione e lavoro v San Benedetto.

Z LETNE SKUPŠČINE OBČINSKE GASILSKE ZVEZE JESENICE

V petek, 7. aprila, je bila na Jesenicah redna letna konferenca občinske gasilske zveze Slovenije. Dosedanji predsednik Valentin Kežar je v svojem poročilu med drugim poudaril, da je bilo preteklo leto zelo velikega pomena za samoupravno organiziranje gasilske organizacije. V letu Titovih in partijskih jubilejev so posebno skrb posvetili strokovnemu izobraževanju. V okviru tega so uspešno opravili tečaj za strojnike in podčastnike. Osrednja gasilska proslava je bila lani na Koroški Beli, ker je tamkajšnje gasilsko društvo praznovalo 80-letnico obstoja in uspešnega dela.

Letos pa bodo v počastitev kongresov Zveze komunistov nadaljevali z delovnimi akcijami in strokovnimi izpopolnjevanji ter nadaljnjo modernizacijo opremljenosti in s tem proslavili tudi 80-letnico prstovolnega gasilskega društva v Ratečah, 70-letnico v Podkorenu in na Blejski Dobravi ter 50-letnico v Planini pod Golico.

O operativnem delu je poročal Karel Trampe, poveljnik občinske gasilske zveze. Dejal je, da je v jeseniški občini tačas 610 članov in članic, 116 mladincev in 190 pionirjev, aktivnih gasilcev. Za svoje strokovno izpopolnjevanje so lani imeli veliko število društvenih in sektorskih vaj, občinsko tekmovanje in v Kranjski gori tekmovanje gasilcev treh dežel.

Vseh manjših in večjih požarov je bilo lani v občini 178. V podatek so všteti tudi požari v Železnici, ki so jih delavci sami pogasili. Brez Železnice pa je bilo v občini 45 požarov. Pri gašenju in obrambi pred ognjem so se pri vseh angažirali poklicni in prostovoljni gasilci.

Plan nabave opreme je bil uresničen. Med drugimi sta dobila nova gasilska avtomobila prostovoljna gasilska društva Dovje in Gozd Martuljek. Gasilci jeseniške občine so pokazali ustrezno solidarnost, in za obnovo po potresu poškodovanih gasilskih domov na Tolminkem prispevali nekaj nad šest tisoč din, kar je nekaj več kot je bilo predvideno v skupnem solidarnostnem programu.

V letošnjem letu bodo za delovanje zveze potrebovali približno 270 tisoč dinarjev. Od tega bodo nekaj sredstev prispevali za dograditev gasilskega doma v Planini pod Golico in obnovo štirih drugih domov. Prispevali bodo sredstva za nabavo treh gasilskih avtomobilov, in sicer za PGD Podkoren, Blejsko Dobravo in Smokuč. Zato se bodo uporabila sredstva samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom, nekaj sredstev pa bodo dala društva sama. Pregledali bodo vse hidrante, delavci delovne organizacije Vodovod Jesenice pa bodo pokvarjene popravili. Razen tega se bodo prizadevali, da se brezlično povežejo prostovoljna gasilska društva Kranjska gora, Jesenice mesto in Zabreznica. Nabavili bodo tudi nekaj potrebne osebne opreme, oblek, šlemov, pasov ter drugega.

Kar zadeva operativno delo in usposabljanje, bodo tudi letos razen društvenih vaj imeli najmanj po dve sektorski vaji, izvedli bodo občinsko tekmovanje, se udeležili področnega in republiškega tekmovanja in tekmovanj za pokal Šalek ter tekmovanja v Oplotnici. Sodelovali bodo tudi na tekmovanju treh dežel, ki bo letos v Italiji. Pripravili bodo tečaj za izprašane gasilce in opravili konsultacijo za vodilni kader. V okviru civilne zaštite bodo usposobili najmanj eno desetino, ki se bo udeležila tekmovanja. Zaradi pridobitve novega števila pionirjev in mladincev se bodo prizadevali, da se na vseh šolah ustanovijo gasilski krožki, ki se bodo

uposabljali v okviru programov za pridobitev značke »preprečujemo požare«. V letošnjem letu bodo poskrbeli za najboljši način alarmiranja.

Občni zbor so pozdravili številni vidni predstavniki občine, predstavniki republiške gasilske zveze, starih občinskih zvez Gorenjske in drugi. Ob tej priložnosti je Pavel Lotrič, predstavnik občinske skupščine Jesenice, izročil Stanetu Trametu, dolgoletnemu prizadevnemu gasilcu in funkcionarju v gasilskih vrstah, odlikovanje – red dela s srebrnim vencem, s katerim ga je odlikoval predsednik Tito. Tov. Vrhovce, načelnik republiške gasilske zveze pa je izročil dve zvezni gasilski odlikovanji – gasilsko zvezdo II. stopnje – Franciju Bahunu in Karlu Neumanu. Za lansko zelo uspešno in dobro udeležbo na tekmovanjih pa je Karel Trampe, poveljnik občinske zveze, izročil desetim društvom posebne diplome.

Na mesto umrlega predsednika občinske gasilske zveze Tomaža Klinarja so za opravljanje te dolžnosti izvolili Antona Arha z Blejske Dobrave.

B.

V začetku meseca je društvo invalidov Jesenice imelo letno delovno konferenco, na kateri so pregledali delo preteklega leta in sprejeli program dela za leto 1978.

Program dela za leto 1977 so v celoti realizirali, zajemal pa je področje kulture, rekreacije, športa in družbene dejavnosti.

V preteklem letu so ustanovili aktiv zaposlenih invalidov v Železnici, ki šteje preko 360 invalidov s priznanim statusom invalidnosti, med njimi pa še niso zajeti invalidi brez statusa invalidnosti. Aktiv ima svoj izvršni odbor in program dela, pri izvršnem odboru pa delujeta tudi komisiji za šport in rekreacijo ter socialna vprašanja.

V počastitev lanskoletnega mednarodnega dneva invalidov pod geslom »mislimo na prizadete – gra-

LETNA KONFERENCA DRUŠTVA INVALIDOV JESENICE

dimo brez ovir« in v okviru praznovanja Titovih in partijskih jubilejev, je društvo razvilo svoj prapor in izvedlo akademijo s kulturnim programom iz katere je bilo poslano pozdravno pismo predsedniku Titu z najlepšimi željami in čestitkami. Predsednik se je za čestitke tudi zahvalil.

Udeležili so se množičnega srečanja invalidov Slovenije (90 članov), pohoda okoli okupirane Ljubljane, srečanja težjih invalidov Gorenjske, izvedli piknik v naravi tudi za težje prizadete invalide, organizirali dva dvodnevna izleta. Za praznik invalidov in za novo leto so obiskali na domu in v bolnici težje invalide in jih obdarili.

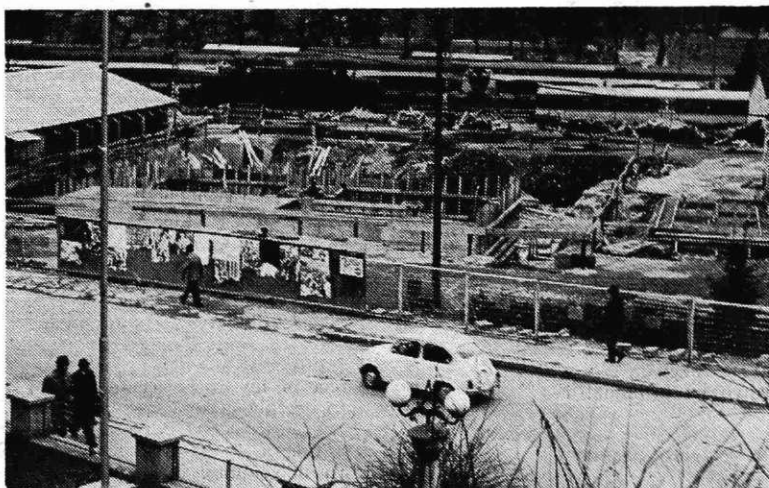
Razen tega društvo rešuje problematiko posameznikov tako iz področja socialno ekonomskega položaja, stanovanjske problematike pa tudi o zaposlovanju invalidnih oseb. V kolikor ne more sam reševati problemov, le-to odstopa pristojnim organom.

Društvo je imelo 21. decembra 1977 594 članov. Število članstva pa se bo povečalo, saj so pristopili preko aktivna Železarne še ostali invalidi, ki še niso bili do omenjenega dne registrirani pri društvu. V članstvo je vključenih komaj polovica invalidov, saj je na območju občine 1162 invalidnih oseb s priznanim statusom (31. 12. 1976), približno drugih invalidov pa preko 350 oseb.

Razen že omenjene dejavnosti, sekcija za šport sodeluje na različnih tekmovanjih.

Ugotovili so, da društvo kljub temu, da deluje že celih devet let, nima še ustreznega poslovnega prostora.

NIK

Delavci SGP Gradbinec TOZD SVG Jesenice gradijo temelje za novo 84-stanovanjsko stolpnico S-A v centru

TUDI NA JESENICAH CELODNEVNA OSNAVNA ŠOLA

Učiteljski zbor nižjih razredov osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice je imel delovni sestanek o pripravah na prehod na celodnevno osnovno šolo. Sklenili smo, da v šolskem letu 1978/79 preidejo na celodnevno šolo prvi trije razredi osnovne šole. S preselitvijo nižjih razredov osnovne šole Tone Čufar na Plavž se bodo sprostile učilnice, ki jih za to nujno potrebujemo.

Razlogov za to odločitev je bilo več:

1. Šola mora z ustreznimi pedagoškimi metodami zagotoviti, da bodo učenci osvajali znanje take ravni, kot ustreza njihovim sposobnostim. Ob tem bomo zmanjšali tudi socialne neenakosti.

2. Čeprav je dobra družina nena- domestljiv dejavnik vzgoje in iz- obraževanja otrok, mora šola pozor- no sodelovati s starši za doseg istih ciljev. Razbremeniti je treba druž- no neposredne pomoči pri učenju, da bodo imeli več časa za pogovor z otrokom in za njihovo vzgojo.

3. Šola zagotavlja dnevno prehra- no: malico in kosilo. Tudi za pose- be dietne bo poskrbljeno. Vsi učenci in učitelji bodo jedli za isto mizo. S polnovredno prehrano bomo re- ševali tudi šibko zdravstveno stanje otrok, ki se odraža v slabokrvnosti in slabi telesni rasti.

4. V šolo prihajajo učenci iz izra- zito delavskega okoliša. Po anketi, katero so izpolnili starši, je izobraz- bena raven nizka. Zato se na pomoč staršev ni moč zanašati.

5. Ker otroci nimajo delovnih na- vad, je vzgojni učinek majhen. Šola je bila v glavnem samo posrednik znanja, mnogo manj pa oblikovalka celovite osebnosti. Bistvo vzgoje v

celodnevni osnovni šoli je v tem, da se organizira v šoli tak način življen- ja, ki bo privzgal družbenoželjne lastnosti pri naših otrocih. To pa je možno le tam, kjer učitelj živi sku- paj z učenci, je pri njih, ko se učijo, in med prostim časom.

6. V celodnevni osnovni šoli bo mogoče v večji meri v celoti izpol- njevati vzgojno izobraževalne nalo- ge. Skušali bomo odpraviti osip učencev in zagotoviti vsem otrokom, da končajo v rednem času obvezno šolanje. Z modernimi oblikami in metodami dela privzgažati učencem delovne navade ter potrebne osebne kvalitete za neprekinjeno izobraže- vanje.

Za prehod teh razredov na celo- dnevno šolo mora biti šola primerno opremljena. Stanje opremljenosti šole je bilo obdelano leta 1975 in po- slano organom občine Jesenice in zavodu za šolstvo. Šola je precej skromno opremljena in bo zato po- trebno več opreme, pa tudi z učili, teh posebno na nižji stopnji veliko manjka. Učitelji bomo v avgustu skupno izdelovali učne pripomočke, katere potrebujemo in jih ni na trži- šču.

S skupnimi napori in izkušnjami sosednjih šol moramo zaorati, mora- mo uspeti, če smo vsi za to.

Ljuba Korenc

KURIRČKOVA POŠTA V NAŠI OBČINI

Že šestnajstič smo letos nosili in pozdravili kurirčkovo pošto v naši občini. Šestega aprila so jo sprejeli pionirji — kurirji osnovne šole Polde Stražisar Jesenice in pionirji po- družnične šole Blejska Dobrava od pionirjev — kurirjev pionirskega odreda osnovne šole Bratov Žvan iz Gorij na Poljanah pri spomeniku. Po mitingu na Blejski Dobravi so jo prenesli preko Lipc in ceste 1. maja na šolo Polde Stražisar, kjer je bil miting ob navzočnosti vseh učencev te šole ter predstavnikov krajevne skupnosti Sava in organizacij ZB NOV. O kurirjih in kurirskih poteh v naši občini je pripovedoval nekdanji kurir Franci Pesjak.

Kurirji so torbico varno prepeljali v Kranjsko goro in jo ob 13. uri izročili sovrstnikom pionirskega odreda Slavko Černe osnovna šola Kranjska gora. Tu je bila torbica čez noč varno shranjena. Zjutraj pa so imeli ob 8.15 miting, na katerem so prikazali v pesmih, zgodbah in črti- cah razvoj NOB. Na mitingu je bil tudi predstavnik ZB NOV Kranjska gora. Nato so jo pionirji — kurirji odnesli dalje mimo spominske plošče padlega partizana Slavka Černeta in spomenika v Martuljku. Povsod so počastili spomin padlih z enominut- nim molkom in položili šopke pomladanskega cvetja. Na belskem mostu so torbico predali pionirjem — kurirjem osnovne šole 16. de- cember iz Mojstrane. Skupaj z graničarjem so torbico ponesli po kurirskih poteh do spomenika nad Sedelčnikom, kjer so položili cvetje. Pred šolo pa je bil ob 13. uri miting s partizanskimi pesmimi in recitacija- mi. O kurirjih med vojno pa jim je pripovedoval tovariš Marko Salber- ger. Na mitingu je bilo tudi veliko vaščanov, ki so skupaj s pionirji zaželeli kurirčkovi pošti — SREC- NO.

Ob 16. uri so torbico oddali pionir- jem s podružnične osnovne šole na Hrušici pri spomeniku talcev na Belem polju. Hruščanski pionirji so jo nato prinesli do kulturnega doma na Hrušici. Tu jih je pričakala godba, mnogo krajanov, članov ZB NOV mladina in ostali pionirji, ki so sodelovali pri prenosu torbice. Po pravem partizanskem mitingu in

vzdušju so torbico odnesli v šolo in jo varno spravili čez noč.

V ponedeljek, 10. aprila pa so jo ponesli dalje do Plavškega rovtja, kjer so jo za domačijo pri Dolinarju po izmenjavi gesla prevzeli pionirji — kurirji osnovne šole Prežihov Vo- ranc z Jesenic. Ti so jo odnesli čez Žerjavce, mimo Erlaha, čez Pejce, mimo plošče prvoborca Staneta Bokala do vzgojno varstvene usta- nove Angelca Očepce, kjer so jo sprejeli cicibani. Od tu so krenili v spominski park, se poklonili spomi- nu padlih borcev, položili šopke spo- mladanskega cvetja, prižgali svečke, ter nadaljevali pot po Razgledni poti do vzgojno varstvene ustanove Julka Pibernik in tudi tu cicibanom pokazali torbico in čestitko za 86. rojstni dan tovariša Tita.

V obeh ustanovah so cicibani po- stavili mnogo vprašanj pionirjem in tudi predstavnikom ZB NOV. Ob 13. uri so torbico prinesli v šolo, kjer je bil miting. Prebrali so tudi najboljše naloge: Kurirčkova Neži- ka. Torbica je nato obiskala še vse oddelke na nižji stopnji, da so si vsi lahko ogledali zemljevid — kjer po- tujejo pozdravi našemu dragemu predsedniku tovarišu Titu. Nato pa so jo oddali pionirjem osnovne šole Tone Čufar, ki so imeli takoj slavnostni miting v telovadnici, nato pa je torbica prenočevala na šoli.

Naslednji dan so kurirčkovo torbi- co od pionirjev osnovne šole Tone Čufar prevzeli pionirji — kurirji osnovne šole Koroška Bela. Po predaji ob 9.10 so jo ponesli v osnovno šolo na Koroški Beli. Ob 13. uri so izvedli miting, na katerem so bili prisotni vsi učenci z učiteljs- kim zborom, člani ZB NOV ter družbenopolitični delavci KS Javorn- nik — Koroška Bela. Po končanem mitingu so kurirji ponesli kurirčkovo torbico preko Hrastnika, vasi Po- toki v Završnico k spomeniku padle- ga sekretarja SKOJ Milovanoviča in jo oddali kurirjem iz Zirovnice. Včeraj so kurirji v zgodnjih urah krenili na pot in jo pred spomeni- kom v Begunjah oddali učencem po- družnične šole Begunje.

Alenka Bartelj
OŠ P. Voranc Jesenice

REŠITEV AMERIŠKEGA PADALCA

Bilo je na večer 18. marca 1944. Prek dneva je v naliivu padal dež, ki se je kmalu sprevrgel v snežni metež, ki je trajal vse do večera. Zapadlo je nad pol metra mokrega snega. Težak je obvisel po drevju. Kmalu, ko je prenehal padati sneg, pa so se oblaki pobelili in že so posijale zvezde, da je bilo svetlo kot podnevi. Nedaleč od taborišča je v skalovju zalajal lisjak. Verjetno te noči ni mogel na lov.

V partizanskem taborišču teren- ske postaje sektorja I. smo se pri- pravljali k počitku terenci, kurirji, ter jaz kot član jesenškega VOSA. Ustanavljale so se ravno nove po- staje, zaradi tega smo se vsi začasno zadrževali pri terenih. Nekateri so že poglobili, ko je nočno tišino pretrgal dolg rafal iz brzostrelke. Kaj bi moglo biti? Da niso napadli sekre- tarja Slovenka, ki je prejšnji dan šel po organizacijskem delu na Koroško Belo in se je sedaj morda vračal? Hitro sem oblekel beli plašč, kurir Franc Smolej-Stefan (Sroncev iz Ja- vorniškega Rovta) pa se je ogrnil z rjuho. Šla sva v izvidnico, toda nisva zasledila nič sumljivega in se vrnili.

Drugega dne 19. marca 1944 je bila nedelja, Jožefovo.

Prebudilo nas je krasno sončno jutro. Vstal sem prvi. Bil sem nam- reč dežurni v taborišču in moral sem za marsikaj poskrbeti. Prvo glede varnosti. Najprvo kratek obhod, kjer sem takoj opazil, da nam je, kakor smo bili dogovorjeni, Nočev Joža — Meševov iz Javorniškega Rovta, že s konjem pregazil pot, za primer, da ne bi Nemci našli sledi, ker smo ta dan imeli napovedane zveze z aktivisti z Javornika in Koroške Bele. Ko sem se vrnil v taborišče, je bil zajtrk že gotov. Čaj iz smrekovih vejic, pa mešta, kakor jo je znala skuhati samo Nuša — Prešernova Angela z Javornika. Franc Smolej-Stefan in Matevž Noč-Jurij, oba iz Javorniškega Ro- vta, sta že odšla na kurirsko zvezo proti Črnemu vrhu. Tako nas je le še nekaj ostalo v taborišču.

Šel sem za skalo, od koder je bil lep razgled v dolino pod nami. Po- mlad je visela v zraku. Sonce se je upiralo v visoke smreke, iz katerih se je v debelih sprimkih vispal sneg in s tem stresal še ostalega, ki je še ob- stal na košatih vejah. Mislil sem si, je to mogoče zadnja zima, ki jo pre- življamo v gozdovih? Ali bo tej sle- dila še ena? Niti misliti si nisem mo- gel, da se bom še ta lepi nedeljski dan tako prenaedel snega!

Iz premišljevanja me je zdramilo grmenje v daljavi. Takoj mi je bilo jasno. Prihajajo! Čez nekaj trenu- kov so se že prikazali visoko na nebu in se vedno bolj približevali Karavan- kam. Bile so to mogočne ameriške trdnjave, ki so, eskadra za eskadro, hitele bombardirati sosednjo Avstri- jo. Kot srebrne ptice so se lesketale v soncu. Ne dolgo potem, ko so pre- letele Karavanke, smo že zaslišali silovito bobnenje protiletalskega topništva.

Po opravljenem bombardiranju so se po isti poti vračali v presledih nazaj. Našo pozornost je vzbudilo letalo, ki je s silovitim grmenjem preletelo Karavanke v naši smeri. Iz njega se je močno kadilo. Zadet je, smo rekli. V istem trenutku smo videli, kako so se od letala odlepile drobne pike. Takoj nato pa smo videli, da so se odprla padala. Hip zatem pa je letalo v silnem poku eksplodiralo in se razklopo na dvojce. Del letala je padel na Golico, dru- gega je vrglo proti Stolu. Sedaj so bili vsi pogledi usmerjeni proti pa- dalcem. Bilo jih je pet. Postajali so vse večji. Enega je zaneslo nekam pod Golico, drugi je moral pristati nekje v planini na koroški strani, dva je pa zaneslo daleč na koroško stran, prav v dolino. Močno pa nas je vznemirila peti, katerega smo videli, da je pristal prav na vrhu planine Belščice.

Brez pomišljanja sem dejal kdo gre z menoj reševat padalca. Jaz, se takoj oglasi kurir Čovado — Mirko Faganel, mlad in močan fant, doma z Ozeljana pri Novi Gorici. Po krat- kem preudarku, da je bolje, če gremo trije, se je odločil še terenec Kristi- jan Erbežnik-Ciril z Javornika.

Kako je bila odločitev hitra, doka- zuje že to, da v svoji neučakanosti, da ga gremo reševati, nismo vzeli s seboj ne nahrbtnikov, niti kakega okrepčila, kar se nam je pozneje krepko otepal. Previdno smo stopili na že pregaženo pot, se ozirli na Belško planino in pomislili na padal- ca. Kdo je in od kod? Naj bo kdor- koli, naj bo od koder hoče, pomagati mu moramo. Bomo prišli mi prvi do njega, bodo mogoče to Nemci ali raztrganci, ki bodo kakor stekli psi planili po njem? Ne! Mi ga moramo dobiti za vsako ceno. Pohiteli smo. Toda naši koraki so kmalu zastali. Pot, ki jo je zagazil Nočev Jože s kon- jem, se je kmalu končala. Natovo- ril je nekaj lesa in ga odpeljal proti Rovtam.

Pot se je sedaj pričela vzpenjati. Zagazili smo v visok moker sneg in noga ni hotela iz njega, kakor da bi gazil po ilovici. Sedaj smo se šele pri-

čeli zavedati, kam se podajamo. Toda to je bil šele začetek poboja, čeprav smo bili že dosti visoko. »Krpelj bi morali imeti«, meni Ciril. »Ja in še vse kaj drugega«, sem mu odvrnil. Trmasto smo gazili visoki in mokri sneg in se menjali v vodstvu. Le počasi smo napredovali in bodrili drug drugega. Vmes je padla tudi kaka šala, takoj nato pa jadrnata kletev, ko se je kateri izmed nas do vratu globoko vdrl v brinje. Vzpen- jali smo se naravnost navzgor. Nismo namreč smeli prečkati smeri, ker smo bili v veliki nevarnosti, da ne bi sprožili plazov.

Vse bolj in bolj smo se bližali pla- ninski planoti. Snežni borovci so se kot srebrni blesteli v soncu, ki se je že močno nagibalo k Julijcem. Ali res že hodimo toliko časa? Pohiteti moramo. Bili smo do pasu mokri, kot da bi brodili po vodi. Znoj nas je oblihal, obleka pa se je lepila na te- la. Z največjim naporom smo prišli do planjave.

Kakšna sprememba! Ni se nam več toliko vdiral. Preko snega, ki ga je preko dneva talilo sonce, se je na- pravila ledena skorja. Sprejel nas je močan gorski veter in stopali smo kakor po steklu. Tudi mi smo takoj občutili spremembo. Obleka na nas je pričela ledeneti. Strupen mraz nam je šel skozi kosti. Hiteli smo. Ko smo prišli do pastirskih koč na planini, so bile vse zametene od snega, le vrhovi streh so štrleli iz snega kakor pasje utice. Nismo se smeli oddahniti, takoj smo nadalje- vali pot do vrha, do kamor nas je spremljal in bičal veter z nepozabno popevko.

Tu nekje v bližini mora biti, vsaj tako smo ga videli, ko je pristal. Kmalu smo zagledali v snegu stopi- nje, ki so vodile na vse strani. Da nas ni kdo prehitel? Ne. Že takoj po kratkem pregledu smo ugotovili, da so stopinje enake in da so od padal- ca. Razdelili smo se, in odšli na iska- nje v tri smeri. Tako smo nekaj časa križarili in hodili za stopinjami, dok- ler me ni poklical Ciril. »Janko, tam- le je, pojdi tja.« V nekaj skokih sem bil pri njem. Pred mano je stal člo- vek manjše postave, temne polti v padalskem pajacu in filcastih škor- njih. Gledal me je nepremično v gla- vo, kakor da nekaj razmišlja. Kmalu pa sta se mu čelo in ves obraz raz- jasnili. Dvignil je roko in pokazal na mojo kapo, kjer se je v zadnjih sončnih žarkih svetila peterokraka zvezda in ves sproščen vzkliznil: »Tito, Tito!« »Da, Tito«, sem mu odvrnil in že mi je padel v objem. Tako objeta sva stala na mejnem vrhu Belščice. On ameriški padalec, daleč stran od domovine, jaz parti- zan v domačih gozdovih. Poljubila sva se kot stara prijatelja. V tem sta prispela še Ciril in Čovado. Rokoval in objel se je še z njima. Vsa utru- jenost je izginila, čeprav smo bili do kraja izčrpani. Naloga, ki smo si jo zadali, je bila izvršena, čaka nas samo še vrnitev.

»Janko,« mi pravi Ciril, »sedaj bi se prileglo malo kačje sline, vse bi dal za kozarček.« »Vidiš, kako si skop«, mu odvrnem. »Jaz bi dal še enkrat toliko samo za pol kozarčka.« »Nikar mi ne delajta skomin«, naju zavrne Čovado. »Jaz bi dal toliko za en sam požirek čaja. Kar suši se mi v grlu.« V tem pa je padalec potegnil iz žepa cigarete in jih ponudil. Jaz nisem kadil, ostali trije pa so prižgali in potegnili. Kako so se Cirilu posve- tile oči, ko je potegnil prve dime. Vsi smo umolkli. Gledal sem jih, kako so uživali v kajenju. Kdor ne kadi, tega ne more razumeti. Pokadili so. Pričelo se je sporazumevanje. A glej čudo! Čovado je znal italijansko, pa- dalec špansko. Povedal je, da so bili zadeti nad Celovcem od protiletal- ske obrembe. Tudi pilot je bil zadet pod brado skozi glavo in bil takoj mrtev. Letalo se je vnelo, zaradi tega se je ostala petorica odločila za skok iz letala. Ostalo smo vse videli sami.

On, Cencenzios Conziales S/S 9 T pilot — mehanik je odskočil zadnji. Zaradi tega ga je zaneslo najvišje v Karavanke. Pokazal nam je, kje je pristal. Na samem robu prepada, nad samimi skalnimi stenami. Če bi pristal samo en meter proti severu, bi se ubil v pečinah in naša pot bi bila zama. Pokazal nam je tudi, kako si je v snegu izkopal luknjo in se ovil s padalom, da se je malo ubranil pred mrazom.

Ponovno so prižgali. Zanosno kakor age so vdihovali dim zadnje cigarete. Med tem sem si optal pa- dalo in krenili smo. Dokler smo ho- dili po čistini, je še kar šlo. Težave pa so se pričele, ko smo prišli med borovčevje in brinje, kjer je bil sneg moker in mehkejši. Padalec, ki je bil obut v velike filcaste čevlje z vde- lanimi grelci, je hodil najteže. Vdiral se nam je in le s težavo smo se vlekli iz snežnih lukenj. Toda kljub napo- ru smo hiteli, da nas ne prehitijo noč. Vsi izmučeni smo prišli do razorane in zgažene poti, ki je vodila v Rovte. Malo smo se oddahnili, nato sem jim dejal, naj gredo v primerni razdalji

za menoj, sam pa sem šel previdno naprej.

Prav lahko bi nas Nemci pričakali v zasedi, kajti vso akcijo so opazo- vali iz postojanke, ki so jo

Nuruddin FARAH: Upognjeno rebro. Mladinska knjiga 1978.

Založbo je treba pohvaliti, ker nam s to knjigo predstavlja avtorja iz tako imenovanega tretjega sveta, zlasti še, ker očitno ne gre za kakšno dolžnostno izdajo. Hkrati pa bi bilo treba vprašati, zakaj smo prikrasili za spremno besedo, ki bi nas seznanila z avtorjem in deželo. Ali zalogba meni, da so bralci vsevedni, ali pa, nasprotno, da jim informacije zato niso potrebne, ker so tako za luno, da se sploh ne vprašajo po takih rečeh.

Tako si lahko pomagamo samo z ugibanji. Avtorjevo ime zveni arabsko: na koncu knjige je opomba, da je bil izvirnik napisan v Indiji; in končno, zgodba, ki se dogaja v Somaliji, je bila napisana v angleščini. Iz tega bi si lahko ustvarili naslednjo hipotezo: avtor je dejansko Somalec, ki se je iz revnih domatin razmer prebil v svet in postal pisatelj. Morda je v Indiji začel pisati zgodbe, v katerih je hotel uveljaviti sebe in svojo prvotno domovino.

Vseeno pa ostaja odprto vprašanje, kakšnem občinstvu je ta povest namenjena. Pri gradnji zgodbe, pri slikanju okolja in značajev izhaja avtor iz predstavnega sveta nekega preprostega ljudstva, živinorej-skih nomadov, plemena, ki ga je do neke mere izoblikovala islamska vera, ki pa se zdaj počasi odpira prihodnosti. Seveda mora od časa do časa stopiti iz tega sveta in ga pogledati od zunaj: brez tega bi bilo nepoučenemu (recimo evropskemu) bralcu marsikaj nerazumljivo. To je torej povest in etnografija hkrati. Filmi iz manj razvitih dežel so večkrat polni folklorne in nas prav zato dolgočasijo. Pri romanu in tvevanju ni tako, zlasti če gre avtor v globino, se pravi, če ne ostaja pri zunanem opisu šeg in verovanj, ampak nam omogoči, da za vsem tem začutimo človeka in njegove resnične, se pravi današnje probleme.

V tem, da lahko v knjigi spoznavamo življenje »primitivnega« naroda je nek poseben čar. Romani K. Maya ne podajajo verne podobe indijanskih plemen, pa vendar privlačijo mlade bralce prav s tem: z domotožjem po trdem in prvotnem plemenskem življenju, ki je v knjigi »romantično«, v stvarnosti pa prejkoli kruto in enolično.

Vrnimo se k naši povesti. Avtor je torej imel pred očmi civiliziranega bralca, vseeno pa se mu vsak hip posreči osvetliti življenje, ki ga prikazuje, od znotraj: se pravi

zavest svojih junakov. Pravzaprav predvsem iz zavesti glavne junakinje, somalske deklice Eble. Njena zgodba je v kratkih potezih takšna:

Ebla ni povprečno dekle. Staršev ni imela, pa jo je vzgajal ded, in ko je odrasla, se jo je namenil prodati nekemu starejšemu moškemu, svojem prijatelju.

Avtor pa si je zamislil svojo junakinjo kot izjemno bistro, samosvoje in uporno dekle. Ebla se ne pusti kar tako omočiti z neljubim ženom in pobegne. Od kod ji pogum, od kod sploh taka zamisel? Odgovor bi lahko iskali v dejstvu, da kot pripadnica nomadskega plemena le ni čisto odrezana od informacij o civiliziranem življenju. Ve, da celo neki njeni sorodniki živijo v mestu. In res se zateče k takemu »bratranču«. Bratranec je najbrž sploh ne bi maral, če ne bi ravno v tem hipu nujno potreboval dodatno delovno moč, ker ima ženo na porodniški postelji. Ko pa to mine, mu pride na misel prav isto, kar je pred tem poskušal že Eblin ded: tudi on bi si rad izboljšal svoj nezavidljivi finančni položaj s tem, da bi jo prodal. Novi ženini in starček, ampak težak tuberkulozni bolnik...

Ebli torej ne preostane drugega kot, nov beg. Tokrat se napoti v zares veliko mesto, pa ne sama, s seboj jo vzame mlad možiki, učitelj, ki ji tudi obljubi, da se bosta poročila. Obljubo tuči izpolni, vendar se izkaže, da jo bo moral nekaj dni poroki zapustiti. Njegova učiteljska kariera namreč zahteva, da se mora napotiti na nekajmesečno potovanje v Italijo, kjer se bo strokovno izpopolnil. (Somalija je bila v tem času pod italijanskim varstvom in tik pred osamosvojitvijo.) Za Eblo naj bi med Avilovo odsotnostjo skrbela njegova gospodinja, lena, radoživa in pohlepna ženska. Kdor bi to varuhinjo ocenjeval z malce strožjim očesom, bi rekel, da je napol vodnica. Tu se začneja kritično obdobje Ebline zgodbe. Pride čas, ko bi Eblo, če bi jo podvrgli enako strogim kriterijem kot gospodinjino, morali označiti kot prostitutko.

Po logiki in morali podobnih zgodb iz našega okolja, bi torej zdaj v Ebli morali videti žrtev razmer in

lastne naivnosti. Ebla pa se ne obnaša kot žrtev. Povedati je treba tudi to, da sama sebe nima za prostitutko. Samo užaljena in ogorčena je, čeprav svojega protesta morda ne bi znala utemeljiti. Bogatega klienta, ki ji ga je priskrbel gospodinja, celo prisili, da se poroči z njo (čeprav ima družino) in tako nevede prižene do absurda staro islamsko moralo, ki je očitno nepravilna do ženske.

Na koncu povesti se Eblin prvi in »pravi« mož Aweill vrne, vidimo, da bosta mlada človeka oprostila drug drugemu vse, tudi nezvestobo. Morda bi se komu Eblina in Avilova nezvestoba (tudi on je imel medtem nekaj z neko belo žensko) zdela klavarna zadeva in bo v njunem ponovnem zbotanju videl burko ali morda celo razvrednotenje. Vendar, če prav premislimo, ni bilo ničesar, kar bi bilo mogoče razvrednotiti: Ebla dejansko ni bila nezvesta; nikjer ni rečeno, da je sploh kdaj ljubila Aweilla, ki je bil zanjo le izhod v sili. Knjiga izvenen nekako tako: življenje se zanju šele odpira. Stara islamska morala odmirja, odpira se svet svobode, ki pa sam po sebi ni ne dober ne lep, treba ga bo šele osmisliti z ljubeznijo.

KLAVIRSKI RECITAL BLAŽENKE ARNIČ

V ponedeljek, 3. aprila, je nastopila v gledališču Tone Čufar na Jesenicah pianistka Blaženka Arnič. Za naše razmere je bil koncert še kar dobro obiskan, predvsem pa se je na koncertu zbrala izredno pozorna in hvaležna publika.

Poslušalce je prevzel skrbno izbran program, ki je prikazal razvoj klavirske igre od 17. stoletja do danes.

V prvi točki sporeda je Blaženka Arnič zaigrala šesto sonato Sergeja Prokofjeva. To obširno in zahtevno delo je danes zelo priljubljeno predvsem v SSSR, kjer je dobila sonata podnaslov Vojna sonata. Prokofjev je to delo ustvaril leta 1941. Po modernem izrazu, po obsegu, predvsem pa po vsebini je to delo prva simfonija za klavir.

Iz dobe rokokoja je pianistka predstavlila šest sonat Domenica Scarlattija. Izvajalka je pokazala izreden posluš za zvijetje v ta stil, vsekakor šestna sonata – fuga.

Dunajsko klasiko je zastopal Franz Jozef Haydn s sonato v e molu. Ponovno smo bili priče izvrstnemu podajanju tega stila.

Recital je izvajalka zaključila s skladbo svojega očeta Blaža Arniča Vragova podoknica. Vsebinsko in izvajalsko je bilo to delo verjetno višek čudovitega večera.

Blaženka Arnič ima zavidljivo virtuozno tehniko, njena največja odlika pa je pristno in globoko doživljanje in popolno zvijetje v čustva, misli in ideje predvajanih skladateljev.

Jeseničani, ki so ta večer zamudili, lahko to le iskreno obžalujejo!

J. P.

SREČANJE MLADIH PEVCEV NA JESENICAH – MLADINA POJE 78

V organizaciji Zveze kulturnih organizacij Jesenice in pod pokroviteljstvom trgovskega podjetja Universal Jesenice je bilo v petek, 7. aprila, v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice srečanje mladih pevcev občine Jesenice, pod nazivom MLADINA POJE.

Na koncertu so sodelovali: zbor cicibanov glasbene šole Jesenice, zborovodja Ivanka Trnka, 24 članov; mlajši pionirski zbor osnovne šole Zirovnica, zborovodja Amaliha Stern, 48 članov; pionirski zbor osnovne šole Prežihov Voranc, zborovodja Roman Ravnič, 45 članov; starejši pionirski zbor osnovne šole Zirovnica, zborovodja Amaliha Stern, 35 članov; pionirski zbor osnovne šole Koroška Bela, zborovodja Davorin Rostohar, 75 članov; dvoglasni zbor osnovne šole Tone Čufar Jesenice, zborovodja Mira Mesarič, 56 članov; mladinski zbor osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice, zborovodja Roman Ravnič, 60 članov; mladinski zbor osnovne šole Zirovnica, zborovodja Slavko Mežek, 70 članov; mladinski zbor Blaž Arnič – gimnazija Jesenice, a) deklški zbor, zborovodja Janko Pribošič, 30 članov, b) mešani zbor, zborovodja Janko Pribošič, 50 članov. Prepevali so skladbe domačih in tujih skladateljev: E. Adamiča, J. Ježa, B. Lesjaka, J. Bitenca, R. Simonitija, P. Mihečiča, M. Kozina, J. Kuharja, M. Apiha, M. Kokola, P. Liparja, P. Šivica, B. Popovića, D. Fioa, R. Gobca, C. Preglja, partizanske, A. Beckeratha in L. Mrenzija.

Srečanje mladinskih zborov je dokazalo veliko prizadevanje glasbene šole, osnovnih šol in gimnazije, da ohranijo in dvigajo našo ljudsko, umetno in borbeno pesem. Udeležbo v pevskem zboru, tej čisti ljubiteljski zvrsti pri mladih (in starejših) vzbuja moralopolitične, patriotične, etične, humanistične, strokovne in druge odlike. Vse napredne družbe na svetu zborovsko petje uvrščajo med pomembnejša vzgojna področja. Zato je prav, da jeseniške šole svoje učence in dijake vzgajajo v osebnosti, ki naj bi po naših pogledih in merilih razvijale vpliv na kulturno vzgojo, oziroma enega izmed njenih odtenkov, to je, glasbo, ali še bolj konkretno, zborovsko petje.

Značilnost srečanja naj bi bila tudi v tem, da na srečanju nastopajo otroški in mladinski zbori vseh šol občine Jesenice. Tokrat se srečanja niso udeležile vse šole, kar pomeni, da niso imele pripravljenih zborov za tako vrsto glasbene manifestacije. To je verjetno povezano s kadrovskim problemom – pomanjkanjem učiteljev glasbe. Čeprav srečanje ni imelo tekmovalnega značaja,

je vredno poudariti zagnanost in veselje najmlajših in resnost ter prizadevnost starejših učencev in dijakov ter njihovih zborovodij. Vsi so želeli prikazati čim več doseženega v svojem prizadevanju delu. Srečanje je pokazalo in še enkrat potrdilo, da mladi ljubijo ljudsko, umetno in borbeno pesem, da je med njimi dosti talentiranih glasov in da bi jih bilo treba postopoma z vztrajnim in strokovnim delom pripravljati za prestop k starejšim pevskim zborom. To posebno velja za deklški in mešani zbor Blaž Arnič, gimnazije Jesenice, katerega že dolgo uspešno vodi starosta šolskih zborovodij izkušeni Janko Pribošič.

Kvaliteta petja ni bila briljantna, kar verjetno tudi niče ni pričakoval, toda ni bila slaba (kar je bilo slišati na RTV Ljubljana). Vsak površno seznanjen poznavalec otroškega in mladinskega zborovskega petja bi moral vedeti, kakšnim in kako hitrim spremembam so podvrženi otroški in mladinski glasovi. Zato ni nič čudnega, če je pri petju prihajalo do nihanja glasov in disonantnih akordov. Zavedati se moramo, da je to še vedno petje v okvirih »obveznih šolskih ur«, da mladi danes imajo še vrsto drugih šolskih, družbenih in drugih obveznosti, zato je velik in kvaliteten uspeh že to, da

se srečanja udeleži okrog 500 mladih pevcev.

Če bi ocenjevali učinek posamičnih zborov, bi bilo tudi dobrih ocen, saj je bilo nekaj skladb izvedenih presenetljivo skladno, s pravilnimi gradacijami in zvočno čistoto. Nekatere skladbe so bile preveč zahtevne za neizkušene pevce. Nekaj pesmi je bilo s predolgimi besedili, ki so obremenjevala še vedno nežne glasove in ritmične in tehnične zmogljivosti pevcev. To že spada v domeno zborovodij, ki bi programe za svoje zborove morali prilagajati sposobnostim in mogoče celo željam mladih pevcev.

Na »delu« smo videli sedem zborovodij, za katere je že rečeno, da zaslužio priznanje za izvedeno srečanje. Prikazali so nam različne načine diriganja s polno ambicioznostjo, katera pa pri nekaterih še nima dovolj strokovne podlage in upravičenosti. Za konec srečanja so združeni zbori, brez mladinskega zbora Blaž Arnič, ker ni bilo dovolj prostora na odru (škoda), zapeli pesem Titu za rojstni dan R. Simonitija, pod vodstvom Romana Ravniča in skladbo R. Gobca Jugoslavija, pod vodstvom Mire Mesaričeve.

Vse izvedene točke je prisrčno pozdravljala polna dvorana poslušalcev. Čeprav je organizator srečanja poskrbel za tiskani spored, sta program povezovala Magda Flander in Igor Skrlj.

Franjo Ropret

ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ JESENICE PODAJA OBRAČUN SVOJEGA DELA

V ponedeljek, 17. aprila bo redna seja konference Zveze kulturnih organizacij Jesenice, na kateri bodo pregledali delo zveze, oziroma kulturnih društev in organizacij, ki jih združuje zveza, v obdobju 1976 – 1977 in izvolili nove organe zveze.

Zveza kulturnih organizacij Jesenice ta čas združuje sedemnajst kulturnih društev in organizacij, ki so v lanskem letu za izvršenih 442 prireditve prejela 588.498 dinarjev, sama zveza pa je za svojo funkcionalno in prireditveno dejavnost prejela 149.700,90 din, kar je znatno več kakor v letu 1976, ko so vsi skupaj prejeli od kulturne skupnosti 650.924,50 din.

Iz obsežnega poročila, ki so ga z vabilom prejeli vsi delegati konference je razvidno, da je zveza sama v letu 1976 organizirala 11 koncertov oziroma glasbenih prireditev s poprečno udeležbo 180 poslušalcev in prav toliko v letu 1977, vendar pa se je poprečen obisk povečal na 220 obiskovalcev. Kulturna društva in organizacije pa so imela v letu 1976 482 prireditve, v lanskem letu pa 442.

Pregled prireditev kaže, da so na prvem mestu koncertne prireditve, sledijo pa klubske prireditve in krožki, nadalje proslave, akademije in komemoracije, sodelovanje v kulturnim programom na prireditvah, ki so jih organizirali drugi, dramske prireditve, likovne razstave, različne – kombinirane celovečerne prireditve, organizacija tujih gostovanj itd.

Poročilo zveze vsebuje tudi oceno dela in prireditev, pri čemer se posebno izstopa vprašanje pomanjkanja strokovnih kadrov, to je režiserjev, zborovodij, koreografov, kulturnih animatorjev in podobno. Skoraj

z enako težo pa iz poročila izbija tudi vprašanje ustreznih prostorov, predvsem na področju mesta Jesenice, pri čemer je še posebno poudarjeno vprašanje ustreznih prostorov za klubske in družabno-zabavno dejavnost mlajših občanov.

Čeprav ocena dela obravnava izvršene prireditve iz različnih zornih kotov, pa vendarle premalo prodorno posega po globljih vsebinskih ocenah, kajti še vedno je nekaj prireditve, ki so, kakor pravimo, sami sebi namen, zaradi količinskega opravičevanja programa in pridobivanja sredstev, ne pa zaradi samih nalog, ki jih ima kultura v samoupravi socialistični družbi. O tem bo nedvomno potrebno dovolj kritično spregovoriti na seji konference. Enaka pozornost v razpravi pa bo morala veljati tudi sami organiziranosti zveze, njeni kadrovski zasedbi in sploh njeni učinkovitosti pri delu z amaterskimi društvi in organizacijami. Vse preveč je bilo namreč v zadnjem času občutiti improvizacij in nedoslednosti, kar si v sedanjem času ne bi smeli dovoliti.

Prepričani smo, da bodo o vseh teh vprašanjih delegati kritično spregovorili na seji konference, kakor tudi o uspehih, ki so jih dosegla kulturna društva in organizacije v občini v preteklih dveh letih.

KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA ZA UPOKOJENCE ŽELEZARNE

V torek, 18. aprila, bo v delavskem domu na Javorniku koncert pihalnega orkestra Jeseniških železarjev za upokojujence Železarne. To je prijetna vsakoletna kulturna prireditev, ki vedno pritegne in navduši upokojujence. Koncert pihalnega orkestra se bo začel ob 18.30, vstop pa je prost.

Poskrbljeno bo tudi za avtobusni prevoz, in sicer bodo avtobusi imeli odhod: iz Smokuča ob 18. uri, iz pred zadružnega doma v Gorjahi ob 17.30, iz Mojstrane ob 18. uri, iz Rateč ob 17.30 in iz Kranjske gore ob 17.45.

Vsi upokojujenci Železarne vabljeni!

Izvršni odbor
konference OO sindikata
Železarne

Dopisujte v Železarja

RAZSTAVA FOTOAMATERJEV Z JESENIC IN BELJAKA

V petek, 7. aprila, so v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli medklubsko razstavo fotografij fotoamaterjev z Jesenic in Beljaka pod naslovom INTER FOTO 1978, ki so jo pripravili člani foto kluba Andrej Prešeren Jesenice. Na njej sodeluje 16 fotoamaterjev iz obeh klubov z 88 fotografijami najrazličnejše tematike. Predvsem velja poudariti, da je jeseniški foto klub navezal zelo uspešne stike s člani sekcije za foto – Naturfreunde iz Beljaka. Lani so jeseniški fotoamaterji že razstavljali v Beljaku skupaj s člani tamkajšnje sekcije za foto, sedaj pa je ta razstava prenesena na Jesenice. Pobudo za sodelovanje je dal bivši deželni referent za fotografijo Koroške Hans Kogelnig.

Na petkovi otvoritvi razstave je najprej spregovoril predsednik foto kluba Andrej Prešeren Janez Žnidar, ki je poudaril pomembnost takšnega povezovanja fotoamaterjev z Jesenic in sosednje Avstrije na področju umetniške fotografije. Za njim je spregovorila še sekretarka foto-kinu zveze Slovenije Štefka Močnik, zatem pa še gostje iz Beljaka.

Ob koncu so osmim fotoamaterjem z Jesenic in Beljaka podelili enakovredne nagrade za kolekcije fotografij na razstavi. Od članov foto kluba Andrej Prešeren z Jesenic so nagrade prejeli Jaka Čop, Franc Črv, Franc Kolman in Franc Sluga.

JR

Združeni mladinski zbori so zaključili srečanja »mladina poje 78« (Foto J. Rabič)

SREČANJE ODRASLIH PEVSKIH ZBOROV OBČINE JESENICE

V ponedeljek, 24. aprila, ob 19. uri organizira ZKO Jesenice v dvorani gledališča na Jesenicah srečanje odraslih pevskih zborov. Na srečanju nastopajo:

Moški zbor DU Javornik (10 pevcev) – zborovodja: Janko Veber:

1. D. Bučar: M'je pa krajčič posvava
2. I. Rijavec: Ob Kolpi
3. D. Bučar: Tam kjer pisana so polja

Moški zbor DU Jesenice (20 pevcev) – zborovodja: Janez Ponikvar:

1. A. Srebotnjak: Nagelj
2. P. Ulaga: Fantovska
3. A. Foerster: Gorenjci

Moški zbor Vintgar (34 pevcev) – zborovodja: Alojz Vengar:

1. A. Foerster: Večerni ave
2. R. Gobec: Bohor je vstal
3. L. Kramolc: Tam kjer teče bistra Žila

Oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica – Breznica:

1. E. Adamič: Vasovalec
2. R. Simoniti: Podgorski mornarji
3. Z. Prelovec: Sedem si rož

DPD Svoboda Slavko Černe Kranjska gora (19 pevcev) – zborovodja: prof. Dane Škerl:

1. M. Kozina: Hej tovariši
2. Ljudska: Podkoren se že svita, bo den
3. D. Bučar: Tam kjer pisana so polja

Pevsko društvo Jesenice – ženski zbor (30 pevki) – zborovodja: prof. Milko Škoberne:

1. J. Jež: Moj očka ima
2. M. Pirnik: Smrt v Brdih
3. M. Tomc: Pegam in Lambergar

Harmonikarski orkester glasbene šole Jesenice – dirigent: Rado Kleč:

Curt Mahr: Italijanski koncert – solo Mojca Legat

TELOVADKE NA ODPRTEM PRVENSTVU LJUBLJANE

Že osmič zapored so prizadevni ljubljanski organizatorji uspešno opravili veliko delo za propagando sodobne športne gimnastike za ženske. Mednarodno prvenstvo Ljubljane preteklo soboto in nedeljo, 8. in 9. aprila, je bilo doslej eno najkvalitetnejših in tudi z največjim številom sodelujočih. Sodelovalo je enajst mestnih reprezentanc iz sedmih držav s po tremi tekmovalkami. Jugoslovanskih je bilo pet.

Že po prijavah je bilo na dani, da je najmočnejše zastopstvo poslalo glavno mesto Romunije Bukarešta, v katerem sta bili dve članici slavne olimpijske reprezentance iz Montreaia, Alina Goreac in Anca Grigoras. Sovjetsko zvezo so zastopale tekmovalke iz gruzijskega mesta Tbilisi, s katerim je Ljubljana pobratena. Ostale države so zastopala mesta Ostrava, Barcelona, Geneva in Leverkusen – tudi pobrateno mesto z Ljubljano. Domače ekipe pa so bile iz Ljubljane dve, Novega mesta, Zagreba in Novega Sada.

Prikazana gimnastika je bila na zavidljivi mednarodni ravni. Razveseljivo pa je bilo, da so se tudi Jugoslovanke izredno izkazale. V mnogobojju je bila Ljubljanka Alenka Zupančič četrta, Novomeščanka Jasna Dokl sedma in Irena Bezjak enajsta. Najbolj razveseljivo pa je, da so bila jugoslovanska dekleta v finalnem tekmovalstvu na vseh štirih orodjih in pri tem osvojila celo dve srebrni kolajni, Doklova v parterju in Zupančičeva na gredi.

Omeniti velja tudi Španke, ki so opozorile z lepo temperamentno telovadbo in bodo Jugoslovankam zelo resne tekme na mediteranskih igrah prihodnje leto v Splitu.

Pred sobotnim mednarodnim tekmovalstvom so dopoldan tekmoval v mnogobojju tudi mlajše mladinke. Nastopile je samo šest vrst s po petimi tekmovalkami in tri posameznice. Sodelovale so tudi Jesenice in se uvrstile na peto mesto pred Novim mestom. Vse bolj jasno je, da se kvaliteta ženske gimnastike v Ljubljani in Zagrebu hitro premika v mednarodno kvaliteto in da smo ostali, ki se vedno vadimo na amaterskih principih, že vnaprej zapisani začetju v tem športu. Široko množičnost z usmeritvijo v vrhunsko kvaliteto je možno voditi samo s poklicnimi trenerji kot delajo to v Ljubljani in Zagrebu.

Kljub temu pa se je na ljubljanskem tekmovalstvu ponovno odlično uvrstila Jesenica Lea Mesarič. Šesto mesto potrjuje njeno kvaliteto v konkurenci, ki je bila še močnejša kot teden pred tem na turnirju prijateljstva v Novi Gorici. Realno pa bi morala biti v Ljubljani na četrtem mestu, če bi sodnice na bradli imele bolj objektivne kriterije. Vajo je izvedla brez spodrsilja s polno težino (3 B + 1 C), vendar je prejela samo oceno 8,55, nekatere ljubljanske telovadke pa so kljub padcem z orodja in grobim prekinitvam vaje prejele višje ocene. Zapravila pa si je boljše uvrstitve tudi sama zaradi nekaj manjših spodrsiljev v parterni vaji, ki so jo veljali vsaj dve do tri desetinke točke. Prejela je oceno 9,10 točke, višjo 9,15 točke, pa samo zmagovalka Rogljeva.

Ostale Jesenice niso proslavile. Izredno slabo je tekmovala Kuretičeva, ki se nikakor ne more otrestiti treme in si zato zapravila možnosti dobre uvrstitve. Poganičnikova se je odlikovala na gredi z oceno 8,70, Despotovičeva je poprečna na vseh orodjih, dobro pa je prestala svoj krst med mladinkami desetletna Metka Močnik.

UMETNOSNO DRSANJE NA JESENICAH

Drsalno sezono za leto 1977/78 smo zaključili. Ob koncu radi ugotovljamo rezultate dela. Poglejmo nekaj vidnih ugotovitev in spoznanj:

O umetnostnem drsanju na Jesenicah ne govorimo veliko. Nenehno me preganja misel, da je ta športna panoga kot pastorka na svetlečih se ledenih ploskvah. Drsalcu ure in ure tiho in neutrudno vozi loke, zanke, vadijo skoke. En sam nastop, dolg dve ali tri minute, zahteva od drsalca in trenerja nekaj mesecev vztrajnega dela ne le na ledu, ampak tudi v telovadnici.

Pa smo tam! Telovadnica je za športa željno jeseniško mladino prav gotovo premalo, saj enostavno vseh potreb ne moremo kriti z obstoječimi objekti. Tudi drsalcu si mora pomagati le z ledeno ploskvijo. Trdo delajo, dosegajo vidne rezultate, pa vendar! Ali jeseniška javnost sploh pozna delo in življenje tega kluba?

V letu 1977/78 je bilo v drsalnem klubu Jesenice 17 članov, razdeljenih v naslednje starostne skupine:

juniorke	4
pionirke skupine A	2
pionirke skupine B	2
pionirji skupine B	1
pionirke skupine C	1
cicibanke	8

Tedensko trenirajo največ osem ur, kar je za tako zahtevno športno panogo odločno premalo.

Vodstvo kluba ima težave tudi s treningi in trenerji. Člani kluba imajo pretežno dvoizmenični pouk, zato se zlasti popolnejši treningov ne morejo redno udeleževati, v dopoldanskem času pa nimajo na voljo trenerjev. Zelo veliko ljubezni in poslušnosti za to dejavnost je izkazal Robert Gorše, pionir jeseniškega drsanja, ki je vadi mlade drsalcce z nenehnim optimizmom, dobro voljo in spodbudno besedo. Hrabril jih je ter jih psihično usposabljal za nastope, ki jih je prav v tem športu premalo. Lepo sta se v trenersko delo vživel mladi vadiitelj, nekdanji tekmovalki in dolgoletni članici kluba, Nuši Rižmarič in Mateja Petač. Za oblikovanje zahtevnih drsalnih programov pa bi klub prav gotovo moral pridobiti še enega zrelega trenerja, saj tovrstno klub pomoči obeh vadiiteljev vsega dela ne more opraviti.

Imamo pač navado, da šport primerjamo s športom, zlasti če pride do primerjave med zimskimi športi. Smučarji imajo razna tekmovalna vso sezono, skoraj vsako soboto in nedeljo, včasih tudi med tednom. Drsalcu imajo le tri možnosti v sezoni, da pomejijo svoje znanje. Vprašujem se: so drsalcu lahko psihično toliko utrujeni, da bi na teh edinih možnostih pokazali vse, kar znajo in zmorejo. Osebnost ne verjamem. Večkrat sem prisluhnila mladim tekmovalcem. Radi bi nastopali, tekmovali! Ne trikrat, večkrat! Garali so, pa se zgodi, da so se ob teh redkih nastopih na drsalšču le trenerji, sodniki in nekateri starši. Komu naj pokažejo, kaj so se naučili? Res samo sodniku?

Letosnje klubsko prvenstvo je zabeležilo nekaj vidnih rezultatov. Žal se je klubskega prvenstva udeležila le dobra polovica članov, ostali se zaradi boleznih tekmovalja niso mogli udeležiti. Sledilo je tekmovaljevanje na tradicionalnem medklubskem srečanju v Celju, kjer so pomerili sile mladi Celjani in Jesenice. Zanimivo je, da se medklubskega srečanja ne udeležujejo drsalcji ljubljanske Olimpije, Jeseniški drsalcji so se dobro odrezali, saj so posegli tudi po boljših mestih. Zlasti smo postali pozorni na desetletnega Sandija Avenika, ki je bil ocenjen zelo visoko. Zelo uspešno so nastopile tudi pionirke, zlasti v skupini B.

REZULTATI – mlajše mladinke (32):

Ekipe: 1. Ljubljana I – 142,60, 2. Zagreb – 138,50, 3. Ljubljana II 137,30, 4. Ljubljana III – 136,15, 5. Jesenice – 131,30, 6. Novo mesto – 129,70 točke.

Posameznice: 1. Nati Rogelj (Lj. I) – 36,05, 2. Sonja Đurovič (Zg) – 35,90, 3. Zlata Čirič (Lj. II) – 35,80, 4. – 5. Mateja Prudič (Lj. I) – 35,40, Monika Valetič (Lj. I) – 35,40, 6. Lea Mesarič – 35,30, 26. Željka Kuretič – 32,45, 27. Stanka Pogačnik – 31,90, 28. Jovanka Despotović – 31,60, 31. Metka Močnik – 29,95 vse Jesenice.

MEDNARODNO PRVENSTVO – ZVEZNI RAZRED:

Ekipe: 1. Bukarešta (Rom.) 75,20, 2. Tbilisi (SZ) 73,75, 3. Ljubljana I – 72,55, 4. Ostrava (ČSSR) – 72,50, 5. Barcelona (Sp) – 70,95, 6. Novo mesto – 70,55.

Posameznice (33): 1. Alina Goreac (Buk) 37,85, 2. Alena Golovatenko (Tbil) – 37,50, 3. Anica Grigoras (Buk) – 37,35, 4. Alenka Zupančič (Lj. I) – 36,80, 7. Jasna Dokl (NM) – 36,20, 11. – 12. Irena Bezjak (Lj. I) – 35,55.

Finale – preskok: 1. Golovatenko (SZ) 18,75, 4. – 5. Dokl in Record (Sp) – 17,90, 6. Bezjak – 17,65; bradlja: 1. Grigoras (Buk) 19,20, 4. – 5. Zupančič in Golovatenko 18,30; gred: 1. Golovatenko 19,00, 2. Zupančič 18,75, 6. Džurovič (Zg) – 17,50; parter: 1. Goreac (Buk) 19,50, 2. – 3. Dokl in Saban (Buk) 19,15, 6. Zupančič 18,50.

JM

šah

Pred nedavnim je glasbena šola Jesenice priredila koncert, na katerem sta v osrednjih točkah nastopili mladi glasbeni umetnici z Jesenice Ksenija Pejič in Nada Šavor. Izvedli sta koncertni program, s katerim sta uspešno nastopili na sedmem tekmovalstvu učencev glasbenih šol Slovenije. Obe sta nastopili v prvi kategoriji do starosti dvanajst let. Prva nagrada ni bila podeljena, drugo je prejela Ksenija Pejič, le devet točk manj pa je dobila Nada Šavor. Na sliki: Mladi pianistki po končanem koncertu na Jesenicah (Tekst in foto J. Rabič)

OBČNI ZBOR ŠAHISTOV

ce-železarje, ki so poleg tovarniške vsakdanosti našli smisel tudi za šahovnico. To dokazujejo množična tekmovalna v občinskem merilu (sindikalna prvenstva, prvenstva za pokal maršala Tita itd.), na katerih je sodelovalo največ igralcev. Manj spodbudno je izzvenlo poročilo o finančni situaciji društva, saj društvo že več let dobi minimalno dotacijo od TTKS, ki pa je daleč več ne zadošča. Kljub programom in poročilom, ki jih je TTKS dobila, pa je situacija v društvu postala nevarna. Šahisti so edini športniki v občini, ki so se prav zato prostovoljno odrekli celo dnevnici. Z veliko truda je društvo uspelo omogočiti svojim najboljšim članom, da so se udeleževali gorenjskih, republiških in celo zveznih tekmovalj, kljub temu, da zato društvo ni dobilo nobenih dodatnih sredstev.

Iz poročila tehničnega vodja Janka Majtana pa je bilo videti, da je društvo kljub težavam tudi na tekmovalnem področju doseglo lepe uspehe. Razen kategorizacijskih turnirjev, na katerih je več igralcev izločilo svoje kategorije (od četrte do prve), so se člani udeležili vseh najpomembnejših tekmovalj v gorenjskem in republiškem merilu, najboljša članica pa se je celo uvrstila na državno prvenstvo. Najboljša ekipa je nekaj let potrjuje ligski status v prvi republiški ligi, čeprav je prav zadnja leta prišlo do večjih sprememb v ekipi. Močnejša je mladinska vrsta, kjer se že kaže organizirano delo v šahovski šoli, katero že več let vodi Branko Zorko in Alojz Zeleznik. Letos pa so se najboljši udeležili tudi šahovske šole velemojstra Albina Planinca v Kranju. Že nekaj let vodi društvo v okviru šahovskih športnih društev šahovske krožke na osnovnih šolah, v katere je letos vključenih več kot sto mladih šahistov.

V razpravi so šahisti izrazili upanje, da bi bili lahko uspehi še veliko večji, če bi društvo uspelo zagotoviti večja finančna sredstva, predvsem pa da bi se zagotovila sredstva za temeljito rekonstrukcijo šahovskega doma, ki je zadnja leta močno razpokal. Potrebna bi bila predvsem nekatera gradbena dela, s katerimi bi se rešila stavba kot celota (popravlilo strehe in stropov, nova betonska plošča, saj je parket na zemlji, notranja oprema je povsem zastarela in dotrajana, zamenjava starih cevi za centralno ogrevanje z radiatorji, zamenjava parketa, ki je že povsem dotrajan). Šahisti so si bili enotnega mnenja, da bi s skupno akcijo vseh družbenopolitičnih organizacij in temeljnih organizacij združenega dela lahko ohranili šahovski hram pred propadom.

V drugem delu občnega zbora so bili izvoljeni novi člani upravnega in nadzornega odbora: Vojko Koblar (predsednik), Janez Zurec (podpredsednik), Kresimir Smerke (tajnik), Janko Majtan (tehnični vodja), Sonja Vrhovnik (blagajničarka), Franc Hudolin (gospodar), Alojz Zeleznik (mladinski šah), Karel Siffter (pionirski šah), Rudi Makra, Bojan Svetlin, Tone Konobelj in Marjan Lužnik (člani). Nadzorni odbor: Anton Krničar (predsednik), Janko Korosec in Ivan Zen (člani).

Ob sklepu je predsednik koordinacijskega odbora ZSMS železarne Jesenice predal priznanja najboljšim na zadnjem občinskem prvenstvu, vsi najzaslužnejši in najdelavnejši člani društva pa so dobili darila. Prijeto srečanje po zboru se je zaključilo s priložitnostnim turnirjem.

Mili Ilenič

Sandi Avenik – pionirski državni prvak v umetnostnem drsanju v sezoni 1977/78

AKTIV ZK PRI PD DOVJE – MOJSTRANA

Pri planinskem društvu Dovje – Mojstrana se po pred nedavnim ustanovitvi aktiv zveze Komunistov. Na prvem sestanku so bili navzoči člani ZK, ki delujejo v društvu in predstavniki družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti Dovje – Mojstrana. Navzoči so podprli predlog za ustanovitev aktivna ZK, ob tem pa so poudarili, da se aktiv ne formira z namenom, da bi usmerjal politiko društva oziroma, da bi s aktivom prihajalo do prevlade interesov.

Aktiv ZK pri PD Dovje – Mojstrana se bo po svojih močeh vključeval v akcije društva, zavzemal se bo za pravo politiko v skladu z razvojem samoupravnih socialističnih odnosov, nudil pa bo tudi vso pomoč pri reševanju nastalih problemov v društvu. Navzoči člani ZK so pozitivno ocenili prizadevanja sedanjih članov upravnega odbora, soočili pa so se tudi z nekaterimi negativnimi pojavi. Ob koncu so se zavzeli, da se do roka končajo dela pri popravilu in adaptaciji Aljaževga doma v Vratih.

JR

AKCIJA »VARNOSTNI PAS«

Ena izmed značilnosti, ki jih lahko opazimo pri prometnih nesrečah, je, da se v hipu, ko se pripeti nesreča ter neposredno pred njo in po njej, bistveno in naglo spremeni smer vožnje in hitrost avtomobila. Človek v avtomobilu pa zaradi vpliva vztrajnostne sile ne sledi tem naglim spremembam. Posledica so strahotni udarci v volan, armaturo, vetrobransko steklo in še druge izpostavljene dele v avtomobilu. Vztrajnostna sila je izredno velika, tako je, na primer, hitrost 60 km na uro enaka kot pri padcu iz šestega nadstropja. Varnostni pas pa ima to izredno lastnost, da prepreči, da bi vztrajnostna sila iztrgala s sedežev voznika in sopotnika. Sile, s katerimi varnostni pas deluje na telo, so približno desetkrat šibkejšje kot pri udarcu ob vozilo. Izsledki znanstvenikov in praksa s ceste dokazujejo, da je trčenje avtomobila s hitrostjo 60 km na uro v trdo oviro usodno za voznika in sopotnika na prvem sedežu, če nista privezana z varnostnim pasom. Seveda tudi varnostni pas ni absolutni varovalni pripomoček. Njegova učinkovitost pada z naraščanjem hitrosti, zato je mnenje, da je pas namenjen samo hitrim voznikom, zgrešeno.

Varnostni pas mora biti enakomerno napet in primerno ohlapen, da omogoča normalno delovanje organizma in normalno vožnjo, ker samo tako opravlja svoje poslanstvo uspešno. Preden začnete vožnjo, opozorite še sopotnika, naj se priveže, saj boste tako lahko svojo pazljivost osredotočili na cesto in razmere ob njej.

V prizadevanju za doseg izvedbe vseh ukrepov za varno vožnjo republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu SRS po statističnih kazalcih o prometnih nesrečah za leto 1977 in za prve mesece 1978 sklepa, da odziv voznikov na uporabo varnostnih pasov še ni dosegel zaželenega obsega, zato se še vedno z različnimi preventivnimi akcijami vključuje v širjenje

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA ŠOLSKO LETO 1978 — 1979

SŽ — ŽELEZARNA JESENICE z o. sol. o.,
Cesta železarjev 8 — 64270 JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1978/79 naslednje št ip e n d i j e:

1. Visoke šole (visokošolski študij)	
FNT metalurgija	8
Fakulteta za strojništvo	5
Fakulteta za elektro tehniko	3
Ekonomška fakulteta	3
Fakulteta za gradbeništvo	2
2. Višje šole (višješolski študij)	
Fakulteta za gradbeništvo (I. st.)	1
Višja tehniška varnostna šola	1
3. Srednje šole	
TSS — metalurški oddelek	25
Upravno administrativna šola	2
4. Poklicna kovinarska, metalurška in elektro šola	
strojni mehaniki	35
ključavničar — varilec	10
ključavničar — orodni	5
vodovodni instalater	5
strugarji	20
elektrikarji	20
5. Šola za metalurške delavce	
žičarji	15
valjavci	15
talilci	15
hladno valjavci	20
livarji	15

Kandidati morajo priložiti za št ip e n d i j o priložiti:
— natančno izpolnjen obrazec 1.65, ki ga je izdala DZS (prijava za št ip e n d i r a n j e), pri podatkih o dohodkih pa je treba upoštevati osebne dohodke za leto 1977;
— prepis zadnjega šolskega spričevala in diplome ali potrdilo o številu opravljenih izpitov.

Prošnje je treba poslati najkasneje do 30. junija 1978 na naslov: SŽ — ŽELEZARNA JESENICE, kadroviski sektor, 64270 Jesenice.

RAZPIS ŠTUDIJSKIH UGODNOSTI ZA IZOBRAŽEVANJE OB DELU ZA ŠOLSKO LETO 1978 — 1979

II. STOPNJA	
metalurška smer	5
strojna smer	5
elektro smer	2
ekonomska smer	2
VŠOD	2

I. STOPNJA	
strojna smer	3
elektro smer	2
gradbena smer	1

SREDNJE ŠOLE	
TSS metalurški oddelek	20
TSS strojni oddelek	3
TSS elektro oddelek	3
ŠMD	30

Prošnja, ki ji mora biti priloženo priporočilo vodstva in družbenopolitičnih organizacij, mora poleg imena in priimka vsebovati:

- rojstne podatke
- TOZD
- delovne naloge in opravila, ki jih delavec opravlja in
- delovno dobo v železarni.

Prošnje z ustreznimi prilogami je treba poslati do 30. junija 1978 na kadroviski sektor.

AKADEMIJA OB DNEVU INVALIDOV

Vsako prvo pomladansko nedeljo invalidi praznujejo svoj praznik, mednarodni dan invalidov (FIMITIC). Letošnje geslo je: »INVALID — DELAVEC — SAMOUPRAVLJAVEC!«.

Društvo invalidov Jesenice bo organiziralo akademijo s kulturnim programom v soboto, 22. aprila, ob 16. uri v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku pod pokroviteljstvom Železarne. Kulturni program bodo izvajali: pevski zbor Vintgar, pevski zbor osnovne šole Koroška Bela, folklorna skupina KUD Jaka Rabič Mojstrana, recitatorji OŠ L. Benedičiča, recitatorski krožek Javornik in solist glasbene šole Jesenice.

V dopoldanskem času bodo ekipna tekmovanja invalidov, ki jih skupaj organizirata društvo invalidov in komisija za šport in rekreacijo pri sindikatu Železarne.

Društvo invalidov Jesenice vabi vse člane — invalide — občane, da se akademije udeležijo.

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER — JESENICE

RAZPISUJE

zaradi ureditve strokovne knjižnice
prosto delo, oziroma naloge

KNJIŽNIČARJA

za določen čas — pogodbeno delo
(dokončna ureditev knjižnice).

Kandidat mora biti usposobljen za knjižničarsko delo. Plačilo po dogovoru. Kandidat je lahko upokojenec. Prijave sprejemamo do 19. aprila. Kandidati naj se osebno zgledajo, oziroma pošljejo prijavo na naslov: Železarski izobraževalni center Jesenice, Ulica bratov Rutarjev 2.

PORAVNAJTE NAJEMNINO VRTOV

Vse najemnike vrtov na območju krajevnih skupnosti Javornik — Koroška Bela obveščamo, da lahko poravnajo najemnino za vrtnice za leto 1978 in sicer vsak ponedeljek, torek in četrtek med uradnimi urami v pisarni krajevnih skupnosti (I. nadstropje delavskega doma Julke in Albina Pibernik). Prosimo vas, da najemnino poravnate do 30. 4. 1978.

Svet KS Javornik — Koroška Bela

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 15. aprila, bo na
Jesenicah od 15. do 19. ure
odprta ŠPECERIJA BLED
— SUPERMARKET UNI-
ON, Titova 22.

ZAHVALA

Ob težki izgubi dragega brata in strica

FRANCETA SIRCA

se iskreno zahvaljujemo njegovim dolgoletnim prijateljem, ki so ga med boleznijo obiskovali na domu. Zahvaljujemo se sovaščanom in sosedom za vso pomoč v dneh težke izgube in še posebej zdravnikom dr. Novaku in dr. Pogačniku ter osebju internega oddelka jeseniške bolnice za trud, da bi ga ohranili pri življenju.

Iskreno se zahvaljujemo pevcem DU Javornik — Koroška Bela za žalostinke, darovalcem vencev in cvetja, KO ZB NOV Javornik — Koroška Bela ter govornikom Jaku Svetinu in Francu Trevnu za podeljene besede. Iskrena hvala vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje ter ga spremili na njegovi zadnji poti.

ZALUJOČI: sestre Marija in Ana s sinom Pavlom, brat Janez z družino, nečakinja Ivanka z možem Ivanom in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame — stare mame

MARIJE KAPLAN

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ji pomagali v času njene bolezni in ji lajšali njene težke trenutke ter ji nudili pomoč, posebno osebju internega oddelka bolnice Jesenice.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, ki ste nam izrekli sožalje, sočustvovali z nami ter jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo izrekamo pevcem in voznikom osebnih vozil.

Zalujoči: hčerke in sinovi z družinami

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta, brata in strica

FRANCA ŠIVICA

upokojenca železarne Jesenice

se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem, prijateljem in sosedom, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo zdravnikom in bolniškemu osebju psihiatrične bolnice v Begunjah za zdravljenje v času njegove bolezni. Zahvaljujemo se tudi godbi na pihalu Jeseniških železarjev in pevcem za žalostinke.

Sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega moža, očeta, starega očeta

STANKA DEMŠARJA

se zahvaljujemo ZB NOV Plavž, bivšim svobodašem in nekdanjim sodelavcem za poslovnice govore ter pevcem za žalostinke.

Hvala vsem, ki so darovali cvetje, izrekli sožalje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

ZALUJOČI: žena Pavla, sinova Slavko in Janez z družino, ter hčerka Tatjana z družino

OBVESTILO

Društvo za vzrejo športnih in službenih psov Bled, prireja ocenjevanje rodovniških psov vseh pasem v nedeljo 16. aprila v Lescah, pred restavracijo družbenega centra (nad nogometnim igriščem) s pričetkom ob 8. uri. Predvidevamo, da se bo ocenjevanja udeležilo nad 50 psov različnih pasem.

Ogled te prireditve bo vsekakor prijetno doživetje za vse obiskovalce. Ob tej priliki bo dana možnost, da se včlanite v naše društvo in nabavite najnovejšo izdajo knjige O PSIH Mirolava Židarja.

Vljudno vabljeni

JESENIŠKIM UPOKOJENCEM

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane na redno letno konferenco, ki bo v četrtek, 20. aprila ob 16. uri v domu upokojencev na Jesenicah, Pod gozdom 13.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

15. in 16. aprila hongkongski CS barvni karate film ZMAJ UNICUJE GNEZDO, režija Brian Trenchard Smith, v gl. vlogi Jimmy Wang Yu, ob 17. in 19. uri.

17. in 18. aprila japonski poučno fantastični barvni film PROPAD JAPONSKÉ, režija Shiro Moritani, v gl. vlogi Keiju Kosavashi, ob 17. in 19. uri.

19. aprila amer. barvni pustolovski film ŽELEZNA PEST, režija Volter Hil, v gl. vlogi Charles Bronson, ob 17. in 19. uri.

20. aprila ni predstav.

21. aprila italijanski barvni pustolovski film DEMONI AVTOSTO-PA, režija Karlo Di Palma, v gl. vlogi Claudia Cardinale, ob 17. in 19. uri.

22. in 23. aprila italij. barvni dokumentarni film ZADNJI KRIKI IZ SAVANE, ob 17. in 19. uri. Za mladino do dopolnjenega 15. leta film ni primeren.

Kino PLAVŽ

15. in 16. aprila japonski poučno fantastični barvni film PROPAD JAPONSKÉ, ob 18. in 20. uri.

17. in 18. aprila hongkongski CS barvni karate film ZMAJ UNICUJE GNEZDO, ob 18. in 20. uri.

19. aprila ni predstav.

20. aprila amer. barvni psihološki film — drama KRINKA, ob 18. in 20. uri.

21. aprila amer. barvni pustolovski film ŽELEZNA PEST, ob 18. in 20. uri.

22. in 23. aprila amer. VV barvni film — grozljivka DRUŽINSKA ZAROTA, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE — MOJSTRANA

15. aprila italij. barvni kriminalni film — drama REVOLVER, ob 19. uri.

16. aprila italij. špan. zap. nem. barvni film DIAMANTI STAREGA GANGSTERJA, ob 19. uri.

22. aprila jap. poučno fantastični barvni film PROPAD JAPONSKÉ, ob 19. uri.

23. aprila hongkongski CS barvni karate film ZMAJ UNICUJE GNEZDO, ob 19. uri.

Kino KRANJSKA GORA

15. aprila italij. špan. zap. nem. barvni kriminalni film DIAMANTI STAREGA GANGSTERJA, ob 20. uri.

16. aprila jap. barvni poučno fantastični film NASILJE MEKA-GODZILE, ob 20. uri.

19. aprila jap. barvni poučno fantastični film PROPAD JAPONSKÉ, ob 20. uri.

22. aprila hongkongski barvni karate film ZMAJ UNICUJE GNEZDO, ob 20. uri.

23. aprila amer. barvni film — psihološka drama KRINKA, ob 20. uri.

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST

OBČINE JESENICE — Komisija za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV pri Samoupravni enoti za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu

na podlagi 4. člena odloka o načinu upravljanja s sredstvi družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu za udeležence NOV in načinu njihovega reševanja stanovanjskih vprašanj (Uradni vestnik Go-renske št. 11/76) in sklepa 14. redne seje komisije za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV z dne 7. 4. 1978 objavlja

RAZPIS

ZA DODELITEV POSOJIL UDELEŽENCEM NOV, KI GRA-DIJO, ADAPTIRAJO ALI REKONSTRUIRAJO LASTNE STANOVANJSKE HIŠE.

I. Namen posojila

Posojilo po tem razpisu se lahko odobri za adaptacijo ali rekonstrukcijo stanovanjske hiše (največ do 50.000.— din) in za do-graditev stanovanjske hiše (največ do 100.000.— din).

II. Razpisna vrednost posojila

Posojilo je razpisano iz sredstev posebnega računa samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice — enota za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu za udeležence NOV. Razpis-na vrednost posojila znaša din 340.000.—.

III. Pravica do najetja posojila

Posojilo po tem razpisu lahko najamejo udeleženci NOV, ki stalno prebivajo na območju občine Jesenice s priznano dvojno delovno dobo v času od 1941—1945, vdove in starši padlih in po vojni umrlih borcev NOV, vojaški vojni invalidi. To pravico imajo tudi otroci, padlih in po vojni umrlih borcev NOV ter vojaških vojni invalidov, če so nesposobni za pridobitno delo.

IV. Pogoji za pridobitev posojila

Interesenti iz III. točke tega razpisa imajo pravico do najetja poso-jila:

- za dograditev lastne stanovanjske hiše, če imajo zgrajeno hišo do III. gradbene faze, oziroma za dograditev montažne stanovanj-ske hiše, če imajo dograjeno hišo do I. gradbene faze;
- za adaptacijo ali rekonstrukcijo lastne stanovanjske hiše na podlagi gradbenega dovoljenja ali soglasja pristojnega občinske-ga upravnega organa.

V. Posojilni pogoji

- Odplačilna doba za posojilo znaša največ 20 let.
- Obrestna mera znaša 3 %, v primeru pa, da posojiljemalec ne izprazni družbenega stanovanja v kolikor le-tega zaseda, v roku 24 mesecev po odobritvi posojila, je dolžan plačevati 12 % obresti od najetega posojila do dneva izselitve iz družbenega stanovanja.

VI. Razpisni rok

Interesenti za dodelitev posojila vložijo zahtevek v 15 dneh od dne-va objave razpisa na posebnih obrazcih preko krajevnih organizacij ZB NOV na občinski odbor ZB NOV Jesenice, le-ta pa jih s svojim mnenjem posreduje komisiji za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV pri samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice — enota za družbeno pomoč.

VII. Dokumentacija

Udeleženci razpisa morajo k obrazcu »zahtevek za odobritev poso-jila« katerega dobijo na samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice na Jesenicah, C. maršala Tita 65, predložiti še:

- gradbeno dovoljenje ali soglasje pristojnega občinskega uprav-nega organa za gradnjo stanovanjske hiše ali izvedbo adaptacij-skih oziroma rekonstrukcijskih del na stanovanjski hiši, katere lastnik je prosilec,
- zemljiškoknjižni izpis,
- potrdilo o stalni prijavljenosti na območju občine Jesenice (pri-javni urad),
- potrdila o vseh dohodkih družinskih članov prosilca za preteklo leto,
- dokazilo o eventualni invalidnosti (samo vojaški vojni invalidi),
- izjavo o izpraznitvi družbenega stanovanja v roku 24 mesecev, v kolikor ga prosilec zaseda.

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice

Komisija za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV

ZAHVALA

Vsem, ki ste nam pomagali pri selitvi iz ceste Viktorja Svetina 18 na Viktorja Svetina 12, se najtopleje zahvaljujem.

Jože Kralj

ZAHVALA

Izvršnemu odboru OO sindikata Železarne se zahvaljujem za denar-no pomoč, ki sem jo prejela ob smrti moža Janeza Korena.

Regina Koren

KAKO ŠE BOLJE V ALPSKEM SMUČANJU

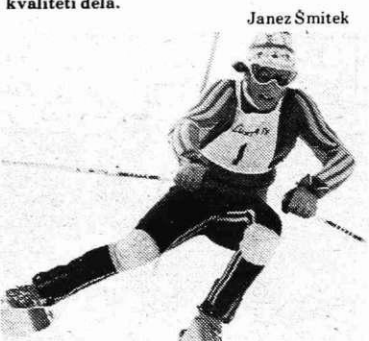
V zadnjih nekaj letih je slovensko smučanje iz mednarodne anonimnosti s redki mi prebiki (Lakota, Jakopič in še kdo) stopilo velik korak naprej. Prvi znanilec prodora v alpsko smučanje je bil leta 1974 na svetovnem prvenstvu v St. Moritzu po enajstem mestu Gašperič, trinajstem Križaj in devetnajstem Gorjanc. V slovenski smučarski naciji je rojen! Te besede so dobile svojo polno veljavo v evropskih mladinskih naslovih najprej Križaja v slalomu in leto pozneje Strela v veleslalomu. Največjo kvaliteto širino pa je dosegla pionirska reprezentanca. Lanska in letošnja bera mednarodnih rezultatov kaže, da v bodočnosti lahko računamo na več »Križajev«.

V primerjavi z Avstrijo in ostalimi veleislami je število mednarodno perspektivnih tekmovalcev sila majhno. V vsaki kategoriji se najde eden, včasih tudi več, ali pa noben kvaliteten posameznik. Recimo, da so to Sitar, Franko, Jermanova, Podboj, Leskovska, Petrovič, Erbežnik, od naših pa Benedik, Kunčeva, Naglič in še kdo. Mnogokrat se sprašujemo, zakaj dosežemo uspehe v mlajših kategorijah, potem pa omagamo? Zaenkrat se to pri alpskih še ni zgodilo, kot je to primer pri skakalcih in mnogih drugih. Križaj je predvidevanja na račun rezultatov v pionirski in mladinski konkurenci iz preteklosti že potrdil. Toda, ali je dosegel maksimum? Mislim, da ne! Poznam le en fenomen, ki je zagotovo vrednejši, to je Stenmark.

Naše alpsko smučanje je v količini dela že doseglo MINIMUM POTREBEN ZA VRHUNSKO DOSEŽKE. Kar se količine tiče se mi zdi, da je treba dosegati optimalno. TRENING VSAK DAN mora biti potreba vsakega vrhunskega športnika. Ravno sedaj nastopa čas, ko mnogi alpski smučarji pozabijo na to sila enostavno zahtevo.

Ce smo zahtevno po količini do velike mere še izpolnili, prihajamo na drugo, ki se nanaša NA KVALITETO DELA. Upam si trditi, da je PLANIRANJE TRENINGA mnogim še vse preveč tuje. Rezultati so zato lahko zgolj slučajni! Za uvajanje selekcij je bil storjen velik korak naprej. Mnenja sem, da se ob tem ne smemo ustaviti. Današnje skupine se močno razlikujejo v kvaliteti, starosti in spolu, predvsem pa so prevelike v odnosu na število trenerjev. Isto velja za reprezentančne selekcije. Reprezentanca bi morala biti nadgradnja dela v klubih. Za nekatere je to bila, za druge nikakor ne.

PREVELIKE SKUPINE ONEMOGOČAJO INDIVIDUALIZACIJO VADBE! Pri tem krajši konec potegnejo prav najspopobnejši. Rezultat je poprečnost, ki si jo najbrž nismo postavili za cilj. Družbena sredstva je potrebno izrabiti kar najbolj

Ingemar Stenmark

PIONIRJI TEKMOVALI NA KANINU IN KOBLI

Preteklo soboto, 8. aprila, so naši pionirji – alpski tekmovalci na Kaninu. V veleslalomu, ki ga je organiziral SK Kanin za pionirje in cibernice primorske in gorejske regije, so naši najmlajši pri pionirjih in pionirkah dosegli lepe uspehe in pobrali skoraj vsa prva mesta. Matej Oblak pa je bil kljub napaki na progi še vedno zanesljivo drugi.

Pri cibernicah pa so izreden uspeh dosegli najmlajši Blejci, ki so pobrali vsa vidna mesta v obeh konkurencah. Od dvanajstih možnih odličij v pionirski konkurenci, so jih tekmovalci Jesenice pobrali kar osem. Blejci pa so v cibernicah konkurenci od šestih možnih dosegli tri. Res lep uspeh najmlajših smučarjev kljub nekoliko okrnjeni konkurenci.

REZULTATI:
Cicibanke: 1. Barbara Kokalj – Bled – 1:09,15, 2. Tina Žmitek – Jesenice – 1:09,82, 3. Janja Globelnik – Bled – 1:10,09, 4. Nataša Klinar – Bled – 1:15,80, 6. Tatjana Žemva – Bled – 1:18,85.
Cicibani: 1. Matej Lakota – Bled – 1:04,57, 2. Samo Pogačnik – Alpetour – 1:05,09, 3. Miha Daksobler – Jesenice – 1:09,78.
Mlajše pionirke: 1. Barbara Kunc – Jesenice – 59,38, 2. Maja Česnik – Alpetour – 1:00,06, 3. Verona Klinar – Jesenice – 1:01,58, 5. Barbara Črv – Bled – 1:08,17.
Mlajši pionirji: 1. Matjaž Naglič – Jesenice – 56,98, 2. Jani Pirc – Jesenice – 58,83, 3. Robi Žan – Jesenice – 59,55, 5. Gaber Pogačnik – Jesenice – 1:01,47, 12. Maki Plaučak – Kr. gora – 1:10,50, 13. Aleš Vidic – Kr. gora – 1:22,38.

PROGRAMI IN SELEKCIJA ALPSKIH SMUČARSKIH REPREZENTANC

Desetega marca sta bila v Ljubljani na Smučarski zvezi Slovenije dva maratonska sestanka, kar je razumljivo, saj se je na prvem razpravljalo o programih za naslednje leto, na drugem pa o sestavi reprezentanc.

Programi so vse bolj obsirni in popolni uspehi alpskega smučanja v mednarodnem merilu pa vse bolj opazni. Toda kljub vsemu tako ne gre več v ta namen niti bi se močno spreminjalo organiziranost v tem smislu, da se za jugoslovansko smučarsko reprezentanco predvideva mesto tehnične vodje, za vse selekcije pa na sedem profesionalnih trenerjev. To bo najbrž zaenkrat še težko izvedljivo, predvsem zato, ker ni ustreznih kadrov, tako je pričakovati, da bodo mladinci še vedno pod vodstvom amaterskih trenerjev.

Letos se predvideva tudi izenačenje programa A in B reprezentance zato, da bi imeli kandidati iz B reprezentance možnost prodora v A reprezentanco. Za naše smučarje je razveseljevalo to, da bo v B reprezentanci članov letošnje mlajši mladinec Grega Benedik. Uvrstitev v to selekcijo s 16 leti je izjemen dosežek. Grega ga je z osvojitvijo petih kolajn na državnih in slovenskih prvenstvih, s prepričljivo zmago v slovenskem pokalu in z več kot desetimi posamičnimi zmagami tudi zaslužil. Pri mladincih so bili predlagani kriteriji, dokaj nerealni in predvsem v škodo mlajših tekmovalcev. Edino pripombo smo poslali iz naše organizacije. To je prav gotovo prava pot, ne pa zakulisne debate in obtožbe, kot je selekcija že opravljena.

V mladinski moški reprezentanci pričakujemo, da bo v ekipi Mojstrančan Aleš Podrekar, ki je svoj največji uspeh zabeležil s tretjim mestom v slovenskem pokalu. Ženska reprezentanca je formirana iz A in B ekipe in šteje šest oziroma deset tekmovalcev. Kriterij je predvideval prestop dveh kandidatov iz pionirskega vrsta. Kot trener pionirske reprezentance sem zastopal mnenje, da se v reprezentanco uvrstijo štiri tekmovalke, ker bi bila zaradi njihove

smotno, to je naša obveza in dolžnost. Privatni interesi klubov, kot posameznikov morajo biti dokončno izločeni.

Trenerji so vse prevečkrat »deklice za vse!«. Trening je zaradi organizacijskih del, ki jih mora opravljati trener, v drugem planu. Tako o individualizaciji vadbe ni govora.

Kot sem že dejal, Križaj še ni izbral vseh svojih dispozicij. Manjka pika na i. Veliko je govora kakšne proge, kakšen sneg, ali trasiranje mu ustreza. Menim, da ni proge, ki bi bila popolnoma adekvatna njegovim kvaliteta. Naloga je, da si pridobi tako ŠIRINO ZNANJA IN TAKTIČNE ZRELOŠTI, da bo sposoben boljše PRILAGAJANJA najrazličnejšim pogojem na tekmi.

Danes je veliko prog, ali delov prog, kjer je treba pospeševati. Prav premajhna agresivnost se mi zdi velika hiba našega šampiona. Njegov občutek za vodenje zavoja je izjemno izostren. Odriv med prestopanjem pa velikokrat občutno preslab. Tudi v sodelovanju ramenskega obroča in rok bi se dalo marsikaj izboljšati. Za to pa je potreben individualni pristop. Ne kritiziram trenerja Vogrinca, ki ob preobilici dela za to nima časa. Njegove prošnje za ustreznim sodelavcem bi morale že zdavnaj pasti na plodna tla. Filmanje smuke v najrazličnejših variantah, postavitev na najrazličnejših terenih in snegovih itd. Heidegger je Stenmarka kopiral v vseh detajlih. Nisem prepričan, da so Heideggerjeve dispozicije boljše od Križajevih. Njegovi rezultati vsakoraz so.

Sezona se končuje. Pred nami je nova. Ali bo prinesla napredek, stagnacijo, ali nazadovanje? Vsekakor smo vsi za prvo, toda dosegli jo bomo samo s poudarkom na kvaliteti dela.

Janez Smitek

UGODNOSTI ZA PLAVALCE ŽELEZARNE NA KOPALIŠČU UKOVA

Pretekli teden smo pisali o ugodnostih za ljubitelje plavanja v hotelu Lurix v Kranjski gori, tokrat pa se nekaj o kopališču Ukova na Jesenicah. Organizacijski komite za izvedbo X. balkanskih iger v skokih v vodo je namreč že izdal posebne karte s 50 in 100 točkami, posebno pa velja omeniti, da so po nespremenjeni ceni veljavne tri leta. Pri sindikatu Železarne so se že odločili za nabavo teh kart, ki jih je moč dobiti pri referentu za športno rekreacijo na kadrovskem sektorju soba 11. Organizacijski komite je za te karte namenil 20% popust, tako da karta s 100 točkami stane 400 din, s 50 pa 200 din (enkratni vstop na kopališče velja dve točki).

Za nabavo teh kart, ki so tudi prenosljive, opozarjamo predvsem osnovne organizacije sindikata. To je vsekakor lepa priložnost, da se še bolj razširi rekreacijska dejavnost zaposlenih delavcev, kajti mnogo je tudi ljubiteljev plavanja. Opozorimo naj še to, da zaradi urejanja garderob in sanitarij letošnja kopalna sezona na kopališču Ukova ne bo okrnjena. J.R.

DOLAR PRVI TUDI NA ZADNJI TEKMI ZA POKAL SRS

V soboto, 8. aprila, so tudi pionirji zaključili s tekmovalni za pokal SRS v skokih. Na Pokljuki je zadnjo tekmo organiziral smučarski klub Ziri. Lahko rečem, da se ni zgodilo nič novega. Naš tekmovalac Tomaž Dolar in pionir Triglav iz Kranja Roman Beton sta že petič zaporedno zmagovala. Kvaliteta skokov je na koncu sezone sicer nekoliko padla, razmerje med posamezniki pa je ostalo nespremenjeno. Oba zmagovalca sta z maksimalnim številom točk osvojila pokal SRS v svojih skupinah. Ostali tekmovalci OZSO Jesenice so tudi tokrat primerno tekmovali. Najbolj velja pohvaliti mlajšega pionirja Peljhana in oba cibernice Šmida in Baloha.

REZULTATI:
Mlajši pionirji: 1. Tomaž Dolar – 199,4 (27,5, 27) – Jesenice, 2. Tomaž Žabkar – 194,6 – Krize, 3. Meta Pibernik – 193,4 – Ilirija, 8. Grega Peljhan – 178,8 (25,5, 25) – Jesenice, 13. Joško Smid – 172,6 (25, 22,5) – Jesenice, 25. Marko Baloh 128,0 (19, 19,5) – Jesenice.
Starejši pionirji: 1. Roman Beton – 242,6 – Triglav, 2. Jošt Peter – 239,0 – Krize, 3. Milan Primožič – 229,0 – Ziri, 4. Robi Kastrun – 228,0 – Krize, 16. Ivo Smid – 194,8 – Jesenice, 25. Robi Svetina – 164,6 – Jesenice.

Stane Lužnik

II. MEMORIAL JUDITE PAVLIČ-NOVAK

Ob drugi obletnici smrti Judite Pavlič-Novak – večkratne prvakine Slovenije v namiznem tenisu – bo NTK Jesenice izvedel v nedeljo, 16. aprila, republiški turnir v namiznem tenisu, imenovan JUDITIN MEMORIAL. Tekmovanje bo v nedeljo ves dan, s pričetkom ob 8.30 v telovadnici osnovne šole na Jesenicah. Nastopili bodo mladinci in mladinke ter člani in članice iz številnih krajev Slovenije.

Janez Smitek

SKOKI V VODO

Petnajst let se že Jesenice ponašajo s prekrasnim plavalnim objektom in v teh letih smo si zagotovili renome najboljšega objekta za skoke v vodo v Jugoslaviji. Topla in mehka voda, prekrasni skakalni stolpi in gostoljubnost so ustvarili vzdušje, v katerega se radi vračajo skakalci. Vsa dosedanja tekmovalca so lepo uspela, zato nam je zveza za skoke v vodo Jugoslavije zaupala organizacijo desetih članskih balkanskih iger. Želja nas vseh je, da bi balkanske igre uspela, zato smo se organizirali in bomo skušali objekt in tekmovalce pripraviti tako, da nam bodo v ponos.

Zaradi pomembnosti tekmovalca želimo predstaviti to športno panogo tudi širši javnosti.

KAJ SO TOREJ SKOKI V VODO?

Skoki v vodo so športna panoga, ki ima bogato tradicijo. Začetki segajo daleč nazaj v zgodovino, saj so jih že stari narodi gojili kot bojne veščine. Iz starih zapisov, fresk in piramidah in drugih virov je razvidno, da so jih poznali že stari Egipčani, Grki in drugi narodi. Če je verjeti zapisom, so skakali v Korintu celo z višin prek 50 metrov. Kot obvezne vojaške vaje so jih gojili tudi Rimljani in kasneje v srednjem veku tudi vitezi.

Kot športna panoga so se skoki v vodo začeli razvijati v XIX. stoletju, ko so nemški Turnerji začeli vaditi akrobatske skoke na parterju s skakalnici v vodo. Leta 1840 so se ustanovili prvo skakalno sekcijo in 42 let pozneje prvo mednarodno tekmovalje v Berlinu. Nadaljnji razvoj je šel skokovito naprej.

Istčasno so se skoki v vodo začeli širiti tudi v Ameriki. Skakali so v artističnih skupinah. Publika je bila zelo zahtevna, kar je sililo skakalce, da so skakali z velikih višin v plitvo vodo, na primer, s 30 m v sod poln vodo. Bilo je veliko nesreč in žrtev, zaradi česar so skoke v vodo prepo-

vedali. To je za nekaj časa zavrlo skoke v Ameriki.

Leta 1900 so se skoki pojavili na olimpijskih igrah v Parizu. Štiri leta kasneje so bili na olimpijskih igrah v St. Luisu že v rednem programu. Najuspešnejši so bili Nemci s trimetrskimi deske in Švedski s stolpi, ki do danes niso izgubili stika s svetovnim vrhom.

Pri nas so se skoki v vodo začeli širiti šele po prvi svetovni vojni. Podobno kot v Nemčiji Turnerji, so se tudi pri nas prvi navdušili Sokoli. Leta 1919 smo na Bledu že imeli prvo tekmo (organiziral in zmagal je Ivo Kavšek). Med obema vojnama je v Sloveniji zraslo nekaj skakalnih stolpov in z njimi tudi skakalne sekcije. Bled, mariborski otok in ljubljanska Ilirija so postali centri jugoslovanskega skakanja. Najuspešnejši so bili skakalci plavalnega kluba Ilirija, ki so v svojih vrstah združevali skakalce mednarodnega slovesa kot npr. dr. Srečka Kordelič, Branka Zihrla in Franca Pribovska, ki so zmagovali tudi na mednarodnih tekmovaljih. Po vojni so s to tradicijo nadaljevali, poleg Franca Pribovske še novi rod Jože Dobrin, Milan Keber in Maks Porenta, kasneje pa tudi Rudi Koršor in Janez Obšteta, pri ženskah pa Bata Rubinič in Mojca Jenko. Najuspešnejši skakalec je bil vsekakor Branko Zihrl, ki je leta 1935 na olimpijskih igrah v Berlinu zasedel šesto mesto v skokih s stolpa.

Tudi Jeseničani se lahko pohvalijo z vidnimi uvrstitvami. Pod vodstvom Bena Ramuša deluje pri plavalnem klubu skakalna sekcija, ki že ima nekaj uspehov. Najvidnejše je tretje mesto s stolpa na mladinskem prvenstvu SFRJ v Šibeniku leta 1971, ki ga je zasedel Trošt. V lanskem letu so nekaj vidnejših mest dosegli tudi pionirji, ki so se enakovredno kosali na republiškem prvenstvu s skakalci Ilirije in Ljubljane. (se nadaljuje)

ŠOLSKO PRVENSTVO V VAJAH NA ORODJU

Učence osnovne šole Prežihov Voranc so se v aprilu pomerile med seboj v vajah na orodju, in sicer na bradlji, visoki gredi, preskoku čez kozo in v parterju. Na tekmi je nastopilo devet starejših in enajst mlajših pionirk, skoraj vse pa so pokazale dosti znanja in smisla za orodno telovadbo.

Med starejšimi pionirkami je bila najboljša Jovanka Despotović pred Natašo Fermentin, pri mlajših pionirkah pa Mateja Babič pred Valerijo Grah in Karin Soklič. Na posameznih orodjih je zelo izstopala med starejšimi pionirkami Despotovićeva, pri mlajših pionirkah pa Grahova.

REZULTATI:

Mlajše pionirke: 1. Valerija Grah 9,40, 2. Stanka Grah 9,20, 3. Karin Soklič in Mateja Babič 9,10.

Visoka gred: 1. Valerija Grah 9,20, 2. Mateja Babič 9,00, 3. Karin Soklič 8,90.

Preskok čez kozo: 1. Stanka Grah 9,60, 2. Mateja Babič 9,50, 3. Ljuba Anastasov in Karin Soklič 9,30.

Parter: 1. Mateja Babič 9,50, 2. Nerveta Ključanin 8,90, 3. Karin Soklič 8,80.

Cetverboj: 1. Mateja Babič 37,10, 2. Valerija Grah 36,50, 3. Karin Soklič – 36,20.

Odbojka

PULJ : JESENICE (ženske) 0:3

Jeseničanke so v preteklem kolu gostovale v Pulju pri istoimenski ekipi in z odlično igro popolnoma nadigrali domačinke, ki kljub dobri igri niso bile dovolj naše ekipe. Lahko rečemo, da so se jeseniške igralke prikazale popolnoma v drugačni luči kot na dosedanjih tekmah in lahko upamo, da bodo s tako igro nadaljevale tudi v naslednjih srečanjih.

Ze v prvem setu je bilo videti, da so naše igralke dobro motivirane in pripravljene reprezentirati odbojko, ki navdušuje tudi gledalce. Izpolnjevalce so vse naloge in to zelo uspešno. Predvsem niso delale napak pri sprejemanju kot doslej in tudi borbenost pri reševanju težko ulovljenih žog je bila na višini. Tako je domačinkam uspelo osvojiti